

20 Kč • ROČNÍK XII • ÚSTUPAD 2002

150
HOŘÍ

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY

Hřensko

Ústí nad Labem

Terezín

Roudnice nad Labem

Praha-Karlín

Spolana, a.s. Neratovice

vodní nádrž Orlik

vodní nádrž Kamýk

Hluboká nad Vltavou

České Budějovice

Foto na titulní straně:

pprap. Radek Krahulík, HZS hl. m. Prahy

150 = H O Ř Í

ODBOBNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY
Číslo - 11/2002, Ročník - XIII

Vydává:

MV-generální ředitelství
Hasičského záchranného sboru ČR
Dlabačov 26, pošt. příhr. 8, 160 12 Praha 6

Redakční a programová rada:

plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda
plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda
pplk. Ing. Petr Berglowicz
npor. Ing. Tomáš Hradil
kpt. Ing. Lakis Jordanidis
plk. Ing. Ladislav Karda
RNDr. Petr Linhart, CSc.
npor. Ing. Jaromír Lipovčan
JUDr. Vladimír Mühlfeit
ppor. RNDr. Danuše Procházková, DrSc.
pplk. Ing. Luděk Prudil
npor. Ing. Zdeněk Ráž
mjr. Ing. Luboš Votípka
plk. Jan Žižka

Redakce:

kpt. Dr. Jaroslav Vykoukal (šéfredaktor) 974 824 180
kpt. Josef Nitra 974 824 156
ppor. Mgr. Karel Švanda 974 824 210
nstržm. Jana Šuleková 974 824 437
nstržm. František Landsmann 974 824 156

Inzerce:

Inzerce přijímá redakce

Sídlo redakce:

Na Perštýně 11, Praha 1
e-mail: rhzs.150@firerescue.cz
fax: 974 824 211

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné:

ASPEKT studio, Hájkova 175, 261 01 Příbram I
Korespondenční adresa
ASPEKT studio, P. O. BOX 95, 261 81 Příbram I
tel.: 318 629 005, fax: 318 632 994
e-mail: aspekt@mbox.vol.cz

Tisk:

RETIP s.r.o. reprodukční a tiskový podnik
Stolín 51, 549 41 Červený Kostelec

Časopis vyjde v roce 2002 12x. Cena jednoho výtisku je 20 Kč. Celoroční předplatné je 240 Kč. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Články jsou lektorovány. Číslo 11/2002 bylo dáno do tisku 11. 11. 2002. Expedice 20. 11. 2002.

ISSN 0862-8467 MK ČR E 5 445

Z O B S A H U

<http://www.mvcr.cz/casopisy/150hori/index.html>

POVODNĚ 2002

Povodňová katastrofa v srpnu 2002	4
Činnost HZS ČR a jednotek požární ochrany v průběhu krizové situace	6
Otava se převálila přes okres Písek	8
Prvořadým úkolem byla záchrana osob	10
Hasiči na vodě při velké vodě	12
Povodeň v pražském metru	13
Únik chlóru v neratovické Spolaně	14
Sedm řek se vyjilo z břehů	18
Čtyři dny nad velkou vodou	19
Ústecký kraj pod hladinou Labe	20
Pohroma se nevyhnula ani záchranářům	22
Dobrovolní hasiči v akci	23
Dýje vytvořila putující obří jezero	24
Odřady z Moravskoslezského kraje zasahovaly tam, kde bylo potřeba	25
Pomoc jižním sousedům	26

ZÁSAHY

Požár sportovní haly	28
----------------------	----

TECHNIKA

Vysokotlaké řezné a hasicí zařízení	30
Robot, který pomáhá hasičům	32

VĚDA, VÝZKUM, ZKUŠEBNICTVÍ

Skryté nebezpečí teflonu	33
--------------------------	----

VZDĚLÁVÁNÍ

U chomutovských strojníků	34
---------------------------	----

INFORMUJEME

Připravované zákony	36
---------------------	----

Z DOMOVA

Úspěšný Týden hasičů v Praze	37
------------------------------	----

ZE ZAHRANIČÍ

Různost taktiky zdolávání požárů	40
Využití letecké techniky v boji proti lesním požárům	41

SPORT

Ke zvratu došlo až na samém konci	44
Tentokrát bez zahraniční účasti a štafety	45
Putovní pohár získaly Domažlice	45

PŘEDSTAVUJEME

MV-generální ředitelství HZS ČR	46
---------------------------------	----

Gaston - lachtan, kterého znala možná celá Evropa	48
---	----

Dne 16. října 2002 náhle zemřel ve věku 46 let mjr. Ing. Oldřich Strakoš, zástupce ředitele územního odboru na úseku prevence a plánování HZS Moravskoslezského kraje, územní odbor Frýdek-Místek. Absolvent VŠB Ostrava nastoupil k Hasičskému záchrannému sboru ČR v roce 1989 nejdříve jako samostatný odborný referent, poté vykonával funkci operačního důstojníka, od roku 1995 funkci vedoucího odboru prevence a od roku 2001 funkci zástupce ředitele na úseku prevence a plánování. Patřil mezi pracovité a obětavé příslušníky sboru a svým přímým a čestným jednáním si získal mnoho přátel.

Čest jeho památce!

Povodňová katastrofa v srpnu 2002

Ing. Josef REIDINGER, Ministerstvo životního prostředí, foto pplk. MgA. Jaroslav TICHÝ

Povodňová situace v srpnu 2002 nastala v důsledku mimořádných regionálních srážek, které zasáhly naše území ve dvou vlnách.

První vlna srážek ve dnech 6. až 7. srpna zasáhla hlavně jižní Čechy a způsobila rozvodnění toků v horní části povodí Vltavy (zejména Mašle a Černé). Nejvyšší srážkové úhrny za tyto dva dny byly naměřeny v jižní části Šumavy a Novohradských hor - 130 až 277 mm. V průběhu první povodňové vlny kulminovaly toky v jižní a západní části Čech na úrovni až 100-letých průtoků, v povodí Mašle nad vodním dílem Římov i vyšších průtoků.

Druhá vlna srážek přišla ve dnech 11. až 13. srpna a zasáhla již i západní, střední a severní Čechy. Nejvyšší srážkové úhrny za tyto tři dny byly v Krušných horách, místy 200 až 300 mm, nejvíce bylo naměřeno na Činovci - 400 mm. V jižních Čechách spadlo převážně 130 až 190 mm, místy přes 200 mm (Pračatice, Slavkov), ale také srážky na jiných místech Čech významně přesahovaly 100 mm (Jizerské hory, Orlické hory, Českomoravská vrchovina). Vzhledem k nasycenosti povodí a již plným korytům řek nastal rychlý vzestup a rozvodnění všech toků v zasažené oblasti. Na většině toků v zasažené oblasti byl překročen 50-letý nebo 100-letý průtok. V celé řadě profilů byly zaznamenány zatím historicky nejvyšší vodní stavy a průtoky.

Nejvíce zasažené vodní toky:

Povodeň 500-letá: Blanice, Lužnice od Nežárky níže, Mašle, Vltava pod Maší, Lomnice a Skalce, Vltava - Praha, Labe - Mělník, Dyje v Rakousku.

Povodeň 250-letá: horní Lužnice, Otava - Písek, Úslava, Klabava nad vodním dílem, Berounka - Beroun, Labe - Ústí nad Labem a Děčín.

Povodeň 100-letá: Vltava - přítok do vodního díla Lipno, Vltava - Vyšší Brod, Nežárka, Stropnice, Ostružná, Úhlava, Berounka - Plzeň, Dyje - Vranov, Znojmo, Jihlava.

Vývoj povodně na Vltavě v Praze byl výsledkem střetu povodňové vlny na odtoku z Vltavské kaskády a povodňové vlny na Berounce. Přítok ze Sázavy byl sice také velký (Q5), ale v tomto ohledu nepodstatný.

Přítok vody do nádrže Vltavské kaskády není přímo měřitelný a byl Povodím Vltavy, s.p., předběžně stanoven bilančním výpočtem na základě stoupání hladiny vody v nádrži Orlík. Maximální přítok byl předběžně stanoven na $4400 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ dne 13. srpna v 11 hodin.

Kulminace povodně na Berounce v Berouně nastala 13. srpna těsně před půlnocí na odhadnuté hodnotě $1800 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Tato kulminace postoupila do Prahy v době maximálního odtoku z Vltavské kaskády. Manipulace na kaskádě byly řízeny vodohospodářským dispečinkem Povodí Vltavy, s.p., s ohledem na situaci na dolním toku Vltavy a provádění mimořádných opatření. V té době se však jednalo již prakticky o neovladatelnou manipulaci, neboť všechny přelivy byly otevřeny na maximální kapacitu a velikost odtoku byla závislá na pohybu hladiny vody v nádrži Orlík. Vyhodnocení vlivu nádrží Vltavské kaskády bude provedeno v rámci projektu Vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002.

Hladina Vltavy na limnigrafu v Praze-Chuchli přesáhla dne 12. srpna ve 12,00 hodin hladinu odpovídající 3. SPA (ohrožení) pro Prahu. Dne 14. srpna ve 12,00 hodin kulminovala na stavu 785 cm, tj. překročení stavu ohrožení o 485 cm (odhadovaný průtok $5300 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$) a pak stupňovitě klesala podle snižování odtoku z kaskády. Pod úroveň 3. SPA se dostala až v noci z neděle na pondělí 18. srpna v 02,00 hodiny.

Průběh povodně na Labi v úseku Mělník - Děčín se v podstatě odvíjel od postupu povodňové vlny z Vltavy. Postup vlny byl ovlivněn velkými rozlivy, zejména v oblasti Litoměřicka. Labe v Mělníku kulminovalo dne 15. srpna ve 13 až 16 hodin na stavu 1035 cm (překročen stav ohrožení o 475 cm), v Ústí n. L. 16. srpna ve 14 až 17 hodin na stavu 1185 cm (překročen stav ohrožení o 585 cm) a v Děčíně také 16. srpna v 19 až 24 hodin na stavu 1230 cm.

Porovnání povodní

Pro Vltavu v Praze bylo provedeno porovnání této povodně s kulminacemi historických povodní, které jsou zaznamenány od roku 1827. Letošní

povodeň v Praze byla přibližně o $800 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ větší než doposud největší změřená povodeň v březnu 1845, která byla ovšem v období tání sněhu. Největší letní povodeň, způsobená pouze srážkami, byla v září 1890, při které byl pobořen Karlův most. Ta měla kulminaci přibližně o $1300 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ nižší než v srpnu 2002 (viz graf str. 4).

Obdobné porovnání bylo provedeno pro Labe v Děčíně. Zde je jako doposud nejvyšší průtokově vyhodnocená povodeň udávána povodeň z roku 1845, jejíž kulminační průtok nebyl v srpnu 2002 překročen (viz graf str. 5). Naopak však podle předběžné informace z této oblasti byly při maximální hladině vody zatopeny historické značky povodně 1845 v Ústí nad Labem.

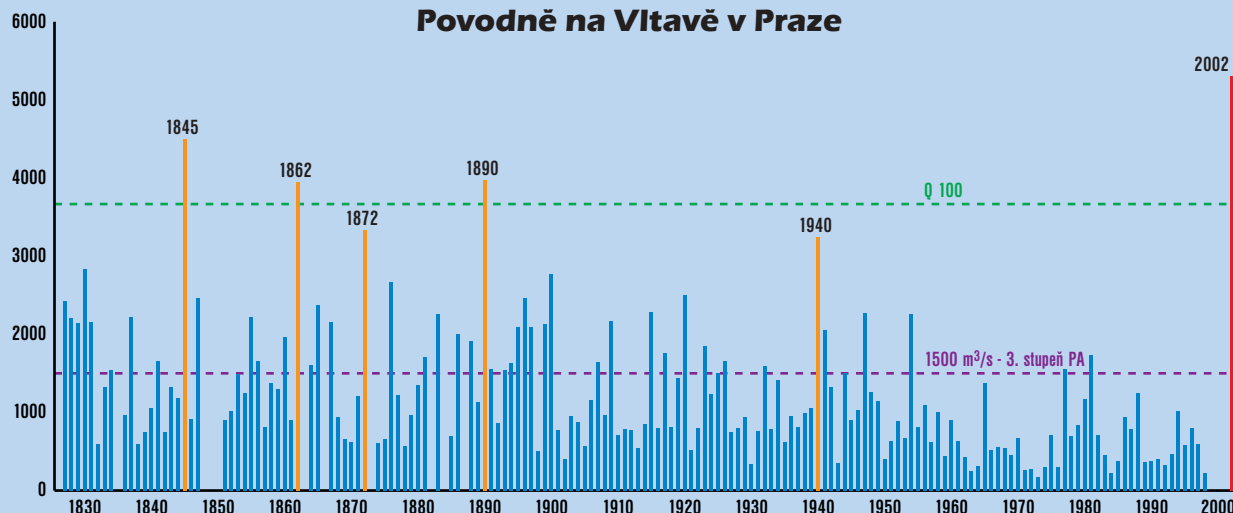
Dopady povodní

Povodně se dotkly 963 obcí v 10 krajích (43 okresech), z toho bylo zcela zatopeno 99 obcí (263 000 obyvatel) a významně zatopeno dalších 347 obcí (1 333 000 obyvatel). Celkově se jednalo o 15,6 % postižených obyvatel. Během povodní došlo ke ztrátě 17 lidských životů, bylo evakuováno přes 200 000 obyvatel a celkové škody jsou odhadovány do 90 mld. Kč. Při povodních bylo nasazeno 27 tisíc tuzemských záchranářů a pomoc poskytl i 20 zemí.

Pokud jde o následky povodní, je nutné, vedle poškození obytných domů, průmyslových objektů a dopravní infrastruktury, zmínit poškození 93 čistíren odpadních vod, z toho 29 o kapacitě nad 10 tisíc EO. Z nich je v současné době již 15 v plném provozu, osm v částečném (1. stupeň čištění) a šest mimo provoz. Nejzávažnější je situace v Českých Budějovicích a v Praze, kde na ČOV budou postupně do konce roku obnoveny mechanické a biologické stupně čištění. K zmírnění důsledků se udržuje zvýšený průtok z Vltavské kaskády na trojnásobku normálního průtoku. Na obnově poškozených ČOV se podílí Státní fond životního prostředí.

Během povodní došlo také k zaplavení řady průmyslových objektů a k vyplavení nebezpečných látek. V postižených oblastech bylo prověřeno 60 těchto objektů, z nichž 49 bylo zaplaveno a ve čtyřech případech byl zjištěn únik ropných látek.

Povodně na Vltavě v Praze

Významnějším případem byla situace ve Spolaně, a.s. Neratovice, kde došlo k zatopení celého areálu zpětným vzdušným proudem Vltavy a Labe. Z bilance provedené podnikem vyplývá, že došlo k úniku surovin a produktů. Důsledky úniku těchto látek byly do značné míry minimalizovány díky ohromnému nařazení.

Za účelem sledování vlivu povodní na kvalitu vod byl zaveden již od poloviny srpna mimořádný (nouzový) monitoring kvality vody. Ten ukazoval jen na výjimečné překračování limitů nařízení vlády pro přípustné koncentrace škodlivin, v současné době se situace zlepšila a stabilizovala. Problémem je značné bakteriální znečištění v důsledku nefunkčnosti řady ČOV.

Legislativní opatření

Po povodních v roce 1997 a 1998 byla velká pozornost věnována přípravě koncepčních materiálů a legislativních návrhů, z nichž většina byla schválena vládou a v případě nových právních předpisů byly tyto návrhy schváleny Parlamentem ČR. Vláda schválila koncepční, na evropské úrovni pojatý materiál „Strategie ochrany před povodněmi na území České republiky“. Vzala na vědomí a uvolnila finanční prostředky na programy prevence před povodněmi, které z cílů Strategie vycházejí. Jedná se především o studie odtokových poměrů a studie stanovování záplavových území v kapitole Ministerstva zemědělství, dále o zahájení projektu vydávání Mapy záplavových území ČR 1:10 000 a vedení dokumen-

tace záplavových území v gesci Ministerstva životního prostředí.

Z legislativních předpisů je nutné jmenovat z oblasti vlastní ochrany před povodněmi vládní nařízení č. 100/1999 Sb., o ochraně před povodněmi, které bylo následně v roce 2001 plně implementováno do nového vodního zákona, který vešel v platnost 1. ledna letošního roku.

Konkrétně před srpnovou událostí bylo mimo jiné zabezpečeno:

- vydání novely normy TNV Povodňové plány v roce 2001,
- jednání Ústřední povodňové komise dne 17. června 2002, které se mimo jiné zabývalo postupem přípravy a realizace investičních opatření k ochraně před povodněmi, přípravou metodik ke zpracování krizových plánů pro povodně velkého rozsahu a pro narušení hrází významných vodních děl se vznikem zvláštních povodní a problematikou modelování opatření v oblasti povodňové ochrany,
- tisková konference k 5. výročí katastrofálních povodní v červenci 1997 (27. června 2002),
- vydání Odborných pokynů pro hlášnou povodňovou službu (prosinec 1999) a jejich zpřístupnění prostřednictvím internetu včetně prezentace aktuálních stavů na vybraných vodoměrných stanicích (září 2001),
- zveřejňování dosažených stupňů povodňové aktivity na Teletextu ČT 1 (str. 183),
- v rámci projektu VaV byla posouzena významná vodní díla na převedení průtoků s pravděpodobností výskytu 1x za 1000 a 10 000 let (v letech 1997 až 2000),
- v rámci projektu VaV byly připraveny a nakalibrovány předpovědní hydrologické modely, které byly ve zkušebním provozu během srpnových povodní 2002,
- koordinace povodňové ochrany v rámci povodí Labe, Odry a Dunaje v rámci příslušných mezinárodních komisí, např. příprava akčních plánů a strategií povodňové ochrany.

Poučení z důsledků

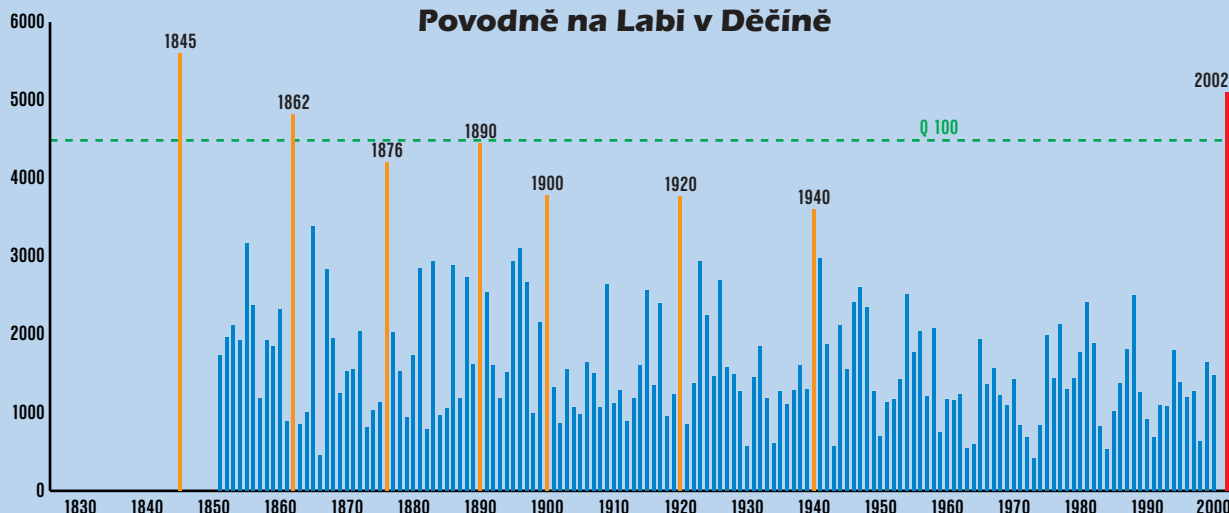
Povodeň takového rozsahu je třeba analyzovat z pohledu získaných poznatků, dokumentovat a analyzované informace zpracovat pro další využití v rozhodovacích procesech veřejné správy, zejména při zdokonalení systému ochrany před povodněmi, územním plánování a návrzích pro zlepšení ochrany přírody a krajiny. Poučení z důsledků povodně musí být promítnuto do kontrolní zprávy o plnění Strategie ochrany před povodněmi, podle úkolu III. 6. usnesení vlády ze dne 19. dubna 2000 č. 382, která má být zpracována a předložena pro schůzi vlády do 31. března 2003. Strategie byla schválena vládou jako otevřený strategický dokument, do kterého budou zapracovány nově získané poznatky a poučení.

S ohledem na rozsáhlost postiženého území a komplexnost navrhovaného hodnocení byl 7. října 2002 vládou schválen projekt Vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002. Koordinátorem projektu je navržen z pověření Ministerstva životního prostředí Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka v Praze. Z hlediska meteorologického a hydrologického zabezpečení hodnocení povodně Český hydrometeorologický ústav v Praze. Vyhodnocení vlivu katastrofální povodně v srpnu 2002 ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, provede Agentura ochrany přírody a krajiny. Aspekty geologického charakteru katastrofální povodně bude řešit Česká geologická služba.

Do prací na projektu budou zapojeni správci povodí, která byla postižena povodní, odborníci na bezpečnost vodních děl a odborné složky Hasičského záchranného sboru ČR. Z důvodu komplexního vyhodnocení dopadů katastrofální povodně na životní prostředí budou na projektu spolupracovat další odborníci pověřeni Ministerstvem životního prostředí. Vzhledem k rozsahu prací na dokumentaci všech aspektů katastrofální povodně budou dále využity odborné kapacity vysokých škol, výzkumných ústavů a dalších odborných organizací.

Závěrem lze konstatovat, že během srpnových povodní se projevil zkušebnost z katastrofálních povodní v roce 1997 a řada přijatých opatření. Především měl velký vliv nový vodní zákon a přijatá krizová legislativa, které jasně definovaly postavení jednotlivých účastníků ochrany před povodněmi a zejména umožnily včasnou evakuaci a uzavření zaplavených území. ■

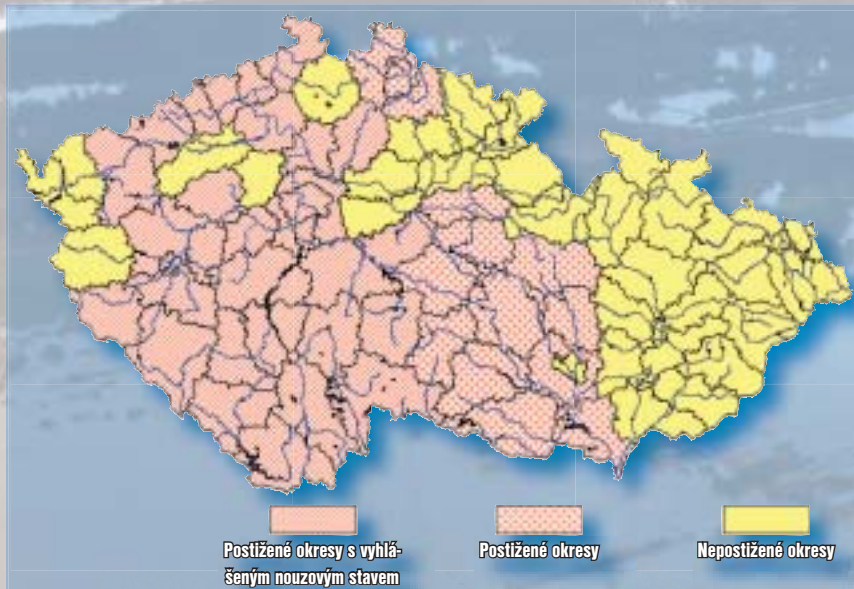
Povodně na Labi v Děčíně

Činnost HZS ČR a jednotek požární ochrany v průběhu krizové situace

pplk. Ing. Luděk PRUDIL a kol., MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Milan VÁVRŮ

Hlavním úkolem jednotek požární ochrany je provádění požárního zásahu a provádění záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Základním posláním HZS ČR je chránit život a zdraví občanů a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech i organizování komplexu opatření v ochraně obyvatelstva.

Výchozí situace

Od poloviny července byla na území České republiky několikrát monitorována nepříznivá meteorologická situace (15. 7. - část území okresu Blansko, od 7. 8. tři údobí na části území Jihočeského kraje), která byla doprovázena intenzivním přívalem deštěm. V obou případech došlo k mimořádným událostem, které si vyžádaly rozsáhlé zásahy složek integrovaného záchranného systému (dále jen "IZS"). V rámci této činnosti musely složky IZS provést evakuaci většího počtu osob ve zmíněných oblastech (bylo evakuováno cca 1500 osob a zachráněno cca 100 osob). Toto období se dá charakterizovat jako první vlna povodní.

Druhá vlna povodní vznikla dne 11.8.2002, kdy na horním toku Vltavy došlo na základě přívalem dešťů k výraznému zvýšení vodní hladiny a průtoku. Pokračující intenzivní srážky způsobily mimořádné zvýšení hladin dalších vodních toků. Postupně bylo zasaženo území zejména Jihočeského, Karlovarského a Plzeňského kraje, následně hl. m. Prahy, Středočeského a Ústeckého kraje, Jihomoravského kraje a kraje Vysočina. V celé České republice bylo povodní postupně zasaženo v různém rozsahu celkem 10 krajů, resp. 43 okresů. Rozsah povodní byl různý, největší byl v povodí Vltavy a Labe od Mělníka.

V obou vlnách povodní způsobily přívalem deště zaplavení rozsáhlého území, což způsobilo značné škody na majetku, infrastruktuře území a na životním prostředí.

Ochrana před povodněmi je kodifikována zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) - hlava IX. Řízení povodňových záchranných prací je dle tohoto zákona v gesci Ministerstva vnitra (§ 81 písm. a). Jeho úkoly v této oblasti plní MV - generální ředitelství HZS ČR (dále

jen "MV-GR HZS ČR"). V souladu s § 7 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, provádělo MV-GR HZS ČR od 12. srpna 2002 ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Přijatá opatření po vyhlášení nouzového stavu

Vzhledem k rozsahu mimořádné události, která přerostla v krizovou situaci, byly postupně vyhlášeny dva stupně krizových stavů. Nejprve byl pro regionální úroveň, tj. okresy a kraje postižených území, vyhlášen „stav nebezpečí“. Následně pak, na základě vyhodnocení mimořádné situace vzniklé na území České republiky, vyhlásil předseda vlády (rozhodnutí předsedy vlády č. 373/2002 Sb.) dnem 12. srpna 2002 od 18.00 hod. pro povodněmi postižená území (Jihočeský kraj, Středočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj a hl. m. Prahu) z důvodů značného ohrožení životů, zdraví a majetků v důsledku rozsáhlých povodní „nouzový stav“. Tento stav byl následně vyhlášen i pro Ústecký kraj (rozhodnutí č. 374/2002 Sb., ze dne 13.8.2002).

V průběhu krizové situace byla realizována řada konkrétních opatření a záchranných prací, především z hlediska vyrozumění, varování ohroženého obyvatelstva s následnou evakuací osob z postiženého území a likvidace následků. Na všech úrovních byly s vývojem situace aktivovány krizové štáby a zahájena jejich činnost podle Směrnice Ministerstva vnitra č. 9, ze dne 12. prosince 2001. To umožnilo provést připravenou řízenou evakuaci několika desítek tisíc obyvatel. Díky práci veřejnoprávních médií a spolehlivě fungujícímu regionálně spouštěnému systému varování proběhla i neřízená samovolná evakuace dalších několika desítek tisíc

obyvatel bez vážných problémů. K varování obyvatelstva v ohrožených oblastech byly využívány sirény, Česká televize, Český rozhlas a náhradní mobilní prostředky varování.

Činnost jednotek PO

Jednotky požární ochrany plnily v průběhu povodní níže uvedené úkoly:

- řízení a koordinace záchranných prací,
- průzkum povodňové situace, stavu toků a vodních děl,
- zabezpečování součinnosti se složkami IZS,
- vyrozumění příslušných orgánů,
- varování obyvatelstva,
- evakuace obyvatel z ohrožených oblastí, zejména ve spolupráci s Policií ČR a obecní policií,
- spolupráce při zřizování a provozování evakuačních středisek,
- záchrana osob různými způsoby (s využitím lodí, aut, vrtulníků aj.),
- poskytování předlékařské pomoci,
- vyhledávání osob v budovách, které se následkem povodně zřítily,
- záchrana zvířat,
- záchrana a ochrana majetku (evakuace, odčerpávání vody z elektrických rozvodů, telefonních ústředí apod.),
- čerpání vody ze zatopených objektů a oblastí,
- nouzové spojení se zatopenými oblastmi,
- nouzové zásobování potravinami, vodou a léky,
- zabezpečení činnosti a účast v krizových štábech,
- odstraňování překážek z komunikací a vodních toků,
- práce na vodě, ve vodě a pod vodou (např. vyhledávání utonulých),
- provizorní opravy důležitých zařízení,
- rozebírání konstrukcí,
- uzavírání přívodu vody, plynu a elektrické energie,
- zabezpečení provozu důležitých zařízení dodávkami elektrického proudu, pohonných hmot, nouzovým zásobováním a dopravní obsluhy (např. telefonní ústředny, základnové stanice mobilních telefonních operátorů apod.),
- technická pomoc zdravotnické záchranné službě při zdravotnické záchraně,
- organizování humanitární pomoci a asistence při její distribuci, včetně humanitární pomoci ze zahraničí,
- rozvoz dezinfekčních prostředků,
- pomoc při přednostním uvádění do provozu prioritních zařízení infrastruktury (např. čistírny odpadních vod, trafostanice, zdroje pitné vody),
- likvidace havárií s únikem nebezpečných chemických látek a přípravků v důsledku povodní (havárie v chemických výrobních objektech a skladech, olejové havárie),
- označování nebezpečných oblastí, odběr vzorků a identifikace neznámých nebezpečných látek včetně jejich analýzy,
- pomoc při výstavbě provizorních protipovodňových hrází a jejich likvidaci,
- distribuce vysoušečů budov.

V průběhu povodní došlo k zatopení i několika významných objektů, které si zasloužily větší mediální pozornost. Mezi nimi byly např. podniky Spolana a.s., Neratovice a Dopravní podnik hl. m. Prahy – Metro o.z. V pražském metru došlo k postupnému zaplavení 22 stanic. Zpočátku se jednotky PO podílely zejména na stavbě ochranných hrází a po zatopení prostor na vyčerpávání vody z nich.

V podniku Spolana, a.s. Neratovice, došlo k zaplavení objektu závodu. Jednotky HZS krajů se zde aktivně spolu s jednotkou HZS podniku Spolana, a.s. Neratovice, a dalšími HZS podniků podílely na likvidaci úniku chlóru z netěsnících zásobníků dvou skladů při likvidaci ostatních mimořádných událostí, vyvolaných únikem dalších nebezpečných látek. Při úniku chlóru byl vyhlášen III. stupeň chemického poplachu. Chemické poplachy byly vyhlášeny od 15.8.2002 do 2.9.2002.

Do zásahové činnosti bylo v období do 31. 8. 2002 nasazeno přibližně 24 200 hasičů, z toho 5100 příslušníků HZS ČR všech krajů (4000 příslušníků bezprostředně zasahujících a 1100 příslušníků, podílejících se na činnosti v operačním řízení, v krizových štábech a pro týlové zabezpečení, jako je logistika, zásobování, opravy apod.) a přibližně 19 100 dobrovolných a podnikových hasičů. V průběhu zásahové činnosti bylo evakuováno 123 200 osob a dalších 3374 osob bylo bezprostředně zachráněno (často za pomoci člunu nebo vrtulníku). Při zásazích bylo nasazeno na 2890 kusů mobilní techniky, 220 člunů, 200 elektrocentrál, 2490 čerpadel a tisíce kusů další techniky (motorových pil, svařovacích souprav, vysoušečů apod.). V rámci zahraniční pomoci působilo na území ČR 214 záchranářů z osmi států.

Činnost Krizového štábu generálního ředitele HZS ČR

Rozsah povodně byl takový, že nebylo možné záchranné a likvidační práce koordinovat jen z okresní nebo krajské úrovně, proto bylo nutné opatření realizovat z celostátní úrovně.

V souladu s § 7 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, provádělo od 10.00 hodin dne 12.8.2002 Ministerstvo vnitra–generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací. O této skutečnosti a podrobnostech o způsobu ústřední koordinace byly informovány HZS krajů, krajské úřady, okresní úřady i ústřední správní úřady. Oprávnění ústředně řídit záchranné práce vyplývá také ze zákona č. 254/2001 Sb., o vodách. Ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací zajišťuje MV–generální ředitelství HZS ČR prostřednictvím svého OPIS a prostřednictvím Krizového štábu generálního ředitele HZS ČR.

Již v dopoledních hodinách dne 12. srpna 2002 na základě vývoje situace byly ustaveny základní pracovní skupiny Krizového štábu generálního ředitele HZS ČR: analytická skupina, skupina řízení nasazení sil a prostředků a skupina součinnosti a komunikace.

Krizový štáb generálního ředitele HZS ČR byl svolán dne 12. srpna 2002 ve 14.00 hod., v souladu s ustanovením Pokynu č. 13/2002 generálního ředitele HZS ČR a NMV ze dne 22. dubna 2002 č. 13/2002, pokračovalo jednání Krizového štábu generálního ředitele HZS ČR. Tohoto jednání štábu se zúčastnil předseda vlády, 1. místopředseda vlády a ministr vnitra, ministr pro místní rozvoj a zástupci dalších správních úřadů. Na jednání bylo mimo jiné dohodnuto, že bude ve 20.00 hodin svolán Ústřední krizový štáb a členové Ústřední povodňové komise budou přizváni k jednání tohoto štábu. Následně pak na základě vyhodnocení situace vyhlásil předseda vlády pro povodněmi postižená území „nouzový stav“.

V souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů § 7 odst. 3, MV–generální ředitelství HZS ČR oznámilo převzetí ústředního řízení záchranných prací.

Svoláním Ústředního krizového štábu byla všechna zásadní opatření koordinována a plněna jeho prostřednictvím. MV–GR HZS ČR dále plnilo úkoly koordinátora záchranných a likvidačních prací.

Humanitární pomoc

V rámci krizového štábu byly také vytvořeny samostatné skupiny k zajištění technické a materiální humanitární pomoci z ČR i ze zahraničí. Průběžně byly vyhodnocovány nabídky technické a materiální humanitární pomoci a předávány k dispozici do postižených oblastí. Po projednání v Ústředním krizovém štábu byla vyžádána humanitární pomoc ze zahraničí prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí, zastupitelských úřadů ČR v zahraničí a mezinárodních organizací (NATO, UN OCHA, EU).

Pracovištěm vnitřní humanitární pomoci prošlo 750 nabídek vnitrostátní humanitární pomoci. Tyto nabídky měly svůj nenahraditelný význam v oblasti materiálního zabezpečení, poskytování dobrovolných pracovních výpomocí a psychologické pomoci obyvatelstvu, postiženému povodněmi. Všechny požadavky postiženého území byly v oblasti operativně pokryty. Jedině požadavky na vysoušeče nemohly být ihned plně pokryty, protože několika násobně převyšovaly možnosti dodávek. Postupně byly ale i tyto prostředky zajištěny.

Zvláštností řešení povodňové situace byla velmi masivní pomoc ze zahraničí. Tak velký objem zahraniční pomoci nebyl nikdy předtím v ČR realizován a ani se s takto rozsáhlými nasazením zahraniční

pomoci neuvažovalo. Byla přijata pomoc z 32 států, zejména ve formě záchranných týmů, vysoušečů, čerpadel, hygienických, dezinfekčních a čistících prostředků a očkovacích látek proti žlutence typu A. Přijetí dalších nabídek je stále projednáváno. Nabízená speciální technika s obsluhou, ale i kompletní záchranářské týmy ze zahraničí, byly centrálně nasazovány především pro potřeby HZS hlavního města Prahy, Středočeského a Ústeckého kraje.

Krizový štáb generálního ředitele HZS ČR koordinoval příjem a rozděloval zahraniční humanitární pomoci takto:

- a) humanitární pomoc přebírali zástupci HZS krajů, ostatních ministerstev (např. vakcíny, léčiva) přímo od dárců (letišť, místa předání při pozemní přepravě),
- b) k humanitární pomoci, kterou si nepřevzali zástupci HZS krajů, ostatních ministerstev (např. vakcíny) a nebo kterou krizový štáb nemohl okamžitě rozdělit, vykonávaly spediční činnost sklady logistiky Olomouc (dále jen „sklady ZLO“). Činnost spočívala v převozu do skladů ZLO, dočasném skladování a vyskladnění určeným organizačním složkám státu.

Závěr

Krizová situace, vyvolaná rozsáhlými povodněmi na území České republiky, byla zvládnuta s minimem možných ztrát a za účinné spolupráce orgánů, organizací, firem, občanů a sdělovacích prostředků.

V reálné situaci byla prověřena součinnost krizových štábů na všech úrovních řízení, která potvrdila, že pravidla pro postupnou aktivaci krizových štábů, v závislosti na vývoji situace a vyhlásování krizových stavů v ČR, jsou z procesního a organizačního zajištění správně nastavena.

Záchranné a likvidační práce při povodni byly zvládnuty, zejména díky následujícím zásadním změnám oproti možnostem řešení povodňové situace v roce 1997:

- zcela nová legislativa v oblasti integrovaného záchranného systému a krizového řízení,
- havarijní připravenost – zpracované havarijní plány a povodňové plány,
- sloučení požární ochrany a civilní ochrany – integrace navazujících činností,
- vznik HZS krajů – vznik řídicích a výkonných struktur na úrovni krajů.

Nové podmínky umožnily:

- včasné informování obyvatelstva prostřednictvím varovného systému, který je nyní ovládan z operačních a informačních středisek HZS ČR (dále jen „OPIS“);
- včasné a objektivní informování obyvatelstva prostřednictvím mediálních prostředků;
- včasné informování ohroženého obyvatelstva prostřednictvím doplňkových prostředků Policie ČR (nouzové mobilní prostředky) a hasičů;
- včasnou evakuaci, provedenou jednotkami požární ochrany (dále jen „jednotky PO“), Policií ČR, příp. městskou policií, orgány obcí;
- zabezpečení nouzového přežití obyvatel, včetně náhradního ubytování v souladu s povodňovými plány.

Tyto skutečnosti potvrdily správnost krajského uspořádání, zejména pak v oblasti operačního řízení, neboť bylo možné využít více sil a prostředků v rámci kraje, než v minulosti v rámci okresního zřízení. Prokázala se i správnost organizačního uspořádání krizových orgánů na všech úrovních řízení.

Je třeba zdůraznit, že výše popsaná opatření měla zásadní vliv na zamezení přímých ztrát na životech v průběhu povodní.

Otava se převálila přes okres Písek

npor. Ing. Pavla ADAMCOVÁ, HZS Jihočeského kraje – územní odbor Písek, foto archiv HZS Jihočeského kraje – územního odboru Písek

Záplavy na území okresu Písek probíhaly ve dvou hlavních vlnách. První vlna přišla ve středu 7. srpna 2002 po dlouhodobých přívalových deštích, kdy se zvedla hladina řeky Blanice, a tím došlo k postupnému zatopení všech obcí, ležících na toku, z toho nejznámějších Protivína a Putimi. Zvýšení hladiny bylo způsobeno odpouštěním Husinecké nádrže. Další krizový stav nastal, když došlo k protržení hráze rybníku Nadějkov na Tábořsku a záplavová vlna se šířila částečně i územím Milevska. Tím došlo k částečnému zatopení několika obcí na území okresu Písek.

Nejkomplikovanější situace nastala u obce Sepekov, kde hrozilo protržení hráze rybní-

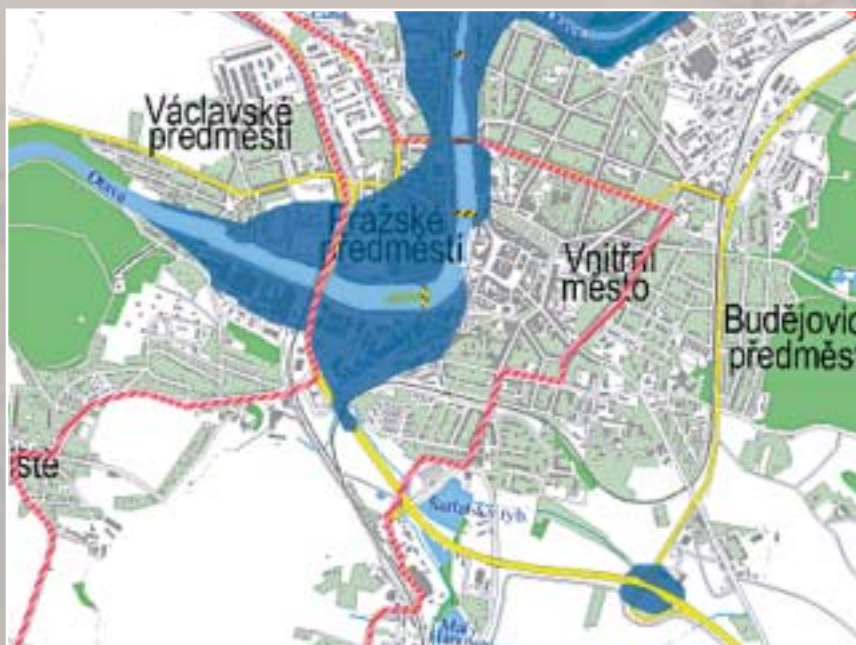
ka Chobot, a proto byla provedena evakuace osob z objektů, ležících pod hrází. I na

dalších tocích na Písecku se zvedaly hladiny, ale rozsah zaplaveného území nebyl tak značného rozsahu. Ve čtvrtek 8. 8. 2002 byla jednotka HZS Jihočeského kraje ÚO Písek s technikou povolána na výpomoc do okresu České Budějovice, kde pod vodní nádrží Řimov prováděla evakuaci osob a další záchranné a likvidační práce.

Také v okrese Písek dochází ke zhoršení situace, opět se zvedá hladina řeky Blanice, tím se zvětšuje rozsah zatopených území. Z tohoto důvodu byla provedena další evakuace osob a materiálu z postižených obcí. Nepříznivé počasí si vybírá svoji první daň. Jednotka HZS Jihočeského kraje ÚO Písek vyprostila tělo mrtvé dívky z rekreační chatky letního tábora u Varvažova, na kterou padl strom.

Voda se začíná vylévat z řečiště i v Písku a částečně zaplavuje nejnižší položené městské části, které se nacházejí v bezprostřední blízkosti vodního toku. V pozdních večerních hodinách voda kulminuje. V pátek 9. 8. 2002 voda začíná opadávat. Hasiči, jak profesionální tak dobrovolní, začínají čerpat vodu ze zaplavených objektů. Také byla provedena evakuace osob z rekreačních středisek, ležících v těsné blízkosti zatopených území.

Sobota probíhala, vzhledem k událostem v předchozích dnech, relativně klidným způsobem. Nasazené jednotky prováděly pouze práce spojené s čerpáním vody a odklizením následků přívalových vod. Z dnešního pohledu by se tento stav dal hodnotit jako „klid před bouří“.

Druhá vlna

Druhá vlna přišla v pondělí 12. 8. 2002 po víkendových příválových deštích. Problematické se při povodních projeví toky: Otava (nejvíce postižené obce Kestřany, Písek), Blanice (nejvíce postižené obce Protivín, Žďár, Putim), Skalice (nejvíce postižené obce Myslín, Mirovice, Smetanova Lhota, Varvažov), Lomnice (nejvíce postižené obce Mirovice, Ostrovec).

Po silných příválových deštích znovu dochází k prudkému zvýšení hladin řek. Během dne dochází k zatopení komunikací v jednotlivých postižených oblastech, nacházejících se poblíž vodních toků, a tím je znemožněn průjezd osobních vozidel i techniky zasahujících jednotek. Ve večerních a nočních hodinách se opětovně zvedá hladina na Blanici i Otavě a zaplavuje další území přilehlých obcí a měst. V městě Písku dochází v časných ranních hodinách k rozvodnění Mehelnického potoka - je zatopena silnice pod mostem

u Hypernovy, oblast kolem křižovatky u STK v Hradištské ulici. Také došlo k zaplavení výrobního areálu závodu Jitex Písek, a.s. (hladina vody dosahovala v areálu podniku do výše 1,6 m).

Před půlnocí povolily povodňové zábrany v Čechově ulici a tím se zaplavuje celé nábřeží, ležící na levém břehu řeky, se sídlištěm Dukla. Během dne byla prováděna záchrana osob ze zaplavených objektů. V úterý 13. 8. 2002 je prováděna záchrana osob v Protivíně, městských částech Písku a dalších ohrožených obcích. Na záchraně osob ze zatopených oblastí a evakuaci se podílely jednotky SDH obcí a jednotka ze Záchranné a výcvikové základny Armády ČR Olomouc společně s příslušníky HZS Jihočeského kraje ÚO Písek s motorovým člunem, vrtulníky Policie ČR a Armády ČR.

Bohužel se našli i obyvatelé, kteří si z evakuace vrtulníkem udělali pouťovou atrakci a se slovy, že si počkají na vrtulník, odmítli nastoupit do člunu. Mnoho neukázněných občanů nechťelo opustit svoje byty ani druhý den, kdy voda zcela zaplavila sklepy jejich domů.

Voda opadá

Ve středu 14. 8. 2002 voda opadá, situace se uklidňuje, ale odkrývají se následky povodně. Při ohledání domů v obci Putim byla nalezena druhá oběť záplav v okrese Písek - utonulý muž, který odmítl evakuaci. Při první vlně byl evakuován, ale v neděli 11. 8. se vrátil domů a opětovnou evakuaci odmítl.

Během dne jednotka HZS Jihočeského kraje ÚO Písek v ochranných oblecích zajišťovala sudy s kyselinou octovou, která se používá v barvinném závodu Jitex Písek a.s., a které odnesl silný proud řeky Otavy.

Od čtvrtka 15. 8. 2002 se začíná pracovat na čerpání vody a vlastním odstraňování bezprostředních následků záplav, které byly také spojeny, mimo jiné, s likvidací chemických látek v laboratoři závodu Jitex Písek, a.s., odstranění ropných látek jak v objektech, tak i uniklých na hladinu řek.

Přehled počtu zachráněných a evakuovaných osob

	1. vlna	2. vlna
Zachráněných	5	60
Usmrcených	1	1
Evakuovaných celkem	100	6 000
z toho město Písek		5 000

Srovnání průtoků na dvou hlavních tocích, které se nejvíce projeví na přívalu vody (průtoky při druhé vlně jsou odhady, hodnoty již nebyly měřitelné) :

- **Otava** - normál: 23,4 m³/s, při 2. vlně: 1 500 m³/s (výška hladiny 9 m nad normál v Písku)
- **Blanice** - normál: 4,2 m³/s, při 2. vlně: 300 m³/s.

Komplikovaná situace

Povodňová situace při druhé vlně byla velmi komplikovaná, jak bylo uvedeno výše, došlo k zatopení mnoha komunikací. Pro příklad zde přiblížím situaci v městě Písku. Zvýšením hladiny řeky Otavy došlo k zaplavení silničního "Nového mostu" u obchodního domu Racek, dvou pěších lávek a samozřejmě také i Kamenného mostu, rozvodněním Mehelnického potoka a vylitím řeky Otavy z koryta došlo k zatopení silnice - obchvatu u obchodního domu Billa. To znamená, že došlo k přerušení všech důležitých komunikačních spojení pravobřežní a levobřežní částí města.

Abychom se mohli dostat na druhou stranu Písku, musela se použít objížďka přibližně 7 km přes městskou část Hradiště. Tato komunikace byla vlivem tzv. povodňové turistiky velmi zdlouhavá a proto bylo podle situace vytvořeno každý den 4-5 výjezdů, které byly dislokovány v jednotlivých částech města a které koordinoval ve spolupráci s OPIS člen zásahového štábu ÚO Písek.

Obnovení možnosti průjezdu po mostech nastalo po pěti dnech. V prvních dnech jednotky PO prováděly evakuaci osob, odstraňování naplavených věcí, stromů apod. V dalších dnech po opadnutí vody bylo prováděno čerpání vody, a likvidace následku povodní. Pro tyto práce byla nasazena veškerá technika ÚO Písek a jednotek SDH obcí, které byly svolány v souladu s poplachovým plánem okresu Písek.

Celkem v období 7. - 18. 8. 2002 zasahovalo 44 jednotek SDH obcí s 330 členy. V tomto období na území okresu Písek přijelo na pomoc šest jednotek SDH obcí, a to konkrétně obci Sloupnice, Lanškroun, Rybník, Dlouhá Třebová, Kouno, Vlachovo Březí.

Závěrem se dá říci, že při této mimořádné živelní události došlo k ověření spolupráce jednotlivých složek IZS a došlo v plné míře k uplatnění v nedávné době přijaté legislativy krizového řízení a IZS.

Prvořadým úkolem byla záchrana osob

mjr. Ing. Petr VODIČKA, HZS hl. m. Prahy,

foto kpt. Václav HLADÍK, MV-generální ředitelství HZS ČR, npor. Miloš VOREL, pprap. Radek KRAHULÍK, HZS hl. m. Prahy

Takovou povodeň, jaká byla v srpnu, Praha nezažila. Na řekách Vltavě a Berounce byla v historii hlavního města největší a nejničivější a zaplavila více jak 5,8% jeho rozlohy. Normální stav hladiny je v případě Vltavy 50 až 100 cm a v době kulminace dosahovala její úroveň 784 cm. Normální průtok je 150 m³/s, v okamžiku kulminace průtok dosáhl hodnoty 5300 m³/s.

Záchrana života a zdraví osob byla prvořadým úkolem. Evakuaci obyvatel z ohrožených částí Prahy měl v kompetenci krizový štáb Magistrátu hl. m. Prahy ve spolupráci s krizovými štáby jednotlivých úřadů městských částí, Policii ČR, Městskou policií, Dopravními podniky a HZS hl. m. Prahy.

Náročná, ale rychlá evakuace

Pro představu o rozsahu této evakuace je nutné říci, že po vyhlášení nouzového stavu bylo v noci z pondělí 12. na úterý 13. srpna do připravených evakuačních středisek evakuováno více než 25 tisíc obyvatel z ohrožených oblastí Karlína, Libně, části Smíchova, Malé Strany a Holešovic. Následně jenom v lokalitách

Karlín, Holešovice a Libeň bylo zničeno či zatopeno před 1100 bytů a předtím evakuován prakticky počet obyvatel rozsahu většího okresního města.

Situaci našim záchranářům nejvíce komplikovala průjezdnost poškozených komunikací, propadání vozovek, narušené kanalizační řady a rovněž obtížnost následné evakuace. Dobré slovo mnohdy dokázalo při přesvědčování lidí k okamžitému opuštění zátopové oblasti divy, ale, bohužel, rozhodně nestačilo. Celkem bylo řízenou evakuaci zachráněno 5168 osob a neřízenou evakuací 43 000 osob.

Mezi snad nejproblematičtější situace v průběhu povodní lze zařadit i řešení tolik v médiích diskutovaných opakovaných (vynucených) evakuací. I když k rozsahu povodní vezmeme v úvahu několik faktorů, jako je nečekaný rozsah povodně, strach o majetek, stáří, nemoci, přesto se tato situace často vyvinula velice nepříznivě. Opožděná záchrana ohrožovala jak neukázněné občany, tak záchranáře a navíc činnost záchranářů neúměrně prodražovala.

Nebezpečí v sobě skrývalo rovněž ukvapené čerpání vody ze zatopených objektů z důvodů hrozby narušení statiky.

Velice dobře byla zajištěna odtahová služba k zajištění průjezdnosti zatopených úseků. Odtahy byly prováděny vozidly soukromých odtahových firem, které byly zajištěny na základě smlouvy s Magistrátem hl. m. Prahy. Jejich činnost a organizace byla zajišťována příslušníky dopravní služby Policie ČR Správy hl. m. Prahy. Na provádění těchto odtahů bylo zajištěno centrální místo, kde byl současně zajištěn i dohled nad odtáženými vozidly. S dalším negativním vývojem stoupající hladiny vody byly prováděny další odtahy z oblastí, které by rovněž mohly být zatopeny. Celkem bylo za toto období odtahováno 831 vozidel.

Nezastupitelná role IZS

Jednotky všech zasahujících sborů na území hl. m. Prahy se musely podílet nejen na záchraně a evakuaci osob, ale také na přípravě a realizaci protipovodňových opatření, zvláště postavení a montáži protipovodňových zábran na pravém břehu Vltavy, čerpání vody ze zaplavených prostorů, na organizaci a pomoci při vysoušení objektů nebo poskytování technické pomoci nejrůznějšího druhu.

Součinnost mezi jednotlivými složkami integrovaného záchranného systému (dále IZS) byla převážně zajišťována krizovými štáby, zejména v případě hromadné evakuace obyvatel ze zatopených zón a oblastí. Jednotlivé případy pomoci obyvatelům byly zajišťovány přímým kontaktem s hasiči, zdravotníky a záchranáři. Na území hl. m. Prahy byla nasazena speciální technika záchranných a výcvikových základů Armády ČR v počtu 146 kusů.

Všechny složky IZS vložily do eliminace následků povodně všechny dostupné síly a prostředky. V rozmezí prakticky dvou týdnů bylo například nasazeno 174 jednotek požární ochrany s téměř třemi tisícovkami profesionálních a dobrovolných hasičů z krajů, obcí a podniků, se stovkami kusů mobilní požární techniky, nákladních automobilů, plovoucích, kalových i velkoobjemových čerpadel, lodí s motorovým pohonem a zvláštních technických prostředků (obojživelníky Armády ČR apod.). Z časového snímku průběhu povodně z hlediska působení jednotek

HZS hl. m. Prahy byl kulminačním dnem čtvrtek 15. srpna, kdy v jednom dnu vyjždělo 746 hasičů.

Místem působení jednotek požární ochrany byla veškerá zaplavená oblast na území města a jednotlivá místa, kde hrozilo nebezpečí nebo zde bylo nutné poskytovat občanům pomoc či ochranu. Nasazení sil a prostředků všech profesionálních a dobrovolných záchranných sborů z ČR i ze zahraničí bylo dostatečné.

Nezištná pomoc

Neocenitelnou pomoc nám od počátku poskytovaly stovky hasičů i s technikou od hasičských záchranných sborů Moravsko-slezského kraje, kraje Vysočina, Jihomoravského a Olomouckého kraje. Nezištná byla i pomoc ze zahraničí – celkem bylo nasazeno 108 osob. Největší síly a prostředky poskytlo sousední Německo (77 hasičů), přesto, že samo bylo postiženo stejným přírodním živlem. Jejich hasiči spolu s hasiči z Dánska, Belgie a Řecka se převážnou měrou podíleli na čerpání vody z metra a zatopených částí Chuchle.

Nemůžeme pominout rovněž humanitární pomoc stovek organizací, sdružení a řa-

dových občanů z České republiky i ze zahraničí. Jejich pomoc směřovala k těm nejnutnějším potřebám – dezinfekčním prostředkům, vysoušečům, vysokotlakým mycím zařízením, protichemickým přezůvkám a rukavicím, ochranným rouškám a respirátorům, motorové naftě i olejům, elektrocentrálám, ale v neposlední řadě také k balené vodě, instantním polévkám či potravinovým balíčkům.

Koordinace a činnost na úrovni

Celkově lze říct, že koordinace záchranných a likvidačních prací probíhala ve spolupráci všech jednotek požární ochrany a v součinnosti s krizovými a řídicími štáby a dalšími složkami IZS na velice dobré úrovni. Společná činnost byla zaměřena na pomoc postiženým občanům. Na řadě míst ve městě působili nejrůznější dobrovolníci a různé hasičské skupiny. Bezchybně fungovalo monitorování situace u mostů, kdy se podařilo zjistit a včas předat informace o nebezpečných předmětech nebo lidech v rozvodněné řece. Pružně bylo reagováno na změny v dopravní situaci, kdy přijatá opatření zabránila chaosu v dopravě a umožnila rychlý přesun sil a prostředků IZS.

Velmi se osvědčily odřady, kdy tyto síly a prostředky s vlastním velením a záze-
mím pracovaly bez dalších nároků na organizaci a řízení.

Osvědčil se systém varování obyvatelstva a způsoby vyrozumění podle poplachového plánu – jak krizový mobilní telefon, mobilní telefon, pevná telefonní linka, okruh záchranného bezpečnostního systému a e-mail, kdy byly prostřednictvím operačního střediska Krizového štábu hl. m. Prahy včas poskytnuty všem zainteresovaným složkám na území hl. m. Prahy všechny zásadní informace.

K zajištění pokud možno přesné a úplné denní informace o situaci v zatopených oblastech, kde nebyl možný přístup po zemi, bylo pomocí vrtulníků Armády ČR a Policie ČR letecké služby ve spolupráci s dalšími složkami prováděno pravidelné monitorování. Tato služba, i přes značnou vyčerpání v jiných oblastech republiky, byla velkým přínosem pro stanovení dalších postupů v činnosti krizových štábů.

Vyskytly se i problémy

Potíže s technikou vznikaly při nízkém stavu vody, kdy se poškozovaly lodní šrouby od motorových člunů. Tady jsme pocítili absenci proudových motorů, větší množství malých obojživelných transportérů, nebo alespoň větší vnější ochranu lodních šroubů. V tomto ohledu se v některých akutních místech osvědčily obojživelníky Armády ČR. Velkým problémem bylo 17 zatopených stanic metra, tunelů a technických prostorů. Současně je třeba říci, že k čerpání velkého množství vody z uzavřených prostor nemáme k dispozici vhodná čerpadla. V tomto případě se jedná o výkonná čerpadla s elektrickým nebo hydraulickým pohonem. Taková čerpadla měli k dispozici hasiči-záchranáři z Dánska a Německa.

Nejen povodňová situace

Kromě zásahů spojených s povodňovou situací, byli za deset dnů hasiči u 192 technických zásahů, planých poplachů a požárů. Místo statistického průměru 66 požárů za 10 dní jich bylo jen 24. Můžeme konstatovat, že v době povodní došlo ke snížení počtu ostatních zásahů a ke snížení počtu planých výjezdů. ■

Hasiči na vodě při velké vodě

nstržm. Jiří KNAP, HZS hl. m. Prahy, foto autor

Stanice HZS hl. m. Prahy, umístěná na Vltavě na Janáčkově nábřeží pod Palackého mostem, zažívala spolu s jejími příslušníky během srpnových povodní krušné chvíle, a to hned ze dvou důvodů. Pomáhali jsme obyvatelům hlavního města a přilehlého okolí a přitom i my sami jsme se stali obětmi této povodně.

Stejně jako ostatní provozovatelé plavidel i Hasičský záchranný sbor hl. m. Prahy (HZS hl. m. Prahy) je povinen při velké vodě „uklidit“ svá plavidla do ochranného přístavu. Tato povinnost nastává při průtoku 650 m³/sec. Při letošních záplavách nastala tato situace již 8. srpna, kdy byla tato povinnost splněna a dvě speciální hasičská plavidla byla přesunuta do Smíchovského přístavu. K dispozici nám tedy na Vltavě zůstala naše stanice, což je v podstatě plovoucí základna, která zatím vždy dokázala velké vodě vzdorovat. Přesto byla provedena mimořádná opatření v očekávání všech eventualit, tedy výměna vázacích lan za silnější a jejich zdvojení aj. Poté posádka základny dále plnila běžné úkoly, ke kterým měla k dispozici dopravní automobil AVIA s čerpadly a člun PIONEER. S Avii jsme byli například čerpat vodu ze zatopených prostorů Sovových mlýnů, Lichtenštejnského paláce, Rudolfiny, a dalších.

Marné čerpání vody

V neděli 11. srpna zachraňujeme vodáky, kteří přecenili své síly a uvízli na jezu. V pondělí 12. srpna pokračuje intenzivní, a jak se později ukáže, marné úsilí čerpat vodu ze zatápějících se objektů na Kampě. Voda začíná stoupat rychleji, než mohl kdokoli tušit. Proto ukončujeme veškerá čerpání a jsme odvoláni k dalšímu zásahu. Akutním problémem se stává restaurační loď Christian Marco, kotvící na Smetanově nábřeží. Toto plavidlo nebylo, i přes veškerá upozornění a přes včasnou nabídku naší pomoci (loď nemá vlastní pohonnou jednotku), provozovatelem odklizen z volného vodního toku a hrozilo akutní nebezpečí jeho odtržení z vázacích lan a vážné poškození Karlova mostu utržením vrakem lodi. Zasahujeme jako první a vyvazujeme plavidlo ocelovými lany k nábřežní navigaci. Je to dvojitý boj, jednak s časem a jednak i s armádní složkou připravenou loď pomoci trhavin potopit. Další den se loď přivazuje dalšími lany k přistaveným dvěma vojenským tankům. Protože máme pocit, že Christian Marco je pro tuto chvíli dostatečně zajištěn, vracíme se zpět na základnu, kde nastává dramatická situace.

Ohrožení plovoucí základny

Voda stále stoupá a nikdo netuší, kdy bude kulminovat a při jakém průtoku. Vltava stále nabývá na síle a mohla by ohrozit i naši stanici.

Jedním z vázacích prvků jsou larseny, které za normálního vodního stavu ční cca tři metry nad vodní hladinu, a spolu se silnými řetězy, kterými je k nim základna volně připoutána, zajišťují horizontální pohyb základny (kopírují běžné vzedup hladiny). Nyní však hrozí, že by se z nich se stoupající hladinou řetězy mohly vyvléknout, a tak za neobyčejně těžkých podmínek přivazujeme další konstrukční prvky, kterými nastavujeme larseny o další 4 m(!). Ihned po tomto opatření začínáme s evakuací zá-

kladny, což pro nás znamená odnést vše cenné do připraveného automobilu (např. staniční techniku, elektroniku, výstroj, osobní věci a spousty dalších drobností). Neponecháváme nic náhodě a pokračujeme i s vyklizením skladu barev a PHM mimo dosah dravé vody. Všechny tyto věci odvážíme na stanici č. 3 a č. 1 HZS hl. m. Prahy.

Ve 21,30 hodin ukončujeme evakuaci a poslední člen posádky opouští konečně základnu. O pár minut později odpojujeme ještě stanici od zdroje elektrické energie a opuštěné stanici držíme ze břehu palce. Průtok je v těchto chvílích již cca 3000 m³/sec a voda stále stoupá! Na místě, před stanicí, zůstává naše dvoučlenná hlídka a ostatní příslušníci jsou přesunuti na zbývajících stanici a část se přesouvá do přístavu na Smíchově, kde se situace také vyhrocuje. Ani loď přemístěná do přístavu nejsou v úplném bezpečí bez průběžné korekce vázacích lan.

Od této chvíle se tedy naším jediným útočištěm pro následující tři dny stává DA AVIA, umístěný meziitím na Palackého mostě. Postupně se nám vybíjeji vysílačky, není je kde dobít a jediným spojením se stávají naše soukromé mobilní telefony. Chybí nám také jakékoliv hygienické a sociální zázemí. Není kde se převléknout, ani kde usuší věci. Pro část pražské veřejnosti se tak naše „exhibiční“ vystoupení stává atrakcí, ale většina Pražanů se k nám chová skvěle a snaží se nám všemožně pomoci. Například obchodník z Lidické ulice nám každé ráno přináší i „něco na zub“.

Kritický 13. srpen

Nastává kritický 13. srpen. Začínáme, stejně jako na ostatních stanicích, sloužit „48“. Přes výše uvedená předchozí opatření na naší základně je nutné znovu posílit vázací prvky stanice, a proto sháníme další ocelová lana a pomocí člunu se proboujáváme proudem zpět na základnu, kde je upevňujeme. Na druhém konci je vyvazujeme na pilíř Palackého mostu.

Následující den nás však provází samá smůla! Lidé vydrželi, ale technika nás zraňuje. Při zásahu na botelu Admirál, kde asistujeme při zajištění botelu, nás „opouští“ motor našeho člunu. Ve 22,00 hodin odjíždíme k případu tonoucího muže, tím posledním co nám zbývá, DA Avii. Tonoucí se má nalézat v prostoru Železničního mostu na levém břehu Vltavy. Je tma a my, při pokusu dostat se

co nejbližší k místu hlášeného případu, „utápíme“ i naši avii. Vyskakujeme z auta a po prsa ve vodě se centimetr po centimetru prodíráme proudem vody. U případu jsme společně s policisty, kteří tohoto muže nacházejí asi 70 metrů od nás. Posléze zjišťujeme, že dotyčný muž je úplně „namol“. Následkem zaplavení palivové nádrže topení našeho vozu tak vzniká menší olejová havárie, kterou v součinnosti se stanicí č. 7 likvidujeme. Avii odtahujeme zpět k Palackého mostu a naše akceschopnost je pro následující dobu mizivá. Jediné co nám zbývá, jsou naše zkušenosti.

Voda klesá

Ve čtvrtek 15. srpna začíná konečně voda klesat. Bohužel, pro nás až moc rychle. Paradoxně nám totiž nastává velký problém: Naše základna byla proudem natlačena na nastavené larseny a při poklesu hladiny hrozí, že na ně nasedne a tím se poškodí. Je proto třeba základnu od larsenů odtlačit. Ale čím? Nastává další souboj s časem a s vodou! Jako nejúčinnější se nakonec ukáže použití hydraulického rozpínáku. Po dvou hodinách se podařilo; stanice se uvolňuje a dosedá správně na hladinu.

Od této chvíle se na ni vracíme a začínáme zjišťovat rozsah škod. Jsme bez pitné vody, elektřiny, telefonu. Začínáme prvně se zprovozněním těchto sítí. Jako první obnovujeme přívod pitné vody. Ale spoň se můžeme umýt. Nastávající noc strávíme na stanici ještě bez elektřiny.

V období mezi 16. až 18. srpnem se nám daří uvést stanici do provizorního provozu. Máme za sebou spoustu velké i drobnější práce, které sebou nastala situace přinesla. Stále jsme bez techniky. Nemáme loď, člun, ani auto.

23. srpna je konečně povoleno vyplout z ochranného přístavu, a tak s jednou z našich zásahových lodí čistíme nábřežní komunikace od naplavenin a páchnoucího bahna. To trvá i následující dny.

26. srpna na stanici připlouvá k základně z přístavu i druhá loď a začátkem září se nám konečně vrací i zprovozněná avie. Ještě kdyby se to tak podařilo i s nenávratně poškozeným motorem našeho člunu!

I přes dramaticčnost uplynulých dní jsme se tak měli možnost stát přímými účastníky takové přírodní katastrofy, kterou ještě Praha vlastně nikdy předtím nezažila, a doufáme, že již nikdy nezažije!

Povodeň v pražském metru

Ing. Michal WOWESNÝ, foto Štěpán WOWESNÝ, HZS Dopravního podniku hl. m. Prahy - Metro o.z.

Když jednotka Hasičského záchranného sboru Dopravního podniku hl. m. Prahy - Metro, o.z., vyjela v pondělí 12. srpna 2002 ve 4,38 hodin na čerpání vody na tramvajovém obratišti na Bílé Hoře, nikdo netušil, že toto čerpání bude mít další pokračování a že boj s vodním živlem a odstraňování následků jeho řádění bude na další týden hlavní náplní práce hasičů z Metra. Ani výjezd na čerpání zatopené haly v tramvajové vozovně Motol těsně před polednem nenasvědčoval tomu, že se k Praze blíží povodeň.

Před osmnáctou hodinou vyjeli hasiči z Metra ještě jednou na tramvajové obratiště na Bílé Hoře. Ale v té době byl v Praze již vyhlášen 3. stupeň povodňové aktivity a byla zahájena realizace protipovodňových opatření. Firma Metrostav začala v budoucích traťových tunelech u Vltavy v blízkosti provozované stanice Nádraží Holešovice budovat stěny na úroveň stoleté vody. Zábrany, proponované na stoletou vodu podobné těm, které se stavěly na Smetanově nábřeží, se stavěly v okolí stanic Florenc, Křižíkova, Invalidovna, Palmovka a u větrací šachty u Mánesova mostu. Výška těchto zábran se později ukázala jako nedostatečná, voda kulminovala o 2 m výše.

V pondělí večer byl zastaven provoz na trase C mezi stanicemi Florenc - Nádraží Holešovice a stanicí Křižíkova vlaky pouze projížděly. V úterý dopoledne jsou postupně uzavírány stanice Invalidovna, Malostranská a Staroměstská. Hasiči z Metra provádějí odčerpávání vody ze stanic Nádraží Holešovice a podílejí se na stavění zábran v okolí stanic Invalidovna, Florenc, Malostranská a Staroměstská.

V podvečer však začala být situace vážná. Hasiči museli opustit stanici Nádraží Holešovice, protože více jak stoletá voda pronikla přes stěny do stanice. Následně začala voda zatápět stanici Vltavská. Kolem 22,00 hodin začali hasiči čerpat vodu, která se z kotelny dostávala do vestibulu stanice Florenc na trase C. V té době bylo v okolí vstupů do stanice Florenc B a C v Sokolovské ulici kolem 10 cm vody. Ale ve středu dvě hodiny po půlnoci začala

do metra na Florenci natékat voda jak ze strany Karlína, tak ze strany Těšnova. Hasiči museli také tuto stanici opustit. V průběhu středy je postupně vodou zcela zaplaveno sedmáct stanic, na trase A tři stanice v úseku Malostranská - Můstek, na trase B jedenáct stanic v úseku Vysočanská - Anděl, a na trase C tři stanice v úseku Nádraží Holešovice - Florenc.

Na pomoc při odčerpávání vody ze zatopených stanic metra se okamžitě začínají hlásit jak hasiči ze zahraničí, tak i jednotky sborů dobrovolných hasičů a hasičských záchranných sborů podniků. Jako první je na stanici Malostranská nasazena jednotka HZS podniku Škoda Plzeň, na stanici Vltavská přijíždějí hasiči z Norimberky a z Berlína. Jednotky SDH obcí Dolní a Horní Měcholupy a Benice pomáhají na stanici Vysočanská, SDH z Bohunic čerpá vodu ve stanici Národní. Nastávají první problémy. Ve stanicích metra se hromadí zplodiny z motorů čerpadel, proto musí být do těchto stanic instalovány odsava-

če kouře a na některých stanicích musí zasahující používat dýchací přístroje.

Jako neúčinnější se ukazují elektrická ponorná čerpadla, která jsou schopna čerpat vodu z velkých hloubek. Na některých stanicích a větracích šachtách se čerpala voda i z hloubky 25 - 30 m. Proto byly ze stanic postupně stahovány ty jednotky, které čerpaly vodu pouze motorovými čerpadly. Největší množství vody odčerpali hasiči z Dánska a německá jednotka z Frankfurtu nad Mohanem, jejichž hydročerpadla byla schopna čerpat až 12 000 l vody za minutu. Tyto jednotky čerpaly vodu na stanicích Smíchovské nádraží, Malostranská, Staroměstská, Vysočanská a z větrací šachty na Mánesově nábřeží. Voda však klesala velmi pomalu. Například z větrací šachty na Mánesově nábřeží bylo během 36 hodin odčerpáno téměř 51 milionů litrů vody a hladina v ní poklesla o necelých 5 metrů, neboť do prostoru větrací šachty přitékala voda ze stanice Staroměstská. Na stanicích, kde nečerpaly hasičské jednotky, čerpání prováděly stavební firmy, zejména Metrostav, IPS Skanska, Subterra a další. Celkem bylo ke dni 16. září 2002 z podzemních prostor pražského metra odčerpáno 2 644 006 000 litrů vody.

Dopad ničivé povodně na provoz metra byl obrovský. Zcela z provozu byla vyřazena větší část trasy B, na této trase byl od 26. srpna obnoven provoz v úseku Smíchovské nádraží - Zličín. Další částečné zprovoznění této trasy se předpokládá k 16. prosinci 2002, úplné zprovoznění pak k 30. březnu 2003. Na trase C byla plnohodnotná doprava pouze v úseku Pražského povstání - Háje a na stanici Muzeum se jezdilo kyvadlově. Situace se zlepšila od 19. října zprovozněním stanice Florenc na trase C, celá trasa bude zprovozněna k 18. listopadu 2002. Na trase A byl provoz v úseku Náměstí míru - Skalka, tato trasa bude zprovozněna v plném rozsahu k 15. lednu 2003. Vyřazení sedmácti stanic metra z provozu mělo i velký dopad na MHD v Praze. Místo tras A a B metra byly zavedeny náhradní tramvajové linky, místo trasy C jezdí autobusy.

Únik chlóru v neratovické Spolaně

Ing. Oldřich LUKŠ, velitel HZS podniku Spolana, a.s. Neratovice, foto pplk. MgA. Jaroslav TICHÝ, por. Ladislav KŘIVAN, kpt. Petr ŽIŽKA

Povodně v letošním roce znamenaly pro naši republiku přírodní katastrofu, která dosáhla rozsahu, jaký nikdo neočekával. Veškeré předpovědi, povodňové plány a realizovaná opatření, vycházející z předpokladu tzv. „stoleté vody“, vzaly za své a následné mimořádné události svým charakterem a rozsahem postavily obyvatele a záchranáře v naší zemi před úkoly mimořádných rozměrů. Takovým místem se stala i Spolana, a.s. Neratovice (dále Spolana), kde účinky povodní, násobené úniky chlóru ze skladových zásobníků, znamenaly vážnou hrozbu jak pro podnik samotný, tak i okolní obyvatelstvo.

Celá záležitost byla mediálně velmi sledovaná. Bohužel, v převážné většině takto poskytnutých informací však došlo k deformacím a zkreslování nejen skutečné situace, ale i činností spolanských hasičů-záchranářů a zaměstnanců, jako i jednotek HZS ČR, Policie ČR, Armády ČR a zdravotnické záchranné služby, které se na likvidaci vzniklých mimořádných událostí (dále MU) výrazně podílely. Jednoznačnou skutečností je, že události ve Spolaně byly skutečně mimořádného charakteru a děje nebo jevy, se kterými se hasiči během svých zásahů setkávali, byly unikátní, staly se poprvé a nebyly v historii hasičských zásahů dosud zaznamenány. Úniky chlóru během povodní se ve Spolaně týkaly dvou objektů v severní části podniku a to tzv. „starého skladu“ E 4920 a tzv. „nového skladu“ E 4990. Každý z těchto skladů obsahuje pět zásobníků (kapacita jednoho zásobníku je max. 80 t chlóru), které mají pro sklad E 4920 číslování 1 – 5 a pro sklad E 4990 číslování 6 – 10. Množství chlóru v jednotlivých

zásobnících bylo proměnné. Ve skladu E 4920 bylo přibližně 14 t chlóru a ve skladu E 4990 přibližně 96 t chlóru, přičemž zásobník č. 10 obsahoval maximální množství, tj. 80 t chlóru.

Příprava podle plánů

S ohledem na přivalové deště od 7. srpna začalo vedení Spolany a příslušné složky podniku věnovat pozornost stavu vody na Labi a bylo zahájeno prověřování povodňových plánů na jednotlivých útvarech a scénářů jejich činnosti. V pondělí 12. srpna 2002, bez ohledu na nízký stav hladiny Labe a předpovědi situace, bylo preventivně zahájeno plnění pytlů pískem a vyhlášena pohotovostní připravenost k odstavení výroby. Následně v podvečer byl vyhlášen 1. stupeň povodňové aktivity (dále PA). Protože hladina Labe během noci stoupala, bylo 13. srpna ráno, na základě rozhodnutí povodňové komise podniku, zahájeno okamžitě odstavování výrob a realizována opatření dle povodňových plánů, spojená zejména s demontáží určených prvků technologií a spolu s ostatním určeným materiálem jejich přemísťování do poloh nad hladinu stoleté vody.

Jednotka HZS podniku (dále HZSP) v té době plnila své úkoly podle plánu a dále organizovala plnění pytlů pískem a jejich instalaci u objektů s dioxiny a rtuť. Po obdržení informace o možnosti příchodu stoleté vody povodňová komise rozhodla o zintenzivnění prací na evakuaci materiálu a dokončení odstávky výrob. V odpoledních hodinách pak vyhlásila 2. stupeň PA. Pokračovalo pytlování písku a instalace na určených objektech. HZSP dále zajišťoval evakuaci materiálu z ohrožených objektů. Podle předpovědi byl 3. stupeň PA očekáván až 14. srpna odpoledne, přesto intenzivně pokračovaly práce k zajištění jednotlivých objektů a výrob.

14. srpna - středa

Před půlnocí je povodňové komisi hlášeno splnění všech úkolů jednotlivých povodňových plánů. První voda, která pronikla ze severu od CHKO Černínovsko (nikoliv z Labe), se však ve Spolaně objevuje ve středu 14. srpna již okolo 2. hodiny ránní. Ve 2,56 hodin je vyhlášen 3. stupeň PA. Generální ředitel Spolany situaci hodnotí jako MU a předává řízení zásahu do své kompetence. Pokračuje pytlování, demontují se další elektromotory a zařízení nad rámec povodňových plánů. Z podniku jsou odvoláni všichni zaměstnanci, kteří se bezprostředně nepodílejí na protipovodňových činnostech. Voda postupně zaplavuje areál podniku. Jsou čerpány jímky pod zásobníky chlóru a realizuje se provizorní fixace těchto zásobníků proti nadzvednutí vodou. Postupně jsou odpojovány rozvody elektrické energie v podniku. V 9,47 hodin dochází k výpadku elektřiny na objektech HZSP, a tím i k vyřazení z provozu všech podnikových varovných a zabezpečovacích systémů. Následně je na objektu A 5110 aktivováno záložní operační středisko HZSP a je sem přesunuta první část obsluhy. Rychlé stoupání vody však zabraňuje dalšímu čerpání vody ze skladů chlóru. Z jednotlivých provozů zajišťuje jednotka HZSP evakuaci pracovníků, provádějících poslední zabezpečovací práce. Mezitím rovněž odváží svá vozidla mimo dosah povodně. Velitel zásahu prostřednictvím územně příslušného operačního a informačního střediska HZS Středočeského kraje v Mělníku (dále OPIS) žádá o první síly a prostředky (dále SaP). Totéž požaduje od HZSP skupiny Unipetrol. Před polednem přijíždějí první jednotky HZSP a HZS ČR s potřebnými prostředky. Jsou instalovány doplňkové těsnicí stěny u „rtuťového objektu“ B 116B a je evakuována zbylá část osazen-

stva stanice HZSP a materiálu. Ze severní části podniku, kam je přístup možný jen plavidlem, je evakuována skupina pracovníků, dokončujících fixaci chlórových zásobníků. Odpoledne, po příjezdu dalších SaP, jsou pomocí plovoucích čerpadel plněny železniční kotlové vozy, pomocí lan se fixují kontejnery LAO a dokončuje se pytlová bariéra kolem „dioxinového objektu“. A 1420. Ve večerních hodinách, kdy je zaplaveno 90% areálu podniku, jsou vyznačeny trasy pomocí chemických svítek a prováděny kontroly zatopeného areálu podniku. Jednání povodňové komise podniku probíhá opakovaně během dne a tento režim probíhá i ve dnech následujících.

15. srpna - čtvrtek

V průběhu noci a rána dokončila družstva HZSP fixaci 25 kusů kontejnerů LAO na území podniku a plnění asi 80 kotlových železničních vozů vodou. Hladina Labe stále stoupá a v ranních hodinách 15. srpna se voda blíží až ke schodům objektu A 5110 se záložním operačním střediskem HZSP. Během noci jsou registrovány zkratové efekty na rozvodně 110 kV a světelné efekty fléry, spalující poslední zbytky etylénu, které vyvolaly několik hlášení z okolí Spolany o požáru. Na člunech jednotek HZS ČR jsou prováděny kontroly areálu podniku a jsou registrovány deformace a pohyb prázdných zásobníků v objektech výroby kaprolaktamu a LAO. V této době dosahuje výška hladiny vody v podniku v nejnižších položených místech téměř 3,5 m. V dopoledních hodinách je při průzkumu podniku zjištěna mazutová skvrna v areálu energetiky. Velitel zásahu neprodleně vysílá skupinu hasičů na člunech k instalaci normé stěny k zabránění šíření mazutové skvrny a žádá o přísun dostatečného množství sorbentu včetně sorbčních stěn z Chemopetrolu Litvínov. Paralelně probíhá kontrola chlórových skladů a ještě po 11. hodině není zjištěna žádná závada. Zhruba kolem 12,10 hodin zpozorovala vracející se skupina, jež instalovala

normou stěnu kolem mazutové skvrny, v oblasti provozu elektrolyzy žlutý oblak, o čemž neprodleně informovala záložní operační středisko (dále OS) HZSP. Velitel zásahu okamžitě organizuje průzkumnou skupinu vybavenou ochrannými obleky, izolačními přístroji a detekční technikou, která odplouvá prověřit situaci. Skupina konstatuje masivní únik chlóru z otvorů v objektu E 4990 a proměřuje koncentrace v různých vzdálenostech. Po dosažení bezpečné vzdálenosti velitel zásahu vyhláší ve 12,47 hodin prostřednictvím OS chemický poplach (CHP) III. stupně. Obsluha OS neprodleně informuje OPIS a představitele okolních ohrožených obcí. Po návratu z průzkumu velitel zásahu organizuje skupinu hasičů HZSP, kteří, po vybavení izolačními dýchacími přístroji a ochrannými obleky, realizují utěšňování havarovaného objektu. Utěšňování je prováděno pomocí polystyrenových desek a spáry jsou vyplňovány polyuretanovou napěňovací pastou. Zapěňování je prováděno opakovaně, neboť v místech s velmi vysokou koncentrací chlóru dochází k postupné degradaci této pěny. Utěšňování probíhá až do večerních hodin. V 19,25 hodin, kdy je v okolí objektu naměřeno

max. 12 ppm chlóru, může být III. stupeň CHP snížen na stupeň II. Další skupiny, převážně tvořené hasiči externích hasičských záchranných sborů (HZS), paralelně pokračují v instalaci doplňkových sorbčních stěn kolem mazutové skvrny a v jejím zasypávání sorbenty až do zastavení úniku. Ke Štěpánskému mostu, kde jsou zjištěny odplavané kontejnery s LAO a LIO, je vyslána další skupina z externího HZS

k pokusu o jejich odtažení a k provizorní fixaci. O všech těchto činnostech a výsledcích je průběžně informován OPIS, představitelé okolních obcí a povodňová komise podniku. Asi ve 20,15 hodin je zaznamenán první pokles hladiny vody v podniku.

Je rozhodnuto o postupu likvidace chlóru v obou skladech, a to neutralizací na chlornan sodný.

16. srpna - pátek

S ohledem na postupný pokles vody v podniku stanovuje povodňová komise podniku zvláštní bezpečnostní opatření pro vstup zaměstnanců a dalších osob do podniku vzhledem k přípravě akce „chlornan“ a dalších zabezpečovacích akcí. V důsledku poklesu hladiny vody dochází k odkrývání dalších netěsných otvorů a spár na objektech skladů chlóru E 4990 a E 4920. Spolanští hasiči zajišťují jejich průběžné dotěšňování a realizují přepravu 400 l roztoku NaOH k objektu E 4920, kde je instalováno improvizované zařízení na odsávání chlóru a jeho neutralizaci v dovezeném roztoku.

S ohledem na narůstající potřebu externích SaP je k zajištění jejich koordinace určen ze strany HZS Středočeského kraje jako velitel sektoru Neratovice pplk. Ing. Petr Vonásek. V dopoledních hodinách přijíždí do Neratovic ministr obrany Ing. Jaroslav Tvrdík, seznamuje se se situací a slibuje postižené Spolaně i regionu pomoc Armády ČR. Zástupci Spolany se stávají trvalými účastníky krizového štábu města Neratovice. Po celý den probíhá přestavování ukotvení sorbční stěny

u mazutové skvrny podle toho, jak se mění výška hladiny vody. K úniku mazutu mimo areál Spolany do Labe nedošlo.

Při dotěšňování obou skladů chlórů je kolem 18,45 hodin zjištěna deformace a prasklina střechy na objektu E 4920. Koncentrace chlórů v bezprostředním okolí skladu nepřesahovaly 12 ppm a nebylo zjištěno ani šíření chlórů mimo prostor závodu Elektrolyzá. II. stupeň CHP stále trvá. Při bližším průzkumu je zjištěno, že okolí poškozené střechy není stabilní a mohlo by dojít ke zvětšování otvoru, případně pádu části konstrukce na zásobník. Po dohodě s povodňovou komisí podniku je vypracován plán utěsnění otvoru, připravena výroba těsnicí záplaty a zajištěno vybavení zásahové skupiny. Po dramatické noční akci je otvor kolem půlnoci utěsněn.

17. srpna - sobota

O celkové situaci u chlórůvých skladů je informována povodňová komise a vedení podniku a po projednání možných rizikových faktorů informuje generální ředitel Spolany Ing. R. Věk generálního ředitele Unipetrolu Ing. P. Švarce. Ten se rozhoduje, po zvážení možných rizik, požádat o pomoc ministra obrany, který, společně s ministrem vnitra Mgr. Stanislavem Grossem, přijíždí v ranních hodinách do Neratovic. O těchto skutečnostech je informován krizový štáb města Neratovice, který začíná v 01,30 hodin zasedat. Společně s vedením Spolany a Unipetrolu analyzuje a vyhodnocuje možná rizika. Složky IZS zároveň připravují potřebná preventivní opatření. Jednání krizového štábu se v časných ranních hodinách účastní ministr vnitra, ministr obrany, generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra, hejtman Středočeského kraje, ředitel HZS Středočeského kraje, ředitel Policie ČR Správy Středočeského kraje a další vedoucí pracovníci složek IZS. Po podrobném rozboru situace je rozhodnuto o rozsáhlém posílení pomoci Spolaně. Je ustaven krizový štáb Spolany (jehož integrální součástí je povodňová komise podniku), jehož členy se stávají zástupci HZS ČR, Armády ČR, Policie ČR, obcí Libiš a Neratovice a později i ZZS. Přímým řízením je ministrem vnitra pověřen ředitel HZS Středočeského kraje plk. J. Žižka. Koordinaci pomoci zajišťuje velitel sektoru Neratovice pplk. Ing. P. Vonášek. Požadavky na pomoc a její nasazení podle dohodnutých postupů zajišťují osobně a v této činnosti se podle potřeby střídám se svým zástupcem Ing. R. Hlinovským. Denně je ze strany HZS ČR k dispozici jeden styčný důstojník, pečující o řádný nástup poskytované pomoci a její nasazení do zásahu ve spolupráci s operačním důstojníkem HZSP Spolana.

Dopoledne, po dalším poklesu hladiny vody, dochází ke vzniku trhlin v přístavku u severní stěny skladu chlórů E 4920 a následnému malému úniku chlórů z prostoru tohoto skladu. Přítomná jednotka HZS, monitorující okolí, neprodleně zahajuje skrápění tohoto prostoru, přivolává

posily. Následně jsou instalovány stabilní clonové proudnice, vytvořeny vodní stěny a dotěšněny praskliny v objektu. Koncentrace chlórů nevyžadují změnu II. stupně CHP a nezávislý monitoring AČR v okolí podniku nezaznamenává, kromě pachových vjemů, nárůst koncentrací chlórů. Je ukončena nouzová neutralizace chlórů v roztoku NaOH. V areálu Spolany rovněž trvale a podle potřeby probíhá proměňování ovzduší specialistou HZS ČR. Jsou realizovány přípravné práce k zahájení odsávání chlórů ze skladu E 4920 na výrobu chlornanu a u Štěpánského mostu je pomocí řetězů provedena fixace kontejnerů.

18. srpna - neděle

Dopoledne se podařilo pracovníkům elektrolyzy zprovoznit technologii výroby chlornanu sodného a bylo zajištěno odsávání plynného chlórů z vnitřku objektu. Jednotky HZS zajišťují chlazení technologie chlornanu a realizují společně s pracovníky elektrolyzy instalaci přídatné hadice na urychlení odsávání chlórů. Proběhlo i předběžné posouzení objektu statikem – bezprostřední nebezpečí nehrozí. Průběžně pokračuje proměňování ovzduší kolem obou objektů. Hodnoty v bezprostřední blízkosti se pohybují kolem 12 ppm, II. stupeň CHP trvá. Při kontrole objektů závodu kaprolaktam je zjištěno u objektu D 2620 nadměrné ohřívání zásobníků s dusitanem amonným. Jednotky HZS nejprve dodávají vodu na ředění roztoku dusitanu v zásobnících a poté zajišťují jejich průběžné ochlazování. Voda již zcela opadla. V omezeném rozsahu kontrolují vybraní pracovníci provozů kontrolu stavu podniku a zjišťují prvotní škody. Zástupci složek IZS a Armády ČR se na místě seznamují se situací uvnitř areálu podniku.

19. srpna - pondělí

Na krizovém štábu je konstatováno úplné odsátí chlórů z vnitřního prostoru skladu E 4920 a jsou stanoveny podmínky pro prvotní vstup do objektu. Vstup je realizován spolanskými hasiči a jedním pracovníkem elektrolyzy v přetlakových oblecích a izolačních dýchacích přístrojích, kteří zjišťují rozsah škod na vnitřním zařízení a konstrukci budovy. Průběžně pokračuje chlazení technologie chlornanu a alkalizace a chlazení zásobníků s dusitanem amonným. V omezeném rozsahu jsou zahájeny prvotní práce podle harmonogramu obnovy podniku. Provedená prohlídka objektu E 4920 konstatuje vodorovné uložení zásobníků chlórů na vodě v zachytných jímkách a deformaci trubky nad ventilem zásobníku č. 3. Stav zařízení umožňuje realizovat odsátí zbytkového chlórů ze zásobníků č. 5, č. 4 a následně č. 2, 3 a 1. Dále je rozhodnuto, že sklad v objektu E 4990 bude prozkoumán až po ukončení odsátí veškerého chlórů ze skladu E 4920. S ohledem na koncentrace chlórů v okolí objektů je II. stupeň CHP snížen na I. stupeň CHP. Ve 13,47 hodin je zahájeno odsávání chlórů přímo ze zásobníků. Oba sklady jsou pod trvalou

kontrolou jednotek HZS. Trvale jsou instalovány vodní clony a každé dvě hodiny prováděno proměňování ovzduší.

20. srpna - úterý

V odpoledních hodinách navštívil Spolanu ministr životního prostředí Libor Ambrozek v doprovodu svého německého kolegy, přičemž se nejvíce zajímali o situaci kolem chlórůvých skladů a tzv. „dioxinových“ objektů a objektu „staré elektrolyzy“ se rtuťovou zátěží.

V průběhu tohoto a dalších dnů jednotky HZS zajišťují měření v okolí skladů chlórů a chlazení chlornanu a zásobníků s dusitanem. V okolí Spolany trvale pokračuje monitoring příslušníky Armády ČR. Úniky chlórů nejsou registrovány.

22. srpna - čtvrtek

Je ukončeno odsátí zbylého chlórů ze skladu E 4920 a zahájeny přípravy ke vstupu dovnitř skladu E 4990. Postupně dochází k redukci SaP všech zúčastněných složek IZS. Jako „zpestření“ máme výjezd s AP 40 na požár v Neratovicích, jedná se však jen o spálené jídlo na sporáku. Nadále trvá regulovaný vstup pracovníků do areálu podniku, všichni i nadále u sebe musí mít ochranné dýchací přístroje s filtrem proti chlórů. Je instalováno přídatné potrubí do prostoru skladu E 4990 a pokračuje i nadále odsávání chlórů z jeho prostor.

23. srpna - pátek

V ranních hodinách je na krizovém štábu Spolany konstatováno, že odsátí chlórů z vnitřních prostor skladu E 4990 úspěšně proběhlo a může být realizován vstup do objektu za stejných bezpečnostních opatření jako při vstupu do objektu E 4920. Tento vstup se realizuje v 11,00 hodin. Prohlídkou je zjištěno rozsáhlé poškození lávek i potrubních systémů. Šokující je zjištění, že zásobník č. 10, který měl obsahovat 80 tun chlórů, má utřené potrubí a je zcela prázdný. Znamená to, že toto množství chlórů uniklo již 15. srpna, a to převážně do vody a do vnitřního prostoru skladu. Další šíření plynného chlórů bylo eliminováno utěsněním objektu a následným odsáváním do výroby chlornanu sodného. Tím lze i do jisté míry vysvětlit velmi nízké koncentrace uniklého chlórů do okolí Spolany. Po vyhodnocení zjištěných poznatků je rozhodnuto provést ještě jeden vstup do objektu a po upřesnění poznatků pokračovat v odsávání zásobníků postupem, realizovaným u skladu E 4920.

Ve večerních hodinách, při neplánovaném přepouštění chlórů ze zásobníku č. 7 do zásobníku č. 9, došlo k narušení spojení potrubí a úniku chlórů. Přítomný pracovník elektrolyzy ihned zásobník č. 7 uzavírá, opouští objekt a neprodleně informuje OS HZSP Spolana. To předává okamžitě informace na OPIS a okolní obce. Přítomná jednotka HZS okamžitě spouští instalované vodní clony a zahajuje zkrápění místa úniku. Jednotka HZSP Spolana začíná ihned po příjezdu instalovat další vodní stěny.

Velitel zásahu vyhláší v 19,26 hodin II. stupeň CHP a žádá si pomoc SaP externích HZS. Ve 20,02 hodin vyhláší preventivně III. stupeň CHP a žádá o další SaP, nutné zejména pro stavění vodních stěn a dodávku vody. Vstup do objektu, s ohledem na tmou, vnitřní poškozené zařízení a koncentrace chlóru, není možný a tak je objekt uzavřen. S pomocí polyuretanové pěnicí pasty jsou utěsněny vnější plášť, dveře a větrací otvory. Cestou velitele zásahu je neprodleně informován velitel sektoru pplk. Ing. P. Vonásek, který informuje OPIS HZS Středočeského kraje, ředitele HZS Středočeského kraje plk. Žižku, ostatní složky IZS, Armádu ČR a iniciuje svolání mimořádného krizového štábu města.

Mezitím dorazily externí SaP a byla zorganizována kyvadlová doprava vody k zajištění vodních stěn a pokračování chlazení chlomanu a dusitanu. Souběžně bylo zajištěno osvětlení místa zásahu pomocí reflektorů na výsuvných stojácích mobilní techniky. Ve večerních hodinách se jednání krizového štábu zúčastňuje ministr vnitra, generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra, hejtmán Středočeského kraje, ředitel HZS Středočeského kraje a ředitel Správy Policie ČR Středočeského kraje a začínají mimořádnou událost řešit.

Následně je na přístavišti F 1000 u Labe instalováno velkokapacitní čerpadlo, které společně se čtyřmi plovoucími čerpadly zajišťuje prostřednictvím dálkového vedení dopravu vody pro převážnou část vodních stěn, což umožňuje redukci kyvadlové dopravy.

24. srpna - sobota

Krátce po půlnoci je únik chlóru eliminován a v 0,25 hodin je CHP sníženo na II. stupeň. Zásah končí v ranních hodinách. Během akce utrpěli tři hasiči podráždění pokožky v oblasti třísel, podpaždí a krku. Byli ošetřeni bez nutnosti další hospitalizace.

Během dne je upraveno dálkové vedení od Labe a účelněji rozloženy clonové proudnice kolem celého objektu E 4990, což umožňuje další redukci přivolaných SaP při současně trvalé kontrole ovzduší v okolí. Ani v tomto případě nedošlo mimo areál Spolany k úniku žádných zraňujících koncentrací chlóru. Trvale je u objektu přítomna asistenční skupina HZS a pokračuje odsávání chlóru z objektu a chlazení chlomanu a dusitanu.

25. srpna - neděle

Uskutečňuje se další vstup do objektu E 4990. Je konstatováno, že zásobník č. 9 je prázdný. Všechny zásobníky plavou na vodě v zachytných jímkách a nedochází k žádnému úniku chlóru. Je měřena hladina vody v jednotlivých jímkách a jsou učiněna opatření k jejímu doplňování, aby nedošlo k další poruše potrubí. V dopoledních hodinách se dostavuje specialista s dálkově ovládanou podvodní kamerou, aby zjistil stav spodní části zásobníků a dna jímek. Po vyhodnocení situace je rozhodnuto o fixaci zásobníku

č. 7 bočními vzpěrami a zavěšením na „hupcuky“ a následně podložení jeho patek železnými plotnami s pomocí potápěčů. Následně bude spojovací potrubí zásobníku nahrazeno potrubím flexibilním a realizováno odsátí zásobníku.

26. srpna - pondělí

Dopoledne jsou k dispozici železné plotny v dostatečném množství, které jsou umístěny na plošiny u čel zásobníku č. 7 tak, aby mohly být rychle předávány potápěčům. Akce je zahájena krátce po poledni za asistence jednotky HZSP. U jednoho z potápěčů došlo vlivem netěsnosti suchého obleku k obdobnému podráždění pokožky jako u hasičů v sobotu a k dýchacím potížím (dráždivý kašel). Po ošetření u ZZS a odeznění dýchacích potíží se potápeč vrátil zpět. Následná kontrola podvodní kamerou potvrzuje stabilitu zásobníku. Neprodleně je přistoupeno, za zvýšených bezpečnostních opatření, k demontáži spojovacího potrubí a nahrazení pancéřovou flexibilní hadicí. V 19,30 hodin je zahájeno odsávání chlóru ze zásobníku, které pokračuje až do 21,30 hodin. Z bezpečnostních důvodů je pak až do ranních hodin přerušeno.

27. srpna - úterý

Od 7,30 hodin pokračuje odsávání chlóru ze zásobníku. Ovzduší kolem skladů i v okolí Spolany je trvale monitorováno. V zachytných jímkách okolních zásobníků je měřena výška hladiny vody. Dále probíhá chlazení výroby chlomanu a je ukončeno chlazení zásobníků s dusitanem. Další den probíhá ve skladu E 4990 instalace televizního systému, který umožňuje dálkově monitorovat aktuální stav zásobníků bez nutnosti vstupu dovnitř objektu. Jednotka HZSP Spolana rovněž asistuje při odvozu kontejnerů LAO a LIO ze břehu Labe u Štěpánského mostu.

Ukončení zásahu

Odsávání chlóru ze zásobníku č. 7 je ukončeno 30. srpna. Po zafixování zásobníků č. 6 a 8 je na nich během dopoledne souběžně provedena demontáž poškozeného potrubí a nainstalovány flexibilní pancéřové

hadice. Dne 31. srpna v ranních hodinách je dokončeno čerpání chlóru ze zásobníků č. 6 a 8. V 11,00 hodin je zásah ukončen. Jednotky HZS Středočeského kraje jsou odeslány na základny.

V dopoledních hodinách je zahájeno odsávání z obou zbývajících zásobníků, které bylo druhého dne ráno úspěšně ukončeno. Poté byl II. stupeň CHP v podniku sníženo na I. stupeň. Do svých domovských útvarů byly odeslány poslední externí SaP. Následně ještě během víkendu byly s maximální možnou intenzitou zahájeny první asanační a úklidové činnosti ve většině objektů v areálu podniku. Nejnižší, I. stupeň CHP, byl odvolán dne 2. září a Spolana přešla do další, neméně náročné etapy svých činností - asanace podniku a ožívování výroby.

Katastrofický scénář se nenaplnil

Závěrem bych chtěl říci, že události výše popsaných dnů si vyžádaly u nasazených jednotek požární ochrany maximální nasazení všech sil. Řada hasičů projevila velkou míru odvahy a schopnosti řešit složité situace, vzniklé nečekaným rozsahem přírodní katastrofy. Mnozí si sáhli až na dno svých možností. Katastrofický scénář, prezentovaný řadou médií, se však nenaplnil. Nemáme žádné mrtvé ani zraněné, což je, po dle mého názoru, ten nejlepší výsledek. Získané poznatky a zkušenosti jsou ve fázi vyhodnocování, ale již nyní je jasné, že budou provedeny změny jak v legislativě Spolany, tak i v materiálně-technickém zabezpečení HZSP. Rovněž se předpokládá rozšíření spolupráce v rámci IZS kraje, včetně společných cvičení. Chtěl bych poděkovat jednotkám požární ochrany a ostatním složkám IZS, které se na zásazích podílely. Svou aktivní podporou přispěly k úspěšnému vyřešení popsané mimořádné události.

Významnou roli sehrál úsek logistiky Spolany, který podporou zajištění potřebné materiálně-technické základny jednoznačně přispěl k úspěchu celé akce.

Zcela mimořádnou pozitivní roli sehráli plk. J. Žižka, ředitel HZS Středočeského kraje, a pplk. Ing. P. Vonásek, ředitel územního odboru Mladá Boleslav. ■

Sedm řek se vylilo z břehů

por. František VAŠKO, HZS Plzeňského kraje, foto archiv HZS Plzeňského kraje

Území Plzeňského kraje náleží do povodí Labe s výjimkou příhraničních oblastí. Jakýmsi páteřním tokem je řeka Berounka. Mezi významné toky regionu patří také řeky Úhlava, Úslava, Radbuza, Mže, Střela, Otava a Klabava. V době povodní bylo v rámci celého kraje evakuováno 6100 osob. První osoby byly evakuovány již 8. srpna. Jednalo se o 73 dětí z dětských táborek v okrese Plzeň-sever.

Během 12. srpna pak bylo evakuováno z povodní ohrožených oblastí 2600 osob v okresech Domažlice, Klatovy, Plzeň-sever, ale zejména v okresech Plzeň-jih a Rokycany. Následující den muselo být evakuováno dalších 100 osob v okresech Plzeň-sever, Klatovy, Tachov a Plzeň-město. Kvůli ohrožení Nýrska tamním vodním dílem bylo dne 12. srpna evakuováno 2500 obyvatel. O evakuaci zbývajících 400 osob rozhodl krizový štáb následující den. S příchodem povodňové vlny do Plzně se přistoupilo ve dnech 13. a 14. srpna k evakuaci asi tisíce osob z ohrožených a zaplavených oblastí v městských částech Koterov, Roudná a z přilehlých ulic u řek Radbuza a Mže.

Evakuace

Pokud jde o ubytování evakuovaných osob, jen asi 30% muselo být ubytováno ve školských a obecních zařízeních. Zbýající lidé byli ubytováni u příbuzných. V rámci Plzeňského kraje bylo ve dny povodní nasazeno celkem 435 jednotek požární ochrany, což bylo 3239 hasičů z řad HZS Plzeňského kraje, HZS podniků a dobrovolných hasičů z obcí a podniků. Během povodní bylo zachráněno celkem 710 osob. Vrtulníky bylo zachráněno 62 osob a pomocí člunů 486 osob. V době povodní v kraji pomáhali také příslušníci HZS Pardubického, Olomouckého, Brněnského a Moravskoslezského kraje a kraje Vysočina. V kraji bylo dále nasazeno například 2721 příslušníků Policie ČR a 135 příslušníků Armády ČR. Na území města Plzně, v okrese Plzeň-jih a na Klatovsku s evakuací a záchranou osob pomáhala také vodní záchranná služba ČČK. Na území kraje zasahovaly dva vrtulníky AČR s posádkou, složenou z profesionálních hasičů a příslušníků AČR. Ty se, kromě záchrany 62 osob v lokalitách Plzeň, Nezvěstice, Předence, Chrást, Nová Huť, Horomyslice a Nemilky, podílely také na monitorování situace a zjišťování velkých plovoucích předmětů. Ke spojení byly využívány mobilní telefony, radiostanice, případně spojka. Hasiči během povodní absolvovali celou řadu složitých a zajímavých zákroků. Velmi obtížný byl například zákrok plzeňských profesionálních hasičů spojený se záchranou osob ve velmi nepřístupném skalnatém terénu. Jednalo se o záchranu muže, ženy, psa a dvou příslušníků SDH Koterov, kteří se nacházeli v chatě pod srázem. Jelikož voda odřízla hasičům přístup k ohroženým, rozhodli se postavit kladkostroj a záchranné zařízení EVAK. Asi po třech hodinách se jim podařilo zachránit muže. Jelikož uvedený způsob kladl vysoké nároky na fyzickou kondici zachraňovaných, byl na místo povolán vrtulník, který záchranu osob a psa dokončil. Náročná byla také záchrana staré paní v Terešovské Lhotce na Rokycansku, jejíž chata se nacházela uprostřed rozvodněného Zbirožského potoka. Pro

velký proud nemohl být k záchraně staré paní použit člun. Hasiči se k ženě dostali po téměř zatopené lávce a ženu odnesli do bezpečí. Neméně složitá byla také evakuace obyvatel domů v Rokycanech, v ulici Ke koupališti, kteří neuposlechli výzvu k opuštění domů, která byla dána pět hodin před zákrokem. Také tady nemohli hasiči použít pro velký proud člun. K záchraně osob jim musela stačit lana a záchranné vesty. Hasičům se podařilo nalézt celkem šest osob, které přepravili do bezpečí. Poté však musela být pro velkou vodu a hrozbu ohrožení života zasahujících záchranná akce přerušena.

Konečný účet

V době do 29. srpna bylo občanům rozdáno 234 vysoušečů a 14 mycích zařízení WAP, 10 čerpadel a 12 palet pitné vody. Při záchraně osob a boji s velkou vodou došlo také k několika zraněním hasičů. Dobrovolný hasič ze Švihova utrpěl například tržnou ránu, zranění prstu na ruce utrpěl jeden příslušník

územního odboru Plzeň-město, příslušník SDH Plzeň – Bukovec a příslušník územního odboru Chrudim. Zplodin z výfuku při čerpání vody ve sklepě se nadýchal příslušník SDH Všeřuby. Nejvíce finančních prostředků, 720 tisíc korun vydal HZS kraje za nákup pohonných hmot, 150 tisíc korun stálo stravování, 100 tisíc korun nákup potřebného materiálu, opravy a služby stály 130 tisíc korun. Při záchranných pracích došlo ke škodám na majetku jednotek požární ochrany, a to na věcných prostředcích ve výši 270 tisíc korun a na mobilní požární technice 400 tisíc korun. O vývoji povodňové situace bylo obyvatelstvo informováno zejména obecními rozhlasly a všeobecně hromadnými sdělovacími prostředky. V Plzeňském kraji šly informace k obyvatelům zejména prostřednictvím Českého rozhlasu Plzeň. Potěšující je také fakt, že nikde v kraji neselhal systém varování obyvatel. Nejvíce byl povodní poškozen Švihov a Plzeň-Roudná. ■

Čtyři dny nad velkou vodou

npor. Bc. Roman VANĚK, HZS Zlínského kraje, foto ing. Tomáš KALIVODA, pplk. MgA. Jaroslav TICHÝ

Dne 12. srpna 2002 ráno obdrželo operační a informační středisko HZS Zlínského kraje žádost o vyslání lezců, schopných vykonávat záchranné práce z vrtulníků Armády ČR. Řídicím důstojníkem byl okamžitě vydán pokyn k sestavení odřadu z jednotlivých územních odborů HZS Zlínského kraje na základně VÚ 8302 v Přerově, který byl již ve 12.00 hodin pod vedením pprap. Konopčíka připraven k odletu.

Počasí nad postiženými oblastmi na čas přerušilo leteckou přepravu, a tak na základně v Přerově zůstal odřad lezců, tvořený příslušníky HZS Zlínského kraje, územních odborů Kroměříž, Vsetín a Zlín, v pohotovosti. V 18.00 hodin byl naložen materiál do vrtulníků a v 19.15 hodin se dva stroje vznesly k přepravě záchranářů do oblastí postižených povodní - s cílem letiště Praha-Kbely. I přes velkou snahu pilotů najít v bouřkových mracích bezpečnou letovou cestu, se ve 20,30 hodin museli vrátit zpět do Přerova. Ale druhý den ráno již mohli být přepraveni do Prahy.

Záchrana před přistáním

Ještě před přistáním v Praze obdržel pilot pokyn z řídicí věže k provedení záchrany osob v Praze-Tróji. Pomocí palubního jeřábu byly evakuovány dvě osoby ze střechy zahradního domku.

Na letišti pak byl složen materiál v odbavovací hale, kde byla zřízena provizorní základna pilotů, techniků a záchranářů. Vzlety se uskutečňovaly na základě požadavků KŠ generálního ředitele HZS ČR, který koordinoval záchranné práce s vrtulníky. Záchranáři byli rozděleni do skupin po čtyřech až pěti na palubě s jedním vojenským záchranářem a přiřazení k jednotlivým vrtulníkům. Jednotku tvořilo celkem sedm vrtulníků - čtyři Mi-17, dva W3A Sokol a jeden hotovostní Mi-8S.

Potopili nebezpečnou loď

O jednom zajímavém zásahu, který není popisem klasické záchranářské práce, s jakou se naše jednotka při výcviku a nasazení setkává, ale právě příkladem širokého spektra možnosti nasazení lezeckých skupin, hovoří **pprap. Radek Polášek** a **prap. Josef Frýdl**:

„Hned při druhém vzletu dne 15. srpna 2002 jsme dostali informaci o odstřelu dopravní lodi v Kralupech nad Vltavou. Dopravní loď uvízla v blízkosti mostu uprostřed města, když předtím se její posádka, i přes zákaz, snažila s nákladem šterku dostat na místo určení.

Dostali jsme se do situace, kdy bylo potřeba dopravit policejní pyrotechniky na uvízlé plavidlo. Ti se původně vydali na místo v motorovém člunu. Proud byl ale tak silný, že člun převrátil. Podařilo se jim naštěstí dostat zpátky na loď, odkud je evakuoval policejní vrtulník. Převlečené do suchých oděvů jsme je nabrali na palubu. V Kralupech na hřišti již čekala vojenská tatra s náložemi a pyrotechnickým materiálem. Po naložení jsme ihned vzlétli. Začala hra o čas. Hladina

Vltavy se stále zvedala a nikdo nevěděl, jak dlouho vydrží ukotvení a než se loď se dá do pohybu. Vrtulník „visel“ nad lodí, odkud jsme dopravili pyrotechniky v evakuačních sedačkách dolů a za nimi také jednotlivé nálože. Asi po třiceti minutách byl systém výbušnin připravený. Kvůli poškozenému lanu jeřábu jsme museli provádět evakuaci pyrotechniků na podvěsovém laně. Jako poslední zůstal na palubě vojenský specialista a provedl zažehnutí systému roznětek. Znamením palubního technika dal nakonec pokyn k rychlému odletu do bezpečné vzdálenosti. Za 10 minut od zažehnutí roznětek jsme „viseli“ na laně pod vrtulníkem zhruba kilometr od lodi a sledovali mohutnou detonaci. Pilot zamířil zpět k lodi a bylo zřetelně vidět, jak loď nabírá vodu a dává se pomalu do pohybu. Svou cestu ukončila několik stovek metrů za mostem na dně Vltavy. Potápějící se loď se sice otřela o pilíř mostního oblouku, ale to není nic proti tomu, co by se asi stalo, kdyby silící proud a stoupající Vltava vehnala utřenou loď na střed mostního oblouku. Tudy totiž vede plynovod a produktovod, který byl sice již odpojený, ale obsahoval ještě několik tun nebezpečné látky.“

Prospěšní záchranáři

Jednotka záchranářů HZS Zlínského kraje pracovala v zasažených oblastech do 16. srpna 2002, kdy se ve večerních hodinách vrátila domů. Za čtyři dny svého působení v oblastech, zasažených povodní, se zúčastnila několika desítek vzletů, při kterých prováděla především záchranu osob. Osádkám vrtulníků, na jejichž palubách (a často pod nimi) pracovali příslušníci HZS Zlínského kraje, se podařilo zachránit 17 osob. Jednotka dále prováděla monitoring situace, vyhledávání osob, zásobování potravinami a humanitární pomoci, přepravu potřebného materiálu, včetně pohonných hmot. ■

Ústecký kraj pod hladinou Labe

kpt. Pavel VESELÝ, HZS Ústeckého kraje, foto pplk. MgA. Jaroslav TICHÝ, Petr DUCHÁČEK a autor

Povodňová vlna, která byla odstartována na jihu naší republiky, ovlivnila od 12. srpna 2002 život i v Ústeckém kraji, a v některých jeho částech jej výrazným způsobem ovlivňuje dodnes. Celkově se na povodňových záchranných a likvidačních pracích podílelo 280 jednotek požární ochrany o síle téměř 2500 hasičů.

Rovinatý profil terénu na Litoměřicku výrazně ovlivnil konečné důsledky povodní na severu naší republiky. Došlo k zaplavení rozsáhlého území (cca 20 x 8 km), a tím byl sever republiky (Ústecko a Děčínsko) ušetřen totálnímu vyplavení. Je třeba si uvědomit, že v těchto místech dosahuje průměrná hodnota hladiny Labe asi dva metry a po mohutném rozliti Labe do okolí Litoměřicka došlo ke zvednutí hladiny v Ústí nad Labem na 12 metrů. Nikdo si nedovede představit, co by se stalo, kdyby profil terénu na Litoměřicku byl jiný.

Mosty v ohrožení

Mimo běžné problémy a krizové situace, které povodeň přináší, bylo třeba se vyrovnat s novým fenoménem, a to s ohrožením mostů utrženými loděmi, které nekontrolovatelně pluly pro rozvodněném toku řeky Labe. Hasičům se podařilo jednu velkou nákladní loď připoutat a jednu potopit zalitím pomoci vodních proudů z mostu. Dále se jim podařilo svázat všechny kotvící lodě v děčínském přístavišti, a tím zabránit katastrofě, která by nastala v případě, že by se cca 70 lodí dalo do pohybu. Hasiči byli také nápomocni policejním pyrotechnikům při potápění lodí.

Laguny

Litoměřicko je jednou z nejvíce letošními povodněmi postižených lokalit, práce na odstraňování následků velké vody na

mnoha místech stále pokračují a úplně odstranění následků si vyžádá ještě několik dlouhých měsíců tvrdé práce a odříkání.

Specifikem této oblasti byly rozsáhlé vodní laguny, které se vytvořily po povodňové vlně, jelikož mezi řekami Labe a Ohře je

přírodní horizont, který zamezil návratu vody do výše jmenovaných řečišť. Největší laguna se vytvořila od obce Bohušovice nad Ohří až po obec Nové Kopisty. Podle propočtů vodohospodářů bylo potřebné odčerpat, popřípadě přečerpat cca 1 300 000 m³ vody, která se soustředila do této laguny. K tomu, aby se mohla spustit tak rozsáhlá čerpací akce na tak rozlehlém území (plocha téměř 50 Máchových jezer), bylo potřebné soustředit velké množství sil a prostředků (hlavně výkonných čerpadel).

Celá akce měla dvě roviny řešení. Tou první byl problém způsobu přečerpání vody do míst, odkud bude možné vodu dostat zpět do řek Labe a Ohře. V případě Ohře šlo o vzdálenost 0,9 km a v případě řeky Labe

o 4 km. Aby problémů nebylo málo, bylo třeba překonat na delší trase převýšení a pak se vyrovnat s úplnou rovinou. Nebyl ani tak problém s lidmi, ale s technikou. Mimo běžná čerpadla bylo třeba soustředit do oblastí Terezína, Bohušovic, Nových Kopist a Litoměřic vysokovýkonná čerpadla a techniku, která provede potřebné zemní práce. Čerpadla o výkonu 40 m³/min byla poskytnuta, včetně obsluhy (po 1 ks HZS Moravskoslezského kraje, Jihomoravského kraje, Olomouckého kraje a ze Slovenska). MV-GR HZS ČR požádalo o pomoc i hasiče z Polské republiky, kteří rovněž mají ve svém vybavení čerpadla o velkém výkonu.

Pomoc ze zahraničí

Polští záchranáři dorazili na místo soustředění v počtu 81 příslušníků a jedné lékařky (která dohlížela na zdravotní stav všech příslušníků) s technikou, kterou jim asi bude-me ještě dlouho závidět. Když kolona dorazila do litoměřických kasáren a vybudovala (během 30 minut) svůj stanový tábor, všem bylo jasné, že nás čeká spolupráce s vycvičenou a plně profesionální jednotkou, což se v následujících dnech potvrdilo beze zbytku a polští hasiči nás přesvědčili, že jsou opravdovými profesionály. Všechny technické prostředky byly soustředěny ve 26 kontejnerech. Součástí výbavy byl i tylový kontejner a kontejner s balenou stravou pro všechny příslušníky na dobu 30 dnů. Technické kontejnery obsahovaly 5 ks čerpadel o výkonu 10 m³/min, 4 ks čerpadel o výkonu 3 m³/min, 10 ks plovoucích čerpadel, 20 ks kalových čerpadel na čerpání ze sklepů a 10 km hadic o průměru 110 mm. Mimo technickou pomoc přivezla polská jednotka i humanitární pomoc ve formě 150 ks kondenzačních vysoušečů s výkonem 16 l/den a zdravotnického materiálu. Po soustředění dostatečného množství sil a prostředků provedl štáb (který byl tvořen ze zástupců výše jmenovaných HZS krajů a HZS Ústeckého kraje), který řešil čerpání vody v úseku Terezína, Bohušovic nad

Ohří a Nových Kopist, průzkum místa se zaměřením na porovnání mapy se skutečností (vrstevnice ve vztahu k odtoku vody a k případným překopům). Po provedeném průzkumu a po následné poradě štábu byl stanoven časový a technický harmonogram přípravných prací a samotného průběhu přečerpávacích prací. Bylo potřebné vyhloubit odtokové drážky se spádem, překopy silnic s uložením skruží, vyřezání drážek pro hadice, které odváděly vodu přes silnici a vyhloubení jam k nasazení vysokovýkonných čerpadel, která přečerpávala vodu přes horizont do dalšího umělého příkopu.

S pomocí občanů

Rovněž bylo potřebné zajistit nepřetržitou dodávku PHM, el. energie a v oblasti Terezína zjistit místa, kudy procházejí podzemní štoly pevnosti, aby nedošlo k propadnutí techniky a dokonce, po poradě se statikem, se jedna ze štol využila k přečerpávání velkého množství vody do řeky Ohře. Byl vydán rozkaz k rozmístění sil a prostředků. Malý problém vznikl na místech, kde nebylo možné vytvořit příkop v silničním svrsku a nebylo možno silnici překopat (křížovat-

ky), jelikož naše přejezdové můstky nejsou přizpůsobeny na hadice průměru 110 mm. Můstky však operativně zhotovili občané obce Bohušovice nad Ohří.

Vše se podařilo vyřešit, a mohla začít velká čerpací akce, a to dvěma směry. Jeden směr vedl do řečiště Ohře přes Bohušovice nad Ohří a Terezín a druhý přes Nové Kopisty do řečiště řeky Labe.

Všechny jednotky odvedly nepředstavitelný kus práce a po jejich odchodu laguna, která už vlivem rozkladu organických částí silně zapáchala, zmizela.

Závěrem je třeba říci, že problém ve své podstatě nezmizel a vyžádá si dlouhodobé řešení, jelikož bude nutné vyřešit trvalé odtokové kanály. Po každém i sebemenším dešti zůstává voda stát v nejnižších položených místech terénu pro nasycenost půdy a je potřeba ji odčerpat.

Lagunu se podařilo díky výtečné spolupráci hasičských jednotek odstranit a zvládnout, ale mnohokrát se činnost hasičských jednotek a fungování techniky pohybovalo na samé hranici fyzických i technických možností. Odměnou však byla úleva obyvatel obcí, kterých se letošní povodně tak silně dotkly. ■

Ještě můžete přispět

Ke dni 15. srpna 2002 Odborový svaz hasičů (dále jen OSH), podobně jako v roce 1997, vyhlásil povodňovou sbírku na pomoc povodněmi postiženým hasičům a jejich rodinám s oznámením čísla účtu: 2000209399/0800, variabilní symbol – 2002.

(Pozn. redakce: Vyhlášení sbírky bylo uveřejněno v časopise 150-Hoří č. 9 na str. 5)

Sbírka dosud probíhá a přispět do ní je možno až do 30. listopadu 2002.

Hasičským odborům se ke dni 22. října 2002 podařilo shromáždit částku 1 740 955,- Kč. Z toho 500 000,- Kč bylo rozhodnutím předsednictva uvolněno z centrálního fondu OSH, částku 865 100,- Kč tvoří součet příspěvků většiny základních organizací OSH při územních odborech HZS krajů. Zbylou částkou přispěly ostatní fyzické a právnické osoby včetně některých dalších odborových svazů sdružených v ČMKOS, ministra vnitra a ministra obrany. Průběžný seznam dárců i příjemců pomoci byl zaslán všem ZO OSH a po ukončení sbírky bude zveřejněna závěrečná zpráva na internetové webové stránce <http://osh.cmkos.cz> (doporučujeme ke shlédnutí již nyní zejména rubriku „aktuality“ a „návrhy zákonů a vyjádření OSH“).

Ze shromážděných prostředků jsme zatím vyplátili šedesáti sedmi poškozeným rodinám celkem 1 276 000,- Kč v částkách, které se dle míry poškození jejich obydlí pohybovaly od 5 000,- do 70 000,- Kč. Z dosud nevyplacených vybraných prostředků lze zatím odhadnout, že nejvíce postiženým rodinám budou doplacený částky, pohybující se v rozmezí 10 000,- až 15 000,- Kč. Vyplaceno bude vše, co bylo vybráno, veškerou režii sbírky nese OSH.

Závěrečnou zprávu zveřejníme po ukončení sbírky a provedení její kontroly revizní komisí OSH, pravděpodobně v lednu 2003 a bude zveřejněna i na webové stránce <http://osh.cmkos.cz>.

Jménem poškozených rodin hasičů děkujeme všem, kteří do sbírky přispěli, nebo ještě přispějí.

JUDr. Vladimír MÜHLFEIT, předseda Odborového svazu hasičů

Pohroma se nevyhnula ani záchranářům

kpt. Josef NITRA, foto kpt. Jan RAK, HZS Ústeckého kraje – územní odbor Litoměřice a autor

Srpnová velká voda zničila nebo těžce poškodila stovky budov. Ve svém běsnění se nevyhnula ani majetku Hasičského záchranného sboru České republiky. Několik stanic bylo zaplaveno. Jednou z nejvíce postižených je stanice v Litoměřicích.

V Litoměřicích očekávali záplavy už v úterý 13. srpna 2002. Nejdříve se hasiči přestěhovali do bývalého Posádkového domu armády Terezín. To ještě nevěděli, že katastrofa dosáhne daleko širších rozměrů, než se očekává.

Ještě tentýž den večer se ředitel územního odboru Litoměřice HZS Ústeckého kraje pplk. Vratislav Urbánek vrátil ze zasedání krajského krizového štábu s tím, že je nutné se opět přestěhovat.

Evakuace

Muselo se jednat rychle. Ředitel územního odboru se domluvil s náčelníkem štábu VÚ 3215 Litoměřice a hasiči se přesunuli do Jiříkových kasáren.

Přednost měla technika, kterou se všechnu podařilo zachránit. Před přívaly vod se do litoměřických kasáren podařilo odvézt i počítače, důležitou dokumentaci a další cennosti. Bohužel, nábytek a další uskladněný materiál zůstal na pospas vodnímu živlu.

Hasiči dělali, co mohli, a v jejich snažení jim pomáhali i vojáci. Voda však byla rychlejší a začala zaplavovat prostory stanice. V průběhu dalších dvou dnů se již Labe vzedmulo nad okolní břehy o více než čtyři metry a z objektů stanice nad jeho hladinu 16. srpna 2002 vyčnívaly jen střechy.

V té době však hasiči měli plno práce nejen sami se sebou. Museli plnohodnotně fungovat jako základní složka integrovaného záchranného sboru. Jejich nelehkou situaci jim pomohl řešit spolu s vojáky i přednosta Okresního úřadu Litoměřice Josef Pol. V litoměřickém sídle úřadu vyčlenil pro hasiče dvě místnosti, kde bylo zřízeno operační a informační středisko, které předtím nouzově sídlilo v Roudnici nad Labem.

Měsíc poté

Stopy na stanicích v Litoměřicích po povodních i po měsíci stále zřetelně vypovídají o pohromě,

kteřá tudy prošla. Na vstupní bráně jsou vidět zbytky větví a dalšího porostu, které označují místa, kam až voda dosáhla.

Je toho ještě stále hodně, co se musí zlikvidovat. Z šesti budov zůstávají jenom čtyři. Katastrofu „přežili“ pouze dvě garáže. „Nedělal se nám tu nijak lehce“, říká smutně velitel směny kpt. Vladimír Filip. „Likvidace následků povodní je teď běžnou součástí naší služby. Samozřejmě, že jsme přitom zároveň připraveni k okamžitému výjezdu.“

Muži v modrých montérkách odklízí bahnem čpějící kusy dřevěných podlah. Ale fyzická práce je ani tolik nedeprimuje jako psychická zátěž. Okolí je naprosto zdevastované. Hasiči se smutnou nostalgii likvidují zbytky objektů, ve kterých prožili kus svého života.

Nahlížíme do jednoho ze zničených skladů. Bývalá kancelář je v hrozném stavu. Nábytek je rozházený a vypovídá o síle proudu, který do místnosti vnikl.

Na dvoře hoří to, co se dá spálit. Trosky pomáhají odstraňovat i vojáci. Plně naložená avie odváží do okolních stanic k mytí hadice, které v uplynulých dnech dostaly pořádné zabrat. Hasiči z těchto stanic pomáhají svým kolegům i přímo v Litoměřicích. Práce se zdá být nekonečnou. Fotbalové hřiště, na kterém ještě nedávno čtali s míčem, ještě pěkně dlouho k jejich odpočinku sloužit nebude.

Operační a informační středisko v budově okresního úřadu žije běžným rytmem.

„Vše běží normálně,“ konstatuje operační důstojník npor. Miloslav Mráz. „Někdy se nám jen zadrhává internet a trochu zlobí pošta. Zaplatpánbůh ale za to, že tu můžeme být. Nám to tu vyhovuje a vybavení je celkem dostačující.“

Operační důstojníci se o vyčleněné místnosti dělí spolu s vyšetřovatelem, který tu má také pracoviště.

Hlavní část územního odboru Litoměřice HZS Ústeckého kraje však nadále sídlí v Jiříkových kasárnách. Také zde najdeme hasiče z okolních stanic. Npor. Karel Knop, velitel stanice z Úštěku, nás provází náhradními prostory, které poskytli vojáci. V provizorním skladu kpt. Jan Rak kompletuje zachráněnou počítačovou techniku. I tady mají všichni plné ruce práce. Nikomu není moc do řeči. Není divu. Po tom, co si hasiči v Litoměřicích prožili a stále ještě prožívají. Nepropadají však pesimismu. Snad již brzy se dočkají dokončení stavby nové stanice, která jim umožní dostat se opět zpátky do normálních podmínek výkonu služby. ■

Dobrovolní hasiči v akci

Jiří SUCHARDA, SDH obce Varnsdorf, foto autor

Na pomoc Děčínu

V neděli 11. srpna 2002 jsem začal shromažďovat veškeré dostupné informace o stavu a momentální situaci povodní a o možnosti výjezdu na pomoc. V pondělí jsme proto sestavili a připravili odřad z jednotek SDH obcí Varnsdorf, Krásná Lípa, Rumburk a Jiříkov a začali s přípravami techniky. Večer jsme veškerou techniku a osoby nahlásili na operační a informační středisko HZS Ústeckého kraje, územní odbor Děčín. V úterý byla do odřadu doplněna jednotka SDH obce Horní Podluží. V té době jsme však obdrželi rozkaz, že žádná jednotka nesmí opustit bez povolení okres, jelikož povodeň zasáhne i Děčín a bude nás zapotřebí tam.

Přiznám se, že jsme v té chvíli byli zklamaní. Chtěli jsme přeci pomáhat a ne jenom čekat. Kromě toho jsme si stále jako mnozí mysleli, že povodeň v takové míře přece nemůže do Děčína dorazit.

Následně přišel první předběžný rozkaz připravit odřad k přejezdu do 16,00 hodin do Děčína. Po obědě však byl odjezd odsunut na středu. Ve středu po obědě jsme vyjeli a po 15. hodině se skupina dostavila na HZS Ústeckého kraje stanici Děčín, kde nás ředitel územního odboru Děčín seznámil se situací. Když nám na dva roky staré stanici, stojící více jak 500 metrů od Labe, vysvětovali, že voda dosáhne do výše vysvětlou dvou metrů, nevěřili jsme jim (kdybychom tehdy tušili, že jim ke skutečné pravdě chybělo jen asi 15 cm!).

Zbytek odpoledne jsme trávili dokončením vystěhování přízemí a třemi menšími výjezdy. Po celou dobu jsme stáli ve stání číslo 4 a 7 a byli jsme náležitě hrdí na to, že vyjždíme na zásahy ze stejné stanice jako naši profesionální kolegové.

Drama na mostě

Čtvrtek by se dal nazvat destrukčním dnem. Jelikož se skutečně voda blížila ke stanici, byly dovezeny z Hradce Králové obrovské vaky na vodu - protipovodňové stěny, které se umístily před vrata garáží a postupně se naplnily vodou. Tyto zábrany měly zmenšit množství naplavenin a bahna v objektu (pozn. autora - posléze se zjistilo, že při dosažení určité výšky hladiny se vaky spořádaně seřadily a odpluly za budovu). Před obědem vyrazila Tatra 813 s plovoucím čerpadlem do Loubí, kde bylo nutné zaplavit obrovské nádrže na pohonné hmoty vodou z Labe tak, aby je neodnesl proud do Německa. Jelikož výška vody na silnici v Loubí už neumožnila ani našemu speciálu Tatra 813 průjezd, muselo být čerpadlo i se strojníkem a kanystrem benzinu dopraveno k nádržím motorovým člunem.

Při zpáteční jízdě na stanici přišel pro posádku tatro další rozkaz: „*Přesuňte se k novému mostu a proved'te zaplavení odstřelené nákladní lodí*!“. Až po dojezdu na most jsme si uvědomili nebezpečí,

že 250 tun vážící loď s nákladem 650 tun semene řepky a nevyčísitelným množstvím naplavené vody, systematicky hnaná proudem, naráží do pilíře mostu, zatímco my do ní shora ležeme další a další kubíky vody. Pokud by povolila pod náporu vody a lodě statika pilíře či mostu, odplouváme s lodí, mostem a tatro do Drážďan. Vše našťásti dobře dopadlo, a tak po vytažení policistů ze zásahové jednotky na most odjíždíme pryč.

Po návratu se ještě společně se členy Vodní záchranné služby ČČK potápíme do sklepů stanice Děčín (tedy do míst, kde ještě den před tím byly šatny) ve snaze otevřít ventil na pitnou vodu, ale marně. Nabobtnalé dveře jsou pod vodou nepřekonatelnou překážkou.

Další a asi největší akce nás teprve čeká. Tou je zaplavení technologického zázemí a strojovny nového termálního koupaliště pitnou vodou. Tato akce, při níž dochází k několika miliónovým škodám, je totiž jediná možnost, jak zabránit ještě větší škodě v podobě nadzvednutí a následného zborcení konstrukce bazénu.

Záchrana plaveckého areálu

Další dny už nejsou tak hektické. Odřad prováděl odtahování nepojízdného nákladního vozidla, přivazování plující cisterny v Kovošrotu, opakované chytání plujících sudů s aromatickým koncentrátem v podniku Aroma, čerpání vody ze sklepů a záchranu technologií v Českém Telecomu, řezání a odklizení naplaveného dřeva od pilířů železničního mostu, vydávání pohonných hmot záchranářům, odčerpávání vody z viaduktu u Diany, mytí dvorů a ulic na starém městě v Děčíně, mytí a odbahňování několika firem atd. Největší prací, která nás provázela od začátku až do posledního dne, byla již zmiňo-

vaná záchrana plaveckého areálu. Po dvou dnech byla naše jednotka, mimo dvoučlennou posádku speciálu Tatra, vyžádána na opětovnou záchranu tohoto areálu.

Ihned po opadnutí se začala voda odčerpávat a odčerpávala se za pomoci jednotek SDH obcí Varnsdorf, Rumburk a Jiříkov celé dva dny. Bez přestání, za dolévání pohonných hmot do čerpadel za chodu, se odčerpávala voda ze zaplavené technologie a strojovny výkonem 3000 litrů za minutu. Celý další den se pak za pomoci vojáků vynášel zbytek vodou zničeného zařízení. Poslední dva dny se provádělo splachování a dezinfekce technologie od vrstvy nánosů bahna a nečistot.

Poděkování všem

Závěrem bych chtěl poděkovat všem mým kolegům, kteří se na akci po čas jejího průběhu podle svých pracovních a osobních možností zúčastnili. Prokázali vysokou osobní statečnost, nezbytné nasazení a leckdy i výkony na hranici svých možností. Za nezbytnou dávku duševní podpory bych chtěl poděkovat tajemnici MěÚ ve Varnsdorfu paní Vejlové, která se několika telefonáty dotazovala téměř z mateřskou péčí na stav jednotky a její problémy a nabízela jakoukoliv pomoc. Nesmím zapomenout také na Mgr. Vajsovou, paní Fábryovou a slečnu Hazdrovou, které nám dvakrát dovezly materiální pomoc, hlavně chybějící impregnaci na boty a ovoce.

Zvláštní poděkování si však zaslouží pan Jaroslav Novák, majitel firmy Klempířství Novák, který nám zcela spontánně a zdarma zapůjčil na dobu povodní loď se závěsným motorem. Všem, kteří nám pomohli a podporovali nás, zejména pak našim rodinným příslušníkům, bez jejichž podpory by to ani nešlo, ještě jednou za všechno děkuji.

Dyje vytvořila putující obří jezero

pplk. Ing. Ján NOVOSAD, kpt. Mgr. Jaroslav HAID, HZS Jihomoravského kraje, foto kpt. Mgr. Jaroslav HAID

Srpnová povodeň postihla okres Znojmo. Příčinou byly vydatné trvalé srážky i příválové deště, které zasáhly prakticky celé území povodí řeky Dyje. Největší intenzita srážek byla zaznamenána na Českomoravské vrchovině a v Dolním Rakousku. Přestože povodeň zasáhla jen část okresu Znojmo, stav hladiny a průtok ve většině míst přesáhl padesátiletou i stoletou vodu.

Poprvé voda vážněji zahrozila 7. a 8. srpna, kdy byl postupně vyhlášen I. až III. stupeň povodňové aktivity v Podhradí nad Dyjí a jednotky hasičů v noci na 9. srpen evakuovaly 100 dětí a dospělých z letního tábora v obci Zblovce. Druhý vodní přívál přišel v pondělí 12. srpna. O prudké zvýšení hladin a průtoků Dyje a jejích přítoků se postaraly především bouřky s intenzivními srážkami. III. stupeň povodňové aktivity byl opět vyhlášen v Podhradí nad Dyjí, a o den později pak v obcích a městech pod Vranovskou přehradou – ve Vranově nad Dyjí, Znojmě, Novém Šaldorfu–Sedlešovicích, Dobšicích, Dyji, Tasovicích, Hodonicích, Krhovicích, Dyjákovicích, Hevlíně, Hraběticích a Hrušovanech nad Jevišovkou. Vranovská přehrada, která zadržela 16,6 milionů m³ vody, se naplnila po okraj a v úterý odpoledne začala přetékat přes přepad. Do obcí pod přehradou směrem na Znojmo se při kulminaci povodňové vlny řítilo 422 m³ vody za vteřinu. Vyšší průtok – 481 a 466 m³ – byl ve Vranově zaznamenán v letech 1900 a 1909. Tehdy ale ještě údolí u Vranova nad Dyjí nechránilo vodní dílo Vranovská přehrada. Letošní srpnový průtok byl největší od dobudování této přehrady v roce 1934.

Evakuace osob

Ze zátopové oblasti okresu bylo evakuováno celkem 5578 obyvatel. Nejvíce – 4500 lidí – muselo opustit svá obydlí ve spodní části města Znojma, ul. Krapkova a Melkusova, a část obyvatel z Nového Šaldorfu a Sedlešovic. Z Hevlína bylo evakuováno 800 lidí, v ostatních sídlech se jednalo o menší skupiny obyvatel. Povodeň si vyžádala i uzavření hraničního přechodu s Rakouskem v Hevlíně, ve Znojmě byla po uzavření části Dukelské ulice s mostem přes Dyji přerušena jediná přístupová cesta k přechodu Hatě. K záchranným a likvidačním pracím bylo v okrese nasazeno celkem 53 jednotek PO s 598 hasiči – z toho 90 hasičů z jednotek HZS Jihomoravského kraje (7 jednotek PO) a 500 hasičů z jednotek SDH obcí (44 jednotek PO) a 8 hasičů z jiných jednotek (2 jednotky PO). Už v úterý, kdy byla vyhlášena evakuace obyvatel části okresního města, byla do Znojma přesunuta skupina hasičů z územního odboru Brno a početní stav dosahoval 30 mužů; hasiči z druhých směn byly posíleny také stanice v Hrušovanech nad Jevišovkou a v Moravském Krumlově. V okrese byl v první fázi povodňového zásahu aktivizováno 18 jednotek SDH obcí. Kromě výjezdových vozidel a běžné pomocné techniky bylo do Znojma soustředěno také 10 zásahových člunů a pramic.

Voda kulminuje

Hlavní záchranné a likvidační práce začaly již v noci na středu 14. srpna, několik hodin před příválovou vlnou z Vranovské přehrady, která do Znojma podle

prognóz vodohospodářů dorazila ráno v 9 hodin a o hodinu později se voda z Dyje již rozlévala do zahrádek a mezi domy. Hasiči v noci předtím mimo jiné odstranili zábradlí z osmi mostů a lávek a pytlí s pískem o 60 cm zvýšili sypanou hráz Znojenské přehrady, které hrozilo protřetí. Na této přehradě byl až do kulminace vzdemuté řeky nasazen jeřáb k odstraňování kmenů a naplavenin, které narážely na hráz.

Už před Vranovskou přehradou řeka nejdříve zaplavila část obce Podhradí nad Dyjí a Vranova nad Dyjí. Ve Znojmě Dyje nejdříve zasáhla zahrádky a domy v Sedlešovicích, Novém Šaldorfu a Oblekovicích a domy v ulici Na hrázi. Během dne se řeka přes starý mlýnský náhon rozlila do několika ulic sídliště pod Louckým klášterem. Voda v některých domech v Krapkově a Melkusově ulici dosahovala až do výšky 1,8 metru. Tolik vody bylo i v nejvíce postiženém domě, ve kterém žije příslušník stanice Znojmo. Po 14. hodině voda začala přetékat přes Dukelskou ulici, hlavní komunikaci z okresního města do Vidně. Záchranáři zjistili, že v některých zaplavených domech zůstali lidé, kteří odmítli evakuaci. Na člunu za asistence příslušníků Policie ČR vyvezli do bezpečí důchodce, který se zabarikádoval v garáži rodinného domku a odmítal vyjít ven, i když mu voda sahala po pás a dále stoupala. Dyje se ve Znojmě nezastavila a povodňová vlna postupovala za okresní město, kde se rozlévala do polí u Tasovic, Hodonic, Krhovic, Slupí, Jaroslavice, Hrádku, Dyjákovic, Hevlína a Hrabětic. V noci na čtvrtek voda protrhla pravobřežní hráz Dyje u Krhovic. Řeka se provalila i na rakouské území a napáchala škody i tam. Vodohospodáři zaznamenali pokles hladin na Vranovské i Znojenské přehradě. U Dyjákovic se další protřetou hrází Dyje rozlila do polí a postupně vytvořila obří jezero, jehož plocha přesáhla 1700 hektarů. Jezero v noci nejdříve zahrozilo Dyjákovicím, pak se ale stočilo směrem k Hevlínu. V této obci byla vyhlášena evakuace. Přistavenými autobusy v noci odjelo 800 ze 1350 obyvatel. Řada z nich se však v následujících hodinách vrátila k záchraně svých domů.

Putující jezero

Ve Znojmě byl ve čtvrtek 15. srpna odvolán III. stupeň povodňové aktivity a začalo čerpání vody ze zatopeného sídliště. Laguna v okolí Dukelské ulice postupně mizela zásluhou série čerpadel s výkonem 18 m³ za minutu. Na čerpání byly nasazeny jednotky HZS kraje a SDH z okresu i z Brna. Po vyčerpání vody z ulice hasiči zkontrolovali šachty s hlavními rozvody a vypínači el. energie, a začali čerpat vodu ze sklepů. Už druhý den po velké vodě běžely v sídlišti likvidační práce a úklid škod. Krizový štáb okresu se přesunul do Hevlína, kde se situace značně dramatisovala. Jezero v polích u obce zaplavilo lány kukuřice, stále se zvětšovalo, měnilo tvar a bylo jasné, že voda může dosáhnout až mezi domy.

V Hevlíně bylo nasazeno osm jednotek HZS kraje a SDH obcí, dvě jednotky Armády ČR a 300 dobrovolníků. Pro budování provizorních hrází vojáci, hasiči a dobrovolníci na náměstí během dne i noci postupně naplnili na 10 tisíc pytlů s pískem. Na hráze padlo také téměř 100 nákladních tater s pískem. Poslední korbu s pískem ke zpevnění hráze na okraji Hevlína záchranáři sypali kolem páté hodiny ráno. Celou noc přitom hlídky hasičů sledovaly stav vody v Poštovní ulici, kde záplava přímo hrozila 30 domům. Jezero ale postupovalo i k domům na opačném konci obce. Nad pohromou nakonec zvítězila technika. Ve dvě hodiny po půlnoci na pátek se na hladině jezera podařilo zprovoznit plovoucí čerpadlo HZS Moravskoslezského kraje s výkonem 40 m³ za minutu. Po čtyřech hodinách čerpání hladina jezera přestala stoupat. Díky obrovskému úsilí stovek lidí nebyl v obci zatopen žádný dům. Obří jezero se dalo do pohybu směrem na Břeclavsko. V pátek 16. srpna v 9 hodin byl v okrese Znojmo na celém toku Dyje z Vranova odvolán III. stupeň povodňové aktivity. Podle předběžného odhadu se mezi Znojmem a Hevlínem z Dyje vylilo cca 15 milionů m³ vody. V obytné části Znojma voda zaplavila plochu 156 hektarů. Povodeň zničila zemědělské plodiny na ploše téměř 1100 hektarů a poškodila na 30 hektarů lesních porostů. ■

Odřady z Moravskoslezského kraje zasahovaly tam, kde bylo potřeba

nstržm. Zdeněk MATĚJ, HZS Moravskoslezského kraje, foto autor

Dne 12. srpna 2002 v 11,34 hodin obdrželo OPIS HZS Moravskoslezského kraje žádost MV-generálního ředitelství HZS ČR (dále jen MV-GR HZS ČR) o vytvoření povodňového odřadu. Ten byl připraven k odjezdu v síle 37 příslušníků pěti územních odborů HZS Moravskoslezského kraje a devíti vozidel (VEA Mitsubishi Pajero, VEA Nissan Terrano, 3x CAS 25 L101 s člunem, CAS 24 Camiva s člunem, CAS 25 T 815 s člunem, RZA Nissan Patrol s člunem a autobus Karosa LC 936).

Po upřesnění místa nasazení vyjel odřad 12. srpna 2002 a dorazil na určené místo HZS Středočeského kraje – územní odbor Kladno následující den v ranních hodinách. Z Kladna byl následně přemístěn do Berouna a jeho okolí, kde probíhaly záchranné práce. Kromě záchrany osob ze zatopených objektů, evakuace lidí a zvířat a čerpání vody, likvidovali hasiči spadlé stromy, zajišťovali lodě, ukotvovali nádrže s pohonnými hmotami a mimo jiné prováděli i kontrolu nádrží se čpavkem. Celkem zachránili 369 osob a 74 jich evakovali.

Druhý odřad

V ranních hodinách 13. srpna 2002 přišel z MV-GR HZS ČR požadavek na vytvoření dalšího odřadu. Ten byl připraven a vyslán téhož dne na místo dislokace Lázně Bohdaneč (Pardubický kraj), odkud byl naveden do postižených oblastí v Praze a Ústí nad Labem.

Druhý odřad čítal celkem 69 profesionálních a dobrovolných hasičů a členů Vodní záchranné služby Bruntál a 15 vozidel (2x VEA Nissan Terrano, 3x CAS 25 L101 s člunem, 2x CAS 25 - T 815 s člunem, 3x CAS 36 - T 815 6x6 s člunem, VYA - T 815 8x8 s člunem, Avia - A 36, pojízdná dílna Mercedes, autobus Karosa a dva osobní vozy Vodní záchranné služby s jedním člunem). Příslušníci druhého odřadu, kromě záchrany a evakuace osob, mimo jiné také převáželi zbraně pro Policii

ČR a dokumenty pro NKÚ. Dále odstraňovali naplaveniny z mostních konstrukcí pomocí lezecké techniky, člunů a trhačích háků. Práci záchranářů však komplikovali nejen lidé odmítající evakuaci, ale rovněž i silný proud a množství překážek pod vodní hladinou řeky, což někdy znemožnilo použití člunů a provedení průzkumu.

Oba odřady byly vybaveny čluny, ponornými, plovoucími a kalovými čerpadly a další potřebnou technikou a výstrojí.

Další činnost

Dne 14. srpna 2002 bylo do prostoru Znojmo – Břeclav vysláno vysokovýkonné čerpadlo MSK 35 o výkonu 35m³/min s vozidlem VVN T-815 8x8 z územního odboru Karviná. Čerpadlo zůstalo nasazeno až do 22. srpna 2002, kdy bylo přemístěno do Terezína, kde pokračovalo v čerpání vody. Osádka, která byla několikrát vyměněna, se s čerpadlem 13. 9. 2002 v brzkých ranních hodinách vrátila zpět do Ostravy.

Dne 15. srpna 2002 byly vyslány jednotky SDH obcí Moravskoslezského kraje v počtu 117 členů na likvidaci následků povodní, především čerpání vody. Během soboty 17. srpna 2002 se oba odřady vrátili zpět do Ostravy.

Nové zkušenosti

Záchranářům, kteří se účastnili záchranných a likvidačních prací, přinesla činnost při povodních nové zkušenosti. Při zásazích se osvědčily hliníkové čluny, neboť u gumových člunů často docházelo k jejich poškození, například o dopravní značky, semaforey, střechy apod. Zkušenosti jsme získali i s nasazením autobusu nejen k týlovému zabezpečení odřadu, ale i k hromadné přepravě evakuovaných osob. Také složení odřadu se ukázalo jako velice výhodné (lezecké a vodácké družstvo).

Větší pozornost organizaci pomoci

Je naprosto neoddiskutovatelné, že máme-li vysílat někomu pomoc a tato pomoc má více pomáhat než překážet a zaměstnávat, musí to být pomoc organizovaná, dohodnutá a po určitou dobu i naprosto soběstačná. Měli bychom se asi dohodnout na určitém minimálním složení odřadů tak, aby tyto byly schopny plnit výše zmíněné požadavky, jako například spojař, strojař, dokumentarista, paramedik atd. Měli bychom si být vědomi, že takto sestavený odřad je až na nejbližší výjimky nedělitelný, a to právě s ohledem na jeho složení a technické vybavení.

Při žádosti o sestavení pomoci, a to zejména ze strany centrálního orgánu, bude nutné podrobně specifikovat požadavky na tuto pomoc, včetně doby a místa nasazení. Zdá se to jako drobnost, ale i podle místa nasazení případně úkolu se může odvíjet personální složení odřadu.

Konečné podrobnosti a detaily lze asi dohodnout přímo s příjemcem pomoci tak, abychom mohli tuto pomoc co nejlépe přizpůsobit jejímu účelu.

plk. Ing. Zdeněk NYTRA,
ředitel HZS Moravskoslezského kraje

Pomoc jižním sousedům

mjr. Ing. Zdeněk ŠACH, HZS kraje Vysočina, územní odbor Havlíčkův Brod, foto autor

Normálně protéká řekou Kamp v Dolním Rakousku 2 - 6 m³ vody za vteřinu. Po silných přívalových deštích dosáhla její hladina v noci ze středy 7. na čtvrtek 8. srpna 2002 nejvyššího bodu. Řekou protékalo 600 - 800 m³ vody za vteřinu. Dne 10. srpna proto byly na pomoc povodněmi sužovanému Dolnímu Rakousku vyslány z České republiky jednotky HZS kraje Vysočina a Zlínského kraje ve společném odřadu. Jejich úkolem bylo pomáhat tamním záchranářům při odklizení následků povodní, uvolňování koryt řek a další záchranné a likvidační práce.

Odjezd

Část odřadu, vyslaná z HZS kraje Vysočina, se v Jihlavě sešla ke společnému odjezdu dne 11. srpna ve 03,00 hodin. Výjimku tvořilo vozidlo ze stanice Telč, které se připojilo k odřadu na cestě do Znojma. Příslušníci ze Zlínského kraje pak před hraničním přechodem Hatě - Kleingautschorf.

K jeho překročení došlo v 05,45 hodin. Odsud byla vozidla doprovázena dvěma rakouskými hasičskými dopravními automobily až do okresního města Horn. Velitel odřadu a jeho zástupci byli přijati v hasičské zbrojnici vrchním požárním radou okresu panem Dethloffem, který popsal situaci, rozsah povodní a oznámil místo ubytování i nasazení.

O průběhu cesty a poté i činnosti odřadu na místě zásahu bylo podrobně informováno ředitelství HZS kraje Vysočina a operační a informační středisko MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Velitel jednotky se účastnil každý den porady na velitelství hasičů v Garsu, kde se rozdělovala práce a přidělovala technika. My jsme si přivezli následující techniku: VEA 1 - Suzuki Vitara, DA - A 30 plus pevný (plastový) člun Pioneer s motorem, CAS K 25 - T 815 VVN ze stanice Telč plus gumový člun s motorem, AV 14 - T 815 6x6 (dále jeřáb), CAS K 25 - T 815 4x4, CAS K 25 - LIAZ, DA - Ford Transit; vozidla byla vybavena elektrocentrálami včetně osvětlení, kalovými čerpadly, plovoucími čerpadly, řetězovými pilami, rozbrušovačkami, lezeckou výbrojí a výstrojí.

Kompletní sled událostí byl dokumentován pomocí digitálního fotoaparátu a videokamery.

Rozdělení jednotek

Pod velení okresu Horn patřila oblast od obce Rosenberg po město Krems. Odřad byl přiřazen k dispozici velení úseku, řízeného požárním radou Nichtawitzem, ve městě Gars am Kamp. Jemu bylo podřízeno velení jednotek všech satelitních obcí

a obcí v blízkém okolí. České jednotce byl přidělen styčný důstojník - velitel jednotky obce Zitternberg pan Andreas Hackenberger.

Odřad se přesunul do kasáren ve městě, kde byl ubytován. Vzhledem k tomu, že průtok vody v řece poklesl na zhruba 80 až 100 m³/s a neohrožilo bezprostřední ohrožení životů, dostali hasiči pokyn k odpojení obou člunů. Byly ponechány v prostorách kasáren.

Poté se jednotka zapojila do zásahu. Zhruba v 9,00 hodin byla přesunuta do města Gars - obce Zitternberg, kde pomáhala s odklizením, splachováním a odstraňováním následků povodně.

Dopravní nehoda

Osádka jeřábu byla s technikou odvolána a pracovala na odstraňování následků

těžké dopravní nehody mezi hasičským vozidlem (místní cisternová automobilová stříkačka) a osobním automobilem. Pomocí jeřábu byla cisterna postavena na podvalník a odvezena do dílen. Protože nemohla být po dopravní nehodě použita, byla odvolána do obce Rosenberg jedna automobilová cisterna naší jednotky jako její náhrada či záloha. Po dohodě odjela vozidla CAS K 25 - Liaz a Ford Transit a celá část odřad ze Zlínského okresu pod vedením npor. Ing. Libora Bednaříka. Příslušníci pracovali na proplachování kanálů, čištění a odstraňování naneseného bláta. Odpoledne se připojil ke skupině v obci Zittersberg i jeřáb. Pomocí jeho navijáku byly přibližovány a dopravovány kontejnery, které řeka odnesla do velké vzdálenosti. Jako poslední byly dopraveny ocelové schody a zásobník na stlačený vzduch

s objemem 5 m³, který řeka odplavila do vzdálenosti několika set metrů. Zhruba v 18,20 hodin se připojila i skupina, která pracovala v obci Rosenberg. Celá jednotka se potom v 19,40 hodin vrátila do kasáren v Hornu.

Zhoršení situace

Okolo 22.30 hodin nám bylo oznámeno, že se situace výrazně zhoršila a budeme-li mocí, je třeba začít pytlovat písek, který bude odvážen na zasažená místa. Celý odřad, s výjimkou osádky jeřábu (po dohodě byla ponechána v pohotovosti pro využití této techniky), odjel do města Gars, kde v hale stavební firmy plnila pytle pískem. Zhruba v 0,30 hodin byla nahrazena vojskem a odeslána zpět do kasáren.

Byla vyčleněna skupina pod vedením pprap. Romana Neuwirta s vozidlem CAS K 25 - T 815 VVN 6x6, vybavená elektrocentrálou, kalovým čerpadlem a plovoucím čerpadlem. Vzhledem k tomu, že hladina řeky stoupala, zajišťovala v obci Kamegg v sušárně obilí olejové hospodářství, pomocí něhož bylo dodáváno teplo pro technologii. V případě, že by voda toto hospodářství vyplavila, došlo by k přerušení postupu, a tím i k následným výrazným hmotným ztrátám. Protože bylo nutné posílit techniku na čerpání, odjel do sušárny i vůz DA 12 - A 31 s prap. Milanem Trnkou a velitelem jednotky do obce Kamegg k sušičce obilí. Kulminační bod byl podle informací očekáván ve 02,00 hodiny. Skupina vyčkala do 04,15 hodin. Po konzultaci s velením a projednání s majitelem se vrátila do kasáren v Hornu. Po noční práci na pytlování písku, následně práci na zajišťování sušárny obilí a příjezdu ve 04.45 hodin na místo ubytování, jsme dostali pokyn, abychom se v 09.00 hodin dostavili na velitelství hasičů v Hornu. Únava i trocha dezorientace přejížděním z místa na místo způsobily, že jsme se na bráně kasáren ptali, kudy se nejkratší cestou do Hornu vůbec dostaneme. Byli jsme překvapeni z nechápajících obličejů vojáků – strážných. Teprve když řekli, že na druhé křižovatce musíme uhnout vlevo a jsme u hasičů, jsme pochopili...

Evakuace obyvatelstva

Dne 12. srpna ráno se odřad přesunul do města Gars. Byl rozdělen do tří skupin, přičemž jedna – vozidlo CAS K 25 - Liaz a CAS 25 - T 815 pokračovala v práci v obci Zittersberg a druhá se přesunula do obce Kamegg, kde čerpala vodu ze sklepa, odklízela nánosy bláta a splachovala zahradu. Třetí skupinu tvořil znovu jeřáb s osádkou, která zůstala k dispozici operačnímu středisku v Garsu. Celý odřad se vrátil na základnu v 19,45 hodin.

Dne 13. srpna bylo veliteli jednotky na poradě vysvětleno, že s ohledem na zhoršené povětrnostní podmínky a celonoční déšť se situace výrazně zhoršila a očekává se znovu zvýšení hladiny a průtok opět na úrovni 600 – 800 m³/s. Obyvatelstvo bylo evakuováno, oblast obsadily síly civilní ochrany a policie a nezbývá, než čekat na kulminaci řeky. První odhady byly na

dobu okolo poledne, později se upřesnilo až na pozdní odpoledne.

V odpoledních hodinách jednotka provedla průzkum situace a s vozidlem Suzuki Jimny, za účasti zástupců z obou krajů i stanic, zjišťovala stav ve znovu zatopených částech města Gars a okolních obcích. V 16.35 hodin jednotku navštívil konzul českého velvyslanectví v Rakousku Mgr. Podivínský v doprovodu místopředsedy Rakousko-české společnosti Herbertem Klementem a zpravodajky Českého rozhlasu ve Vídni Marií Woodhamsovou.

Práce pokračují

Dne 14. srpna se jednotka v Garsu rozdělila na dvě skupiny. První skupinu tvořil jeřáb a jeho osádka, vozidla CAS K 25 - T 815 VVN 6x6 a Ford Transit, dále dva lezci, dva příslušníci s oprávněním k práci s pilou a dva jako vazači. Na mostě v Garsu, kde byly naplaveny kmeny a bylo nebezpečí, že poškodí jeho konstrukci, pracovali lezci, zavěšení v postrojích pod mostem. Dělili kmeny a stromy motorovými pilami tak, aby je bylo možno jeřábem vyzvednout na most. Tam byly pořezány na menší kusy a následně odvezeny přistavenými nákladními automobily. Během dne byly naplněny čtyři nákladní automobily pořezaným dřevem. Naši se stali středem zájmu obyvatel, kteří si jejich činnost natáčeli na videokamery a fotografovali. Opravdu milé bylo, že místní řezník neváhal a když odpočívali, přinesl jim k občerstvení pečenou sekanou v housce. Za chvíli se objevila paní, která přijela osobním autem a vyndala konvice s kávou a doma pečené buchty. Takováto obyčejná gesta byla velmi příjemná a milá.

Ostatní technika a ostatní členové jednotky se zúčastnili práci na úklidu, čerpání a vysokotlakém oplachování prostorů mlýna ve městě Gars.

Dopoledne zpozorovali rakouští hasiči únik zemního plynu v objektu. Byli povoláni odborníci plynáren a provedeno měření koncentrace. Po následném odvětrání všichni pokračovali v práci. Skupina s jeřábem a lezci vyčistili pilíře mostu a lávku v Garsu od naplavených kmenů a větví. Byly odvezeny čtyři nákladní vozy dřeva.

Odjezd odřadu

Dne 15. srpna pracovala jedna skupina v Garsu (CAS K 25 - T 815 VVN 6x6 a CAS 25 - T 815 4x4). Druhá skupina (CAS K 25 - Liaz a DA 12 - A 31) vyjela na čištění, vyplachování a odbahňování prostorů čínského centra poblíž mostu v Garsu. Jeřáb, jako třetí skupina, nakládal s pomocí osádky vozidla Fordu Transit spadané stromy za mostem.

V poledne dostal odřad rozkaz z OPIS MV-generálního ředitelství HZS ČR k návratu do ČR. Následně byla vyrozuměna o tom, že návrat by mohl být až v pátek dne 16. srpna a bude upřesněn přes ředitelství HZS kraje Vysočina. Odpoledne byla podle instrukcí dokončena práce a jednotlivé skupiny se sjely samostatně do kasáren v Hornu. Na schůzce v 16,00 hodin velitel odřadu informoval vrchního požárního radu p. Dethloffa o situaci a rozkazu jednotce k návratu. Proběhlo oficiální rozloučení. Zhruba ve 20,35 hodin české hasiče vyprovodili rakouští kolegové "modrou jízdou" za světel majáků celé kolony na hranice města. Po menších obtížích se odřad ve 21,50 hodin dostal na hraniční přechod Kleinhaugsdorf - Hatě. Zde již byl očekáván ředitelem HZS kraje Vysočina pplk. Ing. Drahoslavem Rybou a dalšími zástupci ředitelství HZS kraje Vysočina.

Po oficiálním přijetí na půdě ČR se jednotka znovu rozdělila do obou krajů. Část, vyslaná krajem Vysočina, se vrátila na své územní odbory v 01,00 hodin.

Požár sportovní haly

mjr. Jaroslav WESTFAL, HZS Středočeského kraje, územní odbor Kladno, foto archiv ÚO Kladno

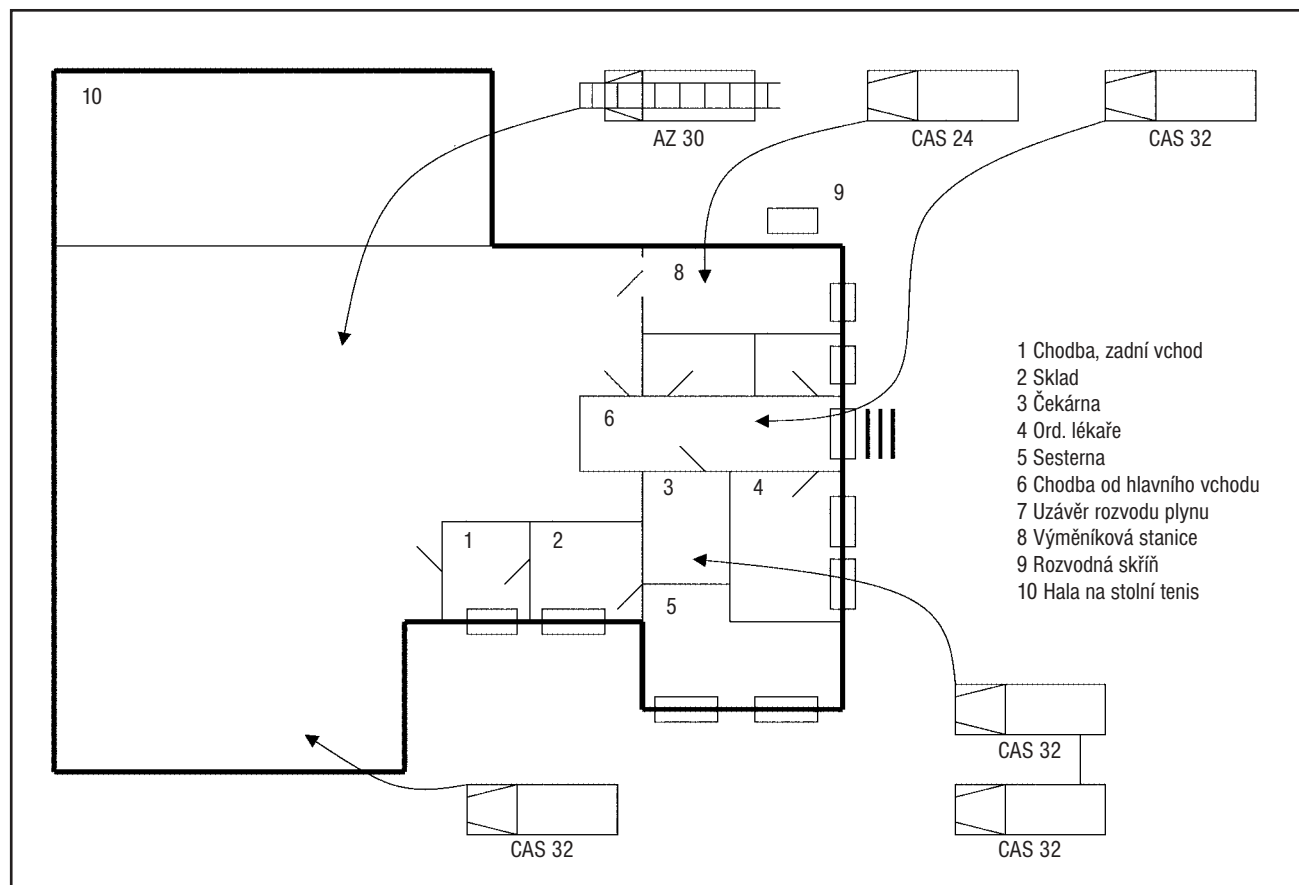
Dne 17. srpna 2002 v 04,06 hodin byl krajskému operačnímu a informačnímu středisku Hasičského záchranného sboru Středočeského kraje se sídlem v Kladně (dále jen OPIS) bezpečnostní agenturou Fox ohlášen požár v zadní části sportovní haly Bios. Na základě této informace vyslalo OPIS na místo požáru zásahovou jednotku s CAS 24 - Dennis.

Hasební zásah

Tato technika vyjíždí v 04,09 hodin. Po příjezdu na místo zásahu v 04,14 hodin velitel zásahu provádí průzkum a žádá o posilovou jednotku. Na místo požáru neprodleně vyjíždí CAS 32 - T 815 a PP-LA - A 21. V této době je velitelem zásahu prováděn průzkum objektu. Je zjištěno, že celý prostor haly je zakouřen a dochází k plamennému hoření v prostoru skladu textilu, lékařské ordinace a čekárny pro pacienty. Tyto prostory jsou situovány v levé části haly při pohledu od hlavního vchodu. Na základě této informace vydává velitel zásahu rozkaz k násilnému vniknutí hlavním vchodem, který je uzavřen a uzamčen, do vnitřních prostor objektu a lokalizaci požáru vysokotlakým proudem za použití izolačních dýchacích přístrojů. V další fázi hasebního zásahu bylo vytvořeno dopravní vedení od CAS 32 - T 815 a dva proudy C 52 k lokalizaci a likvidaci požáru. V tomto čase je neustále prováděn průzkum objektu velitelem zásahu z vně budovy. Je zjištěno, že celý objekt je silně zakou-

řen. Z tohoto důvodu velitel zásahu žádá OPIS o další speciální techniku. Na místo vyjíždějí AZ 30 - R (Camiva), PVP 27 - T 815. Velitel zásahu dále průzkumem zjišťuje, že celý objekt je vystavěn z hořlavých stavebních konstrukcí. Nosné stavební konstrukce jsou vystavěny z dřevěných trámů včetně nosné střešní konstrukce. Svislé obvodové stěny jsou vyplněny sendvičovými panely a dřevěná střešní konstrukce je pokryta plechovou krytinou. Po dojezdu speciální techniky byla tato okamžitě nasazena na hašení požáru. Při hasebním zásahu uvnitř objektu došlo na několika místech k destrukci stropní i střešní konstruk-

ce, protože se požár šířil mezistropním prostorem. Na základě těchto změn nosných konstrukcí vydal velitel zásahu rozkaz k opuštění vnitřku budovy, protože hrozilo reálné nebezpečí ohrožení zdraví a životů zasahujících hasičů. Po stažení zasahujících hasičů z vnitřku budovy došlo v krátkém časovém úseku k celkové destrukci střešních nosných prvků a k havárii celé budovy. Na základě této situace se zasahující jednotky soustředily na hašení požáru z vně budovy a vzhledem k působení sálavého tepla na ochranu přilehlého lesního prostoru, kam hrozilo reálné nebezpečí rozšíření požáru. Po destrukci celé budovy byla velitelem zásahu přes OPIS na místo požáru povolána plynárenská pohotovost z důvodu podezření na poškození plynové přípojky. Plynárenská služba tuto přípojku vyřadila z činnosti. Lokalizace požáru byla provedena 17. srpna 2002 v 06.53 hodin a jeho likvidace ve 13.10 hodin.

Na místě požáru zasahovaly jednotky HZS Středočeského kraje stanice Kladno s technikou CAS 24 - Dennis, CAS K 25 - Liaz, AZ 30 - R (Camiva), PPLA - A 21, stanice Slaný s technikou CAS 32 - T 815, stanice Stochov s technikou CAS K 24 - Scania a jednotka SDH obce Unhošť s technikou CAS 32 - T 815, CAS 25 - Š 706 a jednotka SDH obce Žilina s technikou CAS 32 - T 148. Přímá škoda byla vyčíslena majitelem objektu a jednotlivými uživateli v celkové částce 42 056 000 Kč. Uchráněné hodnoty hasebními zásahem byly odhadnuty v částce 450 000 Kč.

Příčina vzniku požáru

Dne 19. srpna 2002 bylo započato s ohledáním místa požáru ve spolupráci s Policií ČR Kladno. Byla provedena prohlídka požářiště a zjištěna následující fakta: veškeré hořlavé stavební konstrukce objektu Bios haly a stavebně související haly na stolní tenis jsou zničeny požárem. Po celém půdorysu Bios haly jsou zbytky plechové střešní konstrukce a v půdorysu haly na stolní tenis jsou na podlaze zbytky hořlavých stavebních konstrukcí a zbytky měděných vodičů rozvodu elektrické energie a lávky pro rozvod elektrických kabelů. Dále pak zde byly nalezeny ohořelé zbytky po stolech na stolní tenis. Na základě těchto informací a toho, že před příjezdem první jednotky požární ochrany na místo zásahu nebyly násilně poškozeny vchodové dveře do Bios haly ani do haly na stolní tenis, byla vyloučena verze příčiny vzniku požáru úmyslné zapálení. Tato verze byla vyloučena i na základě toho, že požár s největší pravděpodobností vznikl v této hale v mezistropním prostoru. Tuto domněnku lze doložit faktem, že jako první se prolomila střešní konstrukce na hale pro stolní tenis, zabezpečovací zařízení, kterým byla zajištěna Bios hala, reagovalo až ve čtvrté hodině, v době, kdy byl požár, včetně zplodin hoření, rozšířen prakticky na celý objekt. Ohnisko požáru bylo zjištěno a určeno v zadní části haly na stolní tenis u západního štítu vpravo od vchodu do tohoto prostoru. V těchto místech byly odebrány vzorky měděných vodičů rozvodu elektrické energie. Tyto vzorky byly odebrány ve spolupráci s příslušníkem TÚPO Praha a zaslány k laboratornímu zkoumání, zda-li jsou příčinou či iniciátorem vzniku požáru. Dle předběžné informace se jeví jako nejpravděpodobnější verze příčiny vzniku požáru technická závada na rozvodu elektrické energie v dřevěném mezistropním prostoru. ■

Velké požáry vzniklé v období od 20. září do 15. října roku 2002

20. 9. - **Kompresorovna dřevozpracující firmy STORA ENSO TIMBER s.r.o.** ve Žďirci nad Doubravou, okr. Havlíčkův Brod. *Příčina* - technická závada ložiska. *Škoda* - 6 000 000 Kč.
24. 9. - **Strojírenská dílna a kanceláře** v Chrášťanech, okr. Praha-západ. *Příčina* - pravděpodobně nedbalost při používání brusky. *Škoda* - 1 785 000 Kč. *Zraněna* 1 osoba.
 - **Osobní automobily ve velkokapacitní garáži** v Brně - Lesná. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 4 500 000 Kč.
25. 9. - **Rekreační chata v chatové oblasti** Řídeč, okr. Olomouc. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč. *Usmrcena* 1 osoba.
28. 9. - **Turistická chata** Solárka na Ondřejniku, okr. Frýdek-Místek. *Příčina* - úmyslné zapálení. *Škoda* - 3 500 000 Kč.
29. 9. - **Truhlárna** v obci Ohrázenice, okr. Třebíč. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 25 000 000 Kč.
1. 10. - **Rodinný dům** v Chlumu sv. Máří, okr. Sokolov. *Příčina* - úmyslné zapálení. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
2. 10. - **Autoopravna** v Chodově, okr. Sokolov. *Příčina* - nedbalost při používání hořlavé kapaliny. *Škoda* - 5 000 000 Kč. *Usmrcena* 1 muž, *zranění* 2 muži.
8. 10. - **Sklad palet** firmy ESA s.r.o., v Kladně - Dubí. *Příčina* - technická závada rozvodu elektrické instalace. *Škoda* - 1 200 000 Kč.
9. 10. - **Ocelokolna se senem** v Šluknově, okr. Děčín. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 2 400 000 Kč.
10. 10. - **Stříkací a lakovací box** firmy Variel, a.s., ve Zručí nad Sázavou, okr. Kutná Hora. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 15 000 000 Kč.
14. 10. - **Noční klub Afrodité** v Chvalovicích, okr. Znojmo. *Příčina* - pravděpodobně úmyslné zapálení. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
15. 10. - **2 vagóny rychlíku Slovan na železniční trati** u Okrouhlice, okr. Havlíčkův Brod. *Příčina* - pravděpodobně vznícení od jisker v prostoru baterií pod podlahou jednoho z vagónů. *Škoda* - 1 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV - generální ředitelství HZS ČR

VVUÚ, a.s. se sídlem v Ostravě-Radvanicích

přijme

**do zaměstnání absolventa VŠB-TU Ostrava, obor
požární ochrana.**

Požadujeme minimálně 5 let praxe v oboru prevence. Aktivní znalost AJ, NJ, samostatnost v jednání se zahraničními partnery, časová flexibilita. Znalost práce na PC.

*Písemné nabídky formou strukturovaného životopisu zasílejte
do 30. 11. 2002 na adresu:*

VVUÚ, a.s., Pikartská 1337/7, Ostrava-Radvanice, 716 07

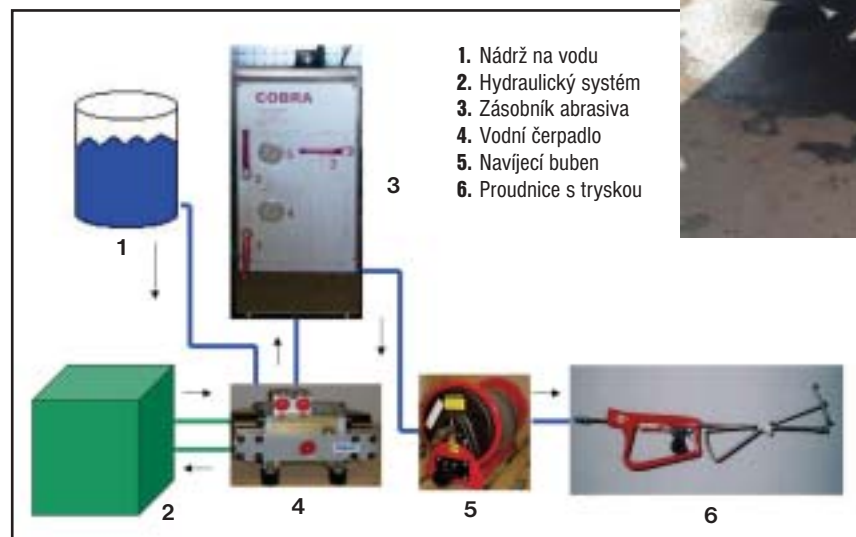
Vysokotlaké řezné a hasicí zařízení

ppor. Ing. Jiří MATĚJKA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Milan VÁVRŮ

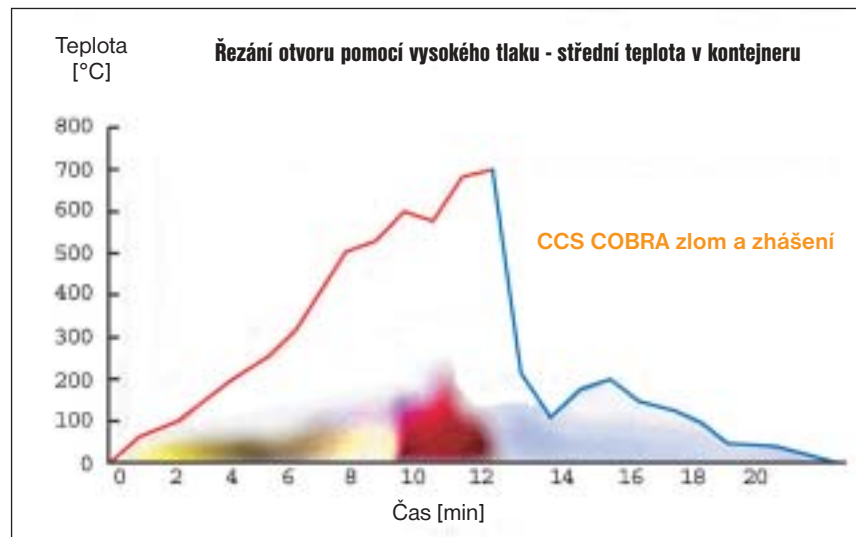
V souvislosti s ničivými povodněmi obdržel HZS hl. m. Prahy, speciálně jeho SAR tým, v rámci humanitární pomoci ze zahraničí, zajímavé zařízení, které darovalo Švédské království a které bylo předváděno na Letné u příležitosti „Týdne hasičů v Praze“ první říjnový týden letošního roku. Vysokotlaké řezné a hasicí zařízení (dále jen „zařízení“), jak zní zatím volný pracovní překlad anglického „The Cutting Extinguisher“, je novinka rozšířená v nevelké míře v několika státech Evropy (Švédsko, Finsko, Norsko, Dánsko, Švýcarsko a Velká Británie) a v USA.

Princip systému spočívá v rychlém účinku hasicího média (vody), které se pomocí řezného efektu během krátké chvíle dostane k ohnisku požáru bez dalšího zbytečného přístupu kyslíku. Působením vysokého tlaku vody a pomocí patentované trysky se vytvoří mikroskopické kapičky vodní mlhy, které díky svému velkému povrchu spotřebují při přechodu na páru mnoho tepelné energie, a tím se velice rychle sníží teplota požáru.

CCS-COBRA (název zařízení) je efektivním náradím pro řezání otvorů pomocí vody a abraziva ve všech stavebních materiálech, jako jsou např. dřevo, ocel nebo beton. Metoda má široké použití v záchranných akcích i při hašení požárů, řezání otvorů v různých ma-

Test zhášení: křivka ukazuje hašení ohně v kontejneru. Oheň kulminoval do maxima, když systém CCS COBRA prorazil stěnu kontejneru a uhasil oheň během jedné minuty.

teriálech, při studeném řezu ve výbušném prostředí. Hašení požárů je možné s malým nebo omezeným množstvím vody, čímž se výrazně omezí následné škody způsobené vodou. Řez se obejde bez zvýšení teploty, proto je metoda velice bezpečná a lze ji použít k řezání v benzinových cisternách, plynovém vedení, při práci s letadly i lodními tankery.

Automobil zn. Toyota 4WD Pick-Up s turbodieselovým motorem a místem pro dvě osoby je vybaven k speciálnímu hašení hydraulickým systémem pro pohon vysokotlakého vodního čerpadla, vysokotlakým řezným a hasicím zařízením, ručně ovladatelnou proudnicí, 60 m dlouhou hadicí (možno dodat hadici délky až 300 m), 250 l vodní nádrží, dále airbasy, zvukovou a světelnou signalizaci, navijákem a protideformačním rámem kabiny. Sestavení a vybavení tohoto automobilu bylo provedeno na doporučení Švédského záchranného sboru a dalších složek firmou CCS AB (Cold Cut System).

Hlavní části vysokotlakého řezného a hasicího zařízení v automobilu Toyota: hydraulický systém, patentované vysokotlaké čerpadlo s pracovním tlakem do 300 barů a se spotřebou vody 45-50 l/min, válec na 10 l abraziva (spotřeba 2 l/min), zásobník vody na 250 l, ovládací panel s ventily a manometry

pro kontrolu průtoku, proudnice s tryskou k řezným pracím a hašení, vysokotlaké hadice pro vodu i abrazivum od vodního čerpadla k rukojeti a trysce, kontrolní panel a rádiově řízený kontrolní systém. Vodní čerpadlo je poháněno hydraulickým systémem, který se skládá z olejového čerpadla montovaného na motoru vozidla, nádrže hydraulického oleje 35l a chladiče oleje. Do tlakové kapaliny (vody) se dává řezný prostředek (abrazivum). Medium, které obsahuje 4% abraziva, proudí přes speciální trysku, čímž získá velmi silný řezný efekt. Paprsek vody a abraziva je velmi nebezpečný při nesprávném nebo nedbalém zacházení i při větších vzdálenostech od trysky. Nesmí být směřován proti elektrickému vedení nebo elektrické instalaci. Složení abraziva je následující: 40-50% FeO, 30-40% SiO₂, 1-3% CaO, 2-4% MgO 2-4% Al₂O₃. Velikost zrn abraziva se pohybuje od 0,25 mm do 1 mm. Tlak vody a abraziva lze měnit změnou otáček motoru.

Systém CCS-COBRA, metoda řezání i metoda zásahu jsou chráněny několika patenty. Systém prošel řadou testů i skutečnými zásahy a je schválen Švédskou státní institucí Rådningssverket. Výsledky testů při řezné i zhašecí práci u požárů překonaly ty neoptimističtější představy.

Vedle výše popsaného zařízení výrobce dodává tzv. COLD TAP systém (studené odčerpávání), což je velice progresivní

a účinná metoda pro studené řezání otvorů do cisteren, potrubí, lodí apod., které obsahují vznětlivé a výbušné plyny nebo kapaliny, a následné odčerpání do neporušené nádoby či cisterny. Podobné práce lze provádět i pod vodou. Princip řezání je shodný s klasickým CCS-COBRA systémem, tzv. využití vysokého řezného efektu tlakové směsi abraziva a vody. Pomocí speciálního dvousložkového lepidla se k povrchu např. cisterny přilepí přípevňovací deska, na kterou se po zaschnutí a zatvrdnutí lepidla (cca 10 min) přišroubuje příruba, která drží celý systém. Zařízení vyřizne standardní otvor o průměru 75 mm. Dodávána je sada přípevňovacích desek, jejichž radius, je stejný jako radius cisteren, normován. COLD TAP je metoda, která zabrání zahřátí v případě hořlavého nebo výbušného materiálu (kapalin, plynů). Po vyřiznutí otvoru teče

samospádem kapalina přes COLD TAP do potrubí, na němž může být umístěno čerpadlo pro transport do „bezpečné“ nádoby nebo cisterny.

Dne 4. října 2002 bylo vysokotlaké a řezné zařízení slavnostně předáno pražským hasičům za přítomnosti generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána. Za švédskou stranu byl přítomen velvyslanec Švédska v České republice Harald Fäth, ředitel společnosti Cold Cut Systems AB Lars G. Larsson, generální manažer společnosti Nordex Agentur Karl Peter Reissmüller, který v České republice švédskou firmu zastupuje, a představitel Rådningssverket Bo Andersson. ■

INZERCE

desky, které si nevypálíte

Protipožární desky (grenamat) jsou výrobky, které jsou určeny na ochranu stavebních konstrukcí před požárem, neboť mimořádně účinně odolávají vysokým teplotám. Pro svou povahu, požární odolnost, zvukově a tepelně izolační schopnost, mechanickou odolnost a příznivou cenu mají širokou škálu použitelnosti. Desky neobsahují azbestová ani minerální či skleněná vlákna, jsou ekologicky nezávadné, tvarově stálé i při vysokých teplotách. Splňují všechny hygienické požadavky. Jejich výhodou je malá hmotnost, povrchových úprav (i přírodními materiály - dřevo), nízká hmotnost, snadná obrobitelnost a příznivá cena.

Výrobce:

grenamat
 Čs. armády 540
 391 81 Veselí nad Lužnicí
 tel.: +420 363 549 111
 e-mail: grenamat@grenamat.cz
 www.grenamat.cz

grenamat
 protipožární desky

Robot, který pomáhá hasičům

nstržm. Jana ŠULEKOVÁ, foto kpt. Ing. Václav KRATOCHVÍL, HZS hl. m. Prahy

Unikátního robota, který dokáže při zásahu vyvézt z hořících prostor zahřátou kovovou tlakovou láhev, má již několik měsíců k dispozici HZS hl. m. Prahy. Zařízení bylo vyvinuto na základě potřeby řešit situace, při nichž život hasičů ohrožuje výbuch tlakových lahví.

„Před časem se dělaly zkoušky výbuchu tlakových lahví s různými náplněmi. Výbuch doprovází řada aspektů, které velmi ohrožují životy zasahujících hasičů. Jedná se například o silnou tlakovou vlnu, termickou reakci či rozlet fragmentů a pevných částic lahví,“ uvedl kpt. Václav Kratochvíl z HZS hl. m. Prahy. „Na základě potřeby řešit situace, kdy je na místě požáru kovová tlaková lahev, jsme se snažili sestavit zařízení, které by láhev z místa bezpečně odstranilo a my jsme ji pak mohli zchladit. Hasiči v zahraničí mají obdobné zařízení běžně, není to taková novinka,“ doplnil kpt. Václav Kratochvíl.

Hlavními kritérii při sestavování robota byla cena a účel přístroje. „Měli jsme určitou představu o schopnostech robota, ale museli jsme sehnat finanční prostředky a také českého výrobce, který by měl možnost ho podle našich návrhů vyrobit. S financováním pomohl pražský magistrát. Výroba robota probíhala na fakultě strojního inženýrství ČVUT v Praze,“ řekl kpt. Václav Kratochvíl.

Jedním z požadavků hasičů byla tepelná odolnost robota na teplotu 300 °C při působení po dobu jedné hodiny. Bohužel však neexistuje ochrana všech částí, včetně elektronických, která by takovou teplotu vydržela. Proto se hledal materiál, u kterého by hasiči museli co nejméně slevit ze svých požadavků. Další byla svahová dostupnost – robot umí jezdit po schodech a uveze na sobě přitom velkou acetylenovou láhev. „Šířka podvozku je možná na úkor stability robota, ale zase nám umožňuje jeho mnohem větší použití, protože projede 60 cm dveřmi. Další otázka se týkala možnosti přenosu rádiového signálu. Chtěli jsme, aby byl robot dálkově ovladatelný. Například přenos obrazu je technicky vyřešen, ale v praxi s ním máme potíže, protože nemáme dosud povolenou frekvenci od Českého telekomunikačního úřadu,“ uvedl kpt. Václav Kratochvíl.

Robot byl pořízen za tři miliony korun, ačkoliv obdobné přístroje bývají mnohem dražší. Stroj dokáže za pomoci dálkového ovládání vjet přímo do místnosti, kde hoří, zde uchopit čtyřicet nebo padesátilitrovou kovovou tlakovou láhev a s ní různými způsoby manipulovat. Může ji zvedat do výšky 2,5 m, otáčet o 270°, umí si ji nalozit na sebe a dopravit ji ven. „Zkoušeli jsme již možnosti ovládání na volném

prostranství do 500 m vzdálenosti. Nyní pracujeme na tom, aby měl robot své agregáty a aby mohl odebírat vzorky ve všech fázích, to znamená kapalinu, plyny i pevné látky,“ informoval o dalším postupu kpt. Václav Kratochvíl.

Nezbytnou součástí robota je nainstalovaná proudnice, na níž lze připojit hadici a proudem vody buď hasit nebo ochlazovat lahev. Kapacita akumulátorů umožňuje nepřetržitou práci robota po dobu až tří hodin. Hmotnost robota, která je 640 kg, se dá kladně využít například v prostoru, kde působí výbuchové efekty. Robot je vysoký 1,2 m, hydraulická ruka však dosáhne až do výšky 2,55 m. „Zařízení je schopné provádět ty úkony, které jsme potřebovali,“ doplnil.

Před uvedením do provozu byl robot, který byl vyroben po několika měsících, přezkoušen ve zkušebně ve Veselí nad Lužnicí. Zde byl hodinu ponechán v peci při 80 °C a poté pět minut při 150 °C a vy-

držel. „Nyní hledáme další řešení toho, aby byl robot trvale zařazen do výjezdu. Je schopen vyjet kdykoliv, ale je potřeba auto, aby mohl být dopraven k zásahu. Nutné jsou i zkušební prostory, aby se s ním obsluhy v jednotlivých směnách naučily pracovat,“ dodal kpt. Václav Kratochvíl.

V rámci potřeby je možné robota poskytnout složkám integrovaného záchranného systému. ■

Skryté nebezpečí teflonu

prof. RNDr. Jiří PATOČKA, DrSc., foto Milan VÁVRŮ

Polytetrafluoroeten (PTFE) je umělý polymer vynikajících technických parametrů. Známejší je pod názvem teflon a našel uplatnění v mnoha oborech lidské činnosti jako materiál pro výrobu mechanicky a chemicky namáhaných součástek a výrobků. Používá se například ve formě tenkých filmů na ochranu kovových povrchů před korozí a žiravinami, vyrábí se z něj různá těsnění pro namáhané spoje, kluzná samomazná ložiska a podobně.

Jemně práškováný teflon se přidává jako aditivum do motorových olejů pro zlepšení jejich mazacích vlastností. Vyznačuje se rovněž i vysokou tepelnou stálostí a našel uplatnění při úpravě potrubí a v kuchyňského nádobí. Kdo by neznal různé teflonové pánve, teflonové pečicí formy a podobně. Pokrmy se v nich nepřipalují, snadno se čistí od zbytků jídla a jsou zdravotně nezávadné. Teflon je totiž fyziologicky zcela inertní a nejedovatý materiál. Může se však stát nebezpečným pro lidské zdraví, zahřeje-li se na teplotu mezi 400 až 500 °C.

Při těchto teplotách dochází k chemickému rozkladu teflonu, tzv. pyrolýze, a jeho výsledkem je vznik perfluorisobutenu (PFIB), vysoce toxického bezbarvého plynu. Může k tomu docházet při tepelném zpracování kovového odpadu s teflonovými povlaky, tedy i v domácnosti při připálení teflonové pánve. Množství teflonu použité pro výrobu takové pánve je ovšem malé a jeho pyrolýzou se proto nemůže vytvořit koncentrace PFIB, která by mohla ohrozit lidský život. Některá domácí zvířata, například ptáci, však mohou být k PFIB citlivější než člověk. V Anglii, Japonsku i jinde byl vícekrát pozorován úhyn v domácnosti chovaných ptáků poté, co se podařilo hospodyně připálit teflonovou pánvi.

Kdy hrozí nebezpečí

Větší množství PFIB, které již může ohrozit i lidský život, může vznikat při výrobě teflonu, nejsou-li dodrženy technologické podmínky jeho výroby. Tento jedovatý plyn může také vznikat při spalování průmyslového a komunálního odpadu a zejména při požárech objektů, v nichž je větší množství

teflonu. Takovými objekty mohou být například telefonní uzly a ústředny s teflonovými kabely, letadla, různá vojenská technika apod. Toxickým dýmem s obsahem PFIB pak mohou být ohroženi i hasiči a záchranáři.

Desetkrát toxičtější než fosgen

Toxické účinky PFIB jsou podmíněny jeho schopností reagovat s bílkovinami organismu a měnit tak jejich fyzikálně chemické a imunologické vlastnosti. V tomto směru se PFIB podobá fosgenu, bojovému plynu ze skupiny dusivých otravných látek. Je však desetkrát toxičtější než fosgen. Jeho vdechování vyvolává vznik plicního edému a ke smrti dochází v důsledku zadušení. Látka je na seznamu chemikálií, podléhajících Úmluvě o zákazu chemických zbraní a jejich likvidaci.

Prvními klinickými projevy kontaktu člověka s PFIB jsou nevýrazné subjektivní příznaky, projevující se jako mírné škrabání a pálení v nosohltanu, dráždění ke kašli, pocit tísně a hrudníku, celková slabost a bolesti hlavy. Objevují se také poruchy dýchací činnosti.

Tyto příznaky většinou mizí asi do jedné hodiny po kontaktu s PFIB a jsou bezpříznakovým obdobím. Tato latentní perioda bez větších potíží může trvat až několik hodin v závislosti na množství inhalované látky. Po uplynutí latentního období začínají narůstat klinické příznaky. Zhoršuje se dýchání, objevuje se dušnost, cyanóza a kašel. Dochází k přesunu tekutiny do plicních sklípků a začíná se rozvíjet plicní edém. Z praktického hlediska je důležité včas zachytit rozvoj plicního edému. Čím dříve bude zahájena léčba, tím větší bude naděje na úspěch. Není-li léčba zahájena včas, nebo dojde-li k masivní intoxikaci, dochází rychle k plnému

rozvinutí toxického edému plic, k prudkému zhoršení zdravotního stavu a intoxikace může skončit smrtí. Nebezpečí plicního edému je zvyšováno fyzickou námahou, proto je důležité zabezpečit nemocnému klid na lůžku, teplo a dostatečný přísun tekutin, a to i tehdy, jestliže je v latentním období bez subjektivních potíží.

Ve fázi toxického plicního edému je intoxikovaný silně dušný, dýchání je zrychlené (frekvence 50 až 60 za minutu) a povrchní, kůže a sliznice jsou namodralé, povrchové žíly obličje, krku a hrudníku jsou přeplněny krví. Pacienta trápí kašel a vykašlává velké množství viskózní, zpěněné tekutiny, někdy zbarvené do růžova příměsí krve. Tep je zrychlený, obvykle více než 100 tepů za minutu. Teplota může vystoupat na 39 °C i více. Zhoršují se podmínky pro práci srdce a může dojít k jeho selhání.

Přežije-li pacient toto období, začíná se tekutina v plicích vstřebávat a stav intoxikovaného se zlepšuje. Nejprve mizí dušnost a cyanóza, kašel se uklidňuje a nálezy na plicích se mění k lepšímu. Mimo akutní nebezpečí je pacient asi po třech dnech, ale prognózu vážně zhoršuje následná infekce, která se rozvíjí obvykle druhý až třetí den po intoxikaci a probíhá pod obrazem akutního zápalu plic.

Léčení osob intoxikovaných PFIB je v akutní fázi zaměřeno na redukcí plicního edému a spočívá v podávání diuretik, např. furosemidu. Důležité je také podávání antibiotik, aby se zabránilo vzniku sekundární infekce. Protože při intoxikaci PFIB dochází v plicních buňkách k okamžitému poklesu hladin cysteinu a glutathionu, je žádoucí znovu zvýšit jejich koncentraci podáváním esterů cysteinu, např. acetylcysteinu. Ten je znám jako osvědčené léčivo pro zlepšení vykašlávání u chorob doprovázených produkcí viskózního hlenu. Je téměř netoxický a má nejen terapeutický, ale i profylaktický účinek.

Ochranný filtr nemusí pomoci

Perfluorisobuten (PFIB) je v současné vojenské chemii považován za otravnou látku s drticím účinkem na ochranný filtr - proražením filtru ochranné masky a vyvoláním inhalační otravy. První informace o PFIB jako otravné látce se objevily počátkem devadesátých let minulého století. Založení požáru s úmyslným dodáním fluorovaných polymerů v uzavřeném prostoru je pro teroristy reálné a pro přítomné osoby velmi nebezpečné. Mechanismus poškození sorpční náplně filtru spočívá v tom, že PFIB spolu se vzdušným kyslíkem reaguje při průchodu sorbentem (upravené aktivní uhlí) jako katalyzátor. Uvolněné reakční teplo zahřívá sorbent filtru ochranné masky na teplotu vyšší než 50 °C, kdy značně klesá jeho sorpční účinnost. Podle dříve ujetovaných informací se s PFIB počítalo jako nosičem jině, mnohem více toxičtější otravné látky, kde PFIB plní hlavně funkci drtiče filtru. Je důvodné podezření, že PFIB nebude účinně zachycován filtry ochranných masek. ■

Chemické názvy:	1,1,3,3,3-pentafluor-2-(trifluormethyl)-1-propen; perfluorisobuten, (PFIB)
Registrační číslo CAS:	382-21-8
Fyzikální stav (20 °C):	bezbarvý plyn
Zápach:	žádný
Bod tuhnutí:	- 130 °C
Bod varu:	5 až 6 °C
Hustota par:	plynu 6,95 g.ml ⁻¹ (porovnáno se vzduchem)
Tlak nasycených par:	167 580 Pa (20 °C)
Maximální koncentrace:	9 000 g.m ⁻³ (5 °C)
Stálost v terénu:	krátká
LC ₅₀ (smrtelná koncentrace s pravděpodobností 50 %):	400 mg.min.m ⁻³
IC ₅₀ (zneschopňující koncentrace s pravděpodobností 50 %):	150 mg.min.m ⁻³

U chomutovských strojníků

kpt. Josef NITRA, foto autor

Odborné učiliště požární ochrany v Chomutově (OUPO Chomutov) je vzdělávacím zařízením Ministerstva vnitra a součástí generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Zabezpečuje teoretickou a praktickou výuku v kurzech k získání odborné způsobilosti příslušníků HZS ČR, zaměstnanců HZS podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a podniků.

Chomutovské učiliště je zaměřeno především na pořádání kurzů, jejichž úspěšné absolvování opravňuje k výkonu funkcí hasič, velitel družstva, velitel čety, velitel stanice, velitel směny, hasič-strojník, hasič-technik strojní služby nebo vedoucí odborné služby. Dále se zde organizují specializační kurzy pro obsluhu motorových pil a vůdce malých plavidel a instrukčně-metodická zaměstnání regionálního charakteru pro velitele čet a operační důstojníky. Od roku 1998 je ředitelem OUPO Chomutov mjr. Ing. Miloš Holopírek.

Historie

OUPO Chomutov bylo zřízeno v roce 1993 a hlavním důvodem jeho existen-

ce byla potřeba zabezpečit vzrůstající požadavky na realizaci odborné přípravy v oblasti požární ochrany. Proto bylo přistoupeno k dlouhodobému pronájmu části prostor Integrované střední školy energetické v Chomutově (ISŠE), které byly postupně přizpůsobovány aktuálním požadavkům.

Prvním ředitelem OUPO Chomutov byl pplk. Ing. Valter Wrobel. V počátečním období učiliště disponovalo výukovou a ubytovací kapacitou 75 míst. Výuku zabezpečovalo sedm lektorů, kteří ji zaměřovali zejména na odbornou přípravu k získání odborné způsobilosti pro výkon funkcí hasič a strojník. V roce 1995 převzal vedení učiliště mjr. Petr Pospěch.

Největším problémem při zrodu byla technika. Ještě v roce 1996 měla škola k dispozici pouze dvě vozidla – Škodu Favorit a Avii K 31. Veškerý výcvik se dal realizovat jen díky spolupráci s HZS Severočeského kraje – územními odbory Chomutov a Most a s HZS podniku Chemopetrol, a.s. Litvínov. Tato spolupráce pokračuje dodnes a jejich některá technická zařízení a polygony jsou stále potřebné pro praktickou výuku, přestože běžné vybavení školy je již na velmi dobré úrovni.

Od roku 1998 OUPO Chomutov začalo rozšiřovat svůj výukový potenciál i příslušné materiální a personální zabezpečení. Dnes disponuje výukovou kapacitou 170 míst, odbornými učebnami chemicko-technické služby, výpočetní techniky a dalším technickým vybavením, které odpovídá současným požadavkům, kladeným na odbornou připravenost hasičů. Zatímco v roce 1993 odborné kurzy absolvovalo celkem 217 posluchačů, v roce 2001 to bylo již 523 účastníků kurzů.

Škola ve škole

„Specifika našeho zařízení je v tom, že učiliště je přímo propojeno se zdejší střední školou,“ informuje mjr. Ing. Holopírek.

OUPO Chomutov se nachází v objektu ISŠE Chomutov v ulici Na Průhoně 4800. S touto školou došlo v uplynulém období k výraznému rozvoji spolupráce při zabezpečování úplného středního odborného vzdělání v oblasti požární ochrany, a to ve čtyřletém (původně pětiletém) studijním oboru s maturitou Strojník požární techniky.

Spolupráce funguje oboustranně. ISŠE nabídla prostory a pro hasiče, kteří neměli úplné střední vzdělání, jeho externí dopl-

nění. Vedle všeobecných předmětů pak maturovali z odborného předmětu požární taktika a z volitelného odborného předmětu, zaměřeného na požární techniku. Lektori z učiliště od roku 1998 zajišťují výuku předmětů a praxe v požárních oborech na škole. Smlouva ISŠE s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR o zabezpečení výuky jednotlivých předmětů se úspěšně naplňuje.

„Na začátku devadesátých let jsme hledali další možnosti nabídek naší školy,“ vzpomíná zástupce ředitele ISŠE Chomutov Ing Jan Lacina. *„Volba přišla na myšlenku přípravy žáků pro službu v hasičském záchranném sboru. Již brzy se ukázalo, že jsme vsadili na správnou kartu.“*

Na obor strojník požární techniky se na ISŠE Chomutov hlásí dvakrát více zájemců, než je možné přijmout. Potenciál je dán výběrovým řízením, kdy v posledních letech nastupuje na školu třicet žáků ročně.

Pokusné ověřování studijního oboru Strojník požární techniky bylo vyhodnoceno na závěr školního roku 2001/2002, a upraveny se tak všechny společné požadavky na výuku jak ze strany HZS ČR, tak ze strany Ministerstva školství.

Uplatnění absolventů ISŠE je úzce plánováno ve spolupráci s HZS krajů. Tato škola rozhodně neprodukuje nezaměstnané a spokojenost s připraveností jejich absolventů je na velmi dobré úrovni.

Škola a sport

V zájmech žáků ISŠE, připravujících se na práci v hasičském záchranném sboru, i jejich učitelů jednoznačně převládá hasičský sport.

Po dohodě s ředitelem ISŠE Mgr. Janem Marešem OUPŮ část pozemku školy svépomocí upravilo na cvičiště požárního sportu (výstup na věž, běh na 100 metrů s překážkami, požární útok). Konečnou

podobu získalo cvičiště koncem letošního června. V sobotu 15. června zde byla pořádána regionální soutěž v požárním útoku pro jednotky sborů dobrovolných hasičů. Žáci z ISŠE Chomutov soutěž vyhráli.

Na nově vybudovaném cvičišti můžeme denně vidět budoucí hasiče při tréninku, který přináší své ovoce. Ředitel OUPŮ Chomutov má ve své kanceláři hned několik vzácných sportovních trofejí. Osobně vede kroužek požárního sportu, jehož členem je i mistr České republiky dorostu z roku 2001 v požárním sportu družstev a vicemistr v běhu na 100 metrů s překážkami Pavel Filip.

Největší sportovní úspěch zaznamenalo odborné učiliště PO v roce 2001. Dvojice lektorů - npor. Mgr. Ladislav Šnelly a por. Radek Hemelik - se účastnila Světových her policistů a hasičů v Indianopolis v USA, na kterých získali jednu zlatou, jednu stříbrnou a dvě bronzové medaile. Lektori také vytvořili úspěšné fotbalové družstvo a například v Memoriálu mj. Pavla Koutenského si vedli velice dobře.

Do zahraničí však z Chomutova nejezdí jenom za sportovními úspěchy. V loňském roce příslušníci OUPŮ a žáci ISŠE uskutečnili společnou třítydenní odbornou stáž v německém Erfurtu, kde se v rámci programu Leonardo v praxi seznámili se záchranným systémem Evropské unie.

OUPŮ Chomutov patří do čtyřlístku odborných učilišť požární ochrany HZS ČR jako rovnocenný partner. Sice se o něm mluví trochu méně než o ostatních sesterských zařízeních, ale rozhodně není mezi nimi Popelkou. Patří mu budoucnost a jeho příslušníci dělají vše pro to, aby byla co nejlepší. ■

Další informace na internetových stránkách www.oucv.cz

MV-generální ředitelství HZS ČR
Odborné učiliště požární ochrany
Na Průhoně 4800
430 01 Chomutov

Připravované zákony

pplk. JUDr. Jindřich RAJMAN, MV-generální ředitelství HZS ČR

Ministerstvo vnitra v současné době připravuje celou řadu návrhů právních předpisů, z nichž některé, pokud budou schváleny, ovlivní také plnění úkolů Hasičského záchranného sboru České republiky. Mezi tyto nové právní předpisy lze zařadit zejména správní řád, zákon o přestupcích a zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Je známo, že zabezpečení přijetí nového správního řádu a zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů dává 1. místopředseda vlády a ministr vnitra Mgr. Stanislav Gross prioritě.

Správní řád

Reforma správního řízení je připravována již od roku 1998. Návrh věcného záměru nového správního řádu schválila vláda v roce 2001. Na jeho základě byl připraven návrh zákona, který vláda schválila a následně předložila k projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky v roce 2001. Poslanecká sněmovna jej však ve 3. čtení neschválila. Usnesením č. 602 ze dne 12. června 2002 uložila vláda ministru vnitra znovu předložit vládě správní řád s předpokládaným nabytím účinnosti k 1. červenci 2003.

Návrh nového správního řádu reaguje především na zásadní změny v uspořádání orgánů veřejné správy a ve složitosti problematiky, kterou musí tyto orgány řešit. Nově upravuje působnost správního řádu a jeho systematiku, zavádí nové instituty do správního řízení a v předmětné problematice zpřesňuje současnou právní úpravu tam, kde její nedostatečnost umožňuje nejednoznačný výklad. Navrhovaná právní úprava umožní aplikaci norem evropského práva, které vyžadují moderní a přesný proces. Vychází z tradice úpravy správního řízení na našem území, judikatury Nejvyššího správního soudu Republiky Československé, současné judikatury obecných soudů vykonávajících působnost ve správním soudnictví, právních úprav platných v Polsku, Německu, Rakousku, Nizozemí a tzv. evropského správního práva, které je základem všech moderních úprav správního procesu. Nový správní řád zcela nahradí zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o přestupcích

Podle stávající právní úpravy je porušení povinností stanovených v zákonech, upravujících výkon veřejné správy, postihováno správními úřady jako přestupek nebo jiný správní delikt. Právní úprava přestupků je obsažena především v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon

je v zásadě úplnou kodifikací obecné části přestupkového práva. Naproti tomu jeho zvláštní část je jen částečnou kodifikací skutkových podstat přestupků. Další skutkové podstaty přestupků a sankce za ně jsou obsaženy v celé řadě zákonů, např. zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 309/2002 Sb. Není-li protiprávní čin ve zvláštním zákoně označen jako přestupek, jedná se o jiný správní delikt. Jiné správní delikty zahrnují početnou skupinu různorodých protiprávních činů, které lze členit z různých hledisek. Jejich skutkové podstaty jsou obsaženy v početné řadě zvláštních zákonů, které upravují výkon veřejné správy, např. zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb. Správní delikty postrádají podrobnou obecnou právní úpravu.

Návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (zákon o přestupcích) by měl obsahovat právní úpravu základů odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a jejich ukládání a úpravu řízení o přestupku. Typové znaky protiprávnosti přestupků (skutkové podstaty přestupků) budou i nadále obsaženy ve zvláštních zákonech, upravujících výkon veřejné správy na jednotlivých úsecích. Stanoví-li zvláštní zákon právní úpravu odchýlně, použije se tato zvláštní úprava. Oprávněnou úřední osobou, která vede řízení o přestupku, může být pouze osoba s vysokoškolským vzděláním získaným v rámci magisterského programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice. Tento požadavek by se neměl vztahovat na osoby oprávněné ukládat tresty v příkazním řízení, tedy v případech, kdy nebudou pochybnosti o tom, že se obviněný se přestupku dopustil. V těchto případech bude moci správní úřad bez dalšího řízení vydat příkaz o uložení pokuty, napomenutí nebo propadnutí věci. Odpovědnost za přestupek bude možné uplatnit jen v případě zaviněného protiprávního jednání fyzické nebo právnické osoby.

Přijetím nového přestupkového zákona, který by měl nabytí účinnosti dnem 1. ledna 2005, bude zrušena I. a III. část zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, to je obecná část tohoto zákona, a část nadepsaná „řízení o přestupcích“. Ustanovení zvláštních zákonů, obsahujících skutkové podstaty správních deliktů (přestupků a jiných správních deliktů), budou v návaznosti na přestupkový zákon novelizovány tak, aby

typové znaky protiprávnosti těchto skutkových podstat navazovaly na právní úpravu obecních podmínek odpovědnosti.

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Současná právní úprava služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů, kterými se podle navrhované právní úpravy rozumí příslušníci Policie České republiky, Hasičského záchranného sboru České republiky, Vězeňské služby České republiky, Celní správy, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace, je právně roztržštěná jak po stránce věcné, tak po stránce formální. Odráží společenské poměry, za nichž byla přijímána, a neodpovídá potřebám nové společnosti.

Vládní návrh zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů již byl předložen k projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky v roce 2001. Ta jej však ve 2. čtení v obecné rozpravě 13. března 2002 zamítla.

V novém volebním období byl původní vládní návrh zákona věcně i legislativně precizován a je připravován k novému projednání. Navrhovaná právní úprava, jež se přibližuje právní úpravě práva Evropských společenství, by zejména měla posílit sociální jistoty příslušníků bezpečnostních sborů. Očekává se od ní, že přinese stabilizaci příslušníků těchto sborů a v důsledku toho i snížení výdajů bezpečnostních sborů na poskytování základní výstroje a na odbornou přípravu nových příslušníků.

Nová právní úprava služebního poměru by se měla dotknout cca 72 000 příslušníků bezpečnostních sborů. Navrhované zvýšení platové úrovně cca o 45 % si vyžádá vyšší výdaje státního rozpočtu České republiky, což bude v současné době zřejmě problém při schvalování navrhovaného zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zejména s ohledem na řešení následků srpnové povodně v České republice a následná fiskální opatření. ■

INFORMACE

FIRE JACK

JEDNODUŠŠÍ NEŽ JSTE SI MYSLELI

STABILNÍ HASICÍ AEROSOLOVÉ ZAŘÍZENÍ

SPOLEHLIVÝ SYSTÉM ZABEZPEČENÍ PROSTORŮ
A ZAŘÍZENÍ PROTI POŽÁRŮM

LEVNĚ, RYCHLE, BEZPEČNĚ A SPOLEHLIVĚ

VÝROBCE A DODAVATEL

BESY

BESY CO spol. s r. o.

Kvapilova 9/958, 150 00 Praha 5

tel.: 02/5721 5632, 0602/225 061

fax: 02/5721 1548

e-mail: besyco@telecom.cz

http: // www. besyco. cz

Úspěšný Týden hasičů v Praze

nstržm. František LANDSMANN, foto Milan VÁVRŮ

Ve dnech 30. září až 6. října 2002 se konal Týden hasičů v Praze. Jeho centrem se stala Letenská pláň, kde se odehrála většina akcí, určených široké i odborné veřejnosti. Stovky přímých účastníků prezentovaly činnost těch, pro něž je smyslem práce především záchrana životů lidí a jejich majetku. Viděli jsme řadu soutěží – ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel, v požárním sportu, extrémně náročné disciplíny, ale i výukový program pro školáky, představení veteránské kategorie hasičských vozidel, prezentaci firem, konala se i dvoudenní konference lékařů přednemocniční péče a další akce.

Ještě před slavnostním zahájením, které se uskutečnilo 30. září 2002, zasedala v Praze 27. září 2002 Světová rada záchranářských organizací (dále jen WCOR). Hlavním mottem zasedání bylo nové kontinuální zastoupení v radě. Je zájem sdružit jednotlivé záchranářské organizace jako zástupce za jednotlivé kontinenty. Každé další rozšiřování by pak mělo probíhat na jasně určených kontinentálních principech. V této souvislosti byla Česká republika oficiálně pozvána za člena WCOR s tím, že se stane zaštiťujícím státem pro oblast východní Evropy. Rada se rovněž zabývala pomocí třetímu světu. Jde zejména o výměnu zkušeností ve vzdělávání a tvorbě modulárních vzdělávacích programů pro odborný růst.

Soutěž blízko reality

Týdnu hasičů v Praze dominovala na Letenské pláni třídenní (2. - 4. října 2002) Světová soutěž ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel. Šlo o čtvrtý

ročník tohoto klání, ovšem Praha byla první ze středo-evropských měst, které se dostalo cti ji uspořádat. WCOR soutěží přikládá velký význam. Jde při ní především o praktickou výměnu zkušeností záchranářů profesionálů – hasičů i lékařů urgentní medicíny. Vedle toho ale i upoutání pozornosti veřejnosti k problematice dopravní nehodovosti a bezpečnosti na silnicích. Soutěžící absolvovali tři disciplíny, každý den jednu. Jde o vyproštění osoby do 20 minut s použitím jakéhokoli nářadí (Unlimited), o vyproštění osoby ve stejném časovém úseku bez použití hydraulického zařízení (Limited) a rychlé vyproštění (Rapid) s časovým omezením do 10 minut. Hodnotí se činnost družstva při vyproštění zraněné osoby, první pomoci a samotném řízení zásahu u dopravní nehody. Nejdůležitější je péče o zraněného, který má zranění krční páteře. Po celou dobu je nutné zajistit stabilizaci jeho polohy tak, aby mu při vyprošťování nehrozilo žádné

jiné nebezpečí. Je tedy nutné nepohnout s figurantem do chvíle, než bude z trosk připravena jeho bezpečná cesta ven. Pro každý soutěžní tým je připravena odlišná simulace dopravní nehody, poloha aut je vždy jiná a vraky jinak zdeformované, ve většině je navíc přístup k zraněné osobě stížen překážkou v podobě dalšího „havarovaného“ vozu či jiné bariéry.

Už z toho je patrné, že pravidla jsou diametrálně odlišná od pravidel našich soutěží ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel. Platí to i o hodnocení rozhodčích. Soutěžící se s nimi sice hned po absolvování disciplíny setkají na jakési „výměně zkušeností a názorů,“ ovšem nedozvědí se ihned své bodové hodnocení a neznají tudíž průběžné pořadí. S tím konečným jsou seznámeni až při závěrečném vyhlášení výsledků.

Na startu 29 týmů

Soutěže na Letné se zúčastnilo čtyřadvacet soutěžních družstev (1+4) ze zahraničí: šest týmů přijelo z Anglie, tři ze Skotska, tři z Kanady a Jihoafrické republiky, dva z Walesu, z Austrálie a ze Španělska a po jednom z Nového Zélandu, Kosova a Slovenska. Na počet 29 je doplnila družstva z České republiky – HZS hl. m. Prahy, HZS Středočeského kraje, HZS Plzeňského kraje, společné družstvo HZS Moravskoslezského a Olo-

mouckého kraje a družstvo Autoklubu Bohemia Assistance. Až na dvě výjimky v pražském družstvu hasičů, všichni naši startující měli nulové zkušenosti s takovou soutěží. „Nikdy jsme takovou soutěž neviděli. Když jsme se dozvěděli, že v Praze budeme startovat, studovali jsme mimo jiné metodický pokyn, hledali informace na internetu a z angličtiny si nechali přeložit různé materiály,“ řekl nám npor. Jan Čmiel, velitel družstva ze stanice Trinec územního odboru Frýdek-Místek, které reprezentovalo HZS Moravskoslezského a Olomouckého kraje. „Z toho důvodu si nějaké velké ambice na přední umístění neděláme. Máme však možnost vidět a také okoukat, jak pracují záchranáři v zahraničí. Jde o velkou školu v praktickém provedení.“ Jak hodnotili účast v soutěži velitel družstva pprap. Jan Vinický a nprap. Luboš Samec z HZS hl. m. Prahy, které bylo složeno z příslušníků stanic Chodov a Smíchov? „Celá situace se, v porovnání s naší soutěží, daleko více podobá realitě,“ dozvěděli jsme se. „K havarovanému autu se může vlastně jen z jedné strany, každé je zdemolované jinak, a tak velitel musí přímo na místě zvolit pro družstvo ten nejsprávnější postup. Důležité je, že si můžete konfrontovat svou činnost s jinými, porovnat si sortiment nástrojů, které se k takové činnosti používají, a v praxi se seznámit s novinkami, které u nás nejsou.“

Australané nejlepší

Vyhlášení výsledků se uskutečnilo 4. října 2002 na večerním závěrečném ceremoniálu v Národním domě na Smíchově. Víze o tom, že by se některé z našich družstev mohlo umístit někde v popředí hodnocení, však vzala za své. Realita byla tvrdší – v podobě umístění českých týmů v druhé polovině startovního pole. Nejlepší družstva: 1. Burwood, Fire Departement (Austrálie), 2. Oxfordshire, FS (Anglie), 3. South Wales FS, Bridgent (Wales); disciplína Limited: 1. Bomberos,

Barcelona (Španělsko), 2. Burwood, Fire Departement (Austrálie); disciplína Unlimited: 1. Bacchus March Unit, Victoria, Ses (Austrálie), 2. Burwood Fire Departement (Austrálie), 3. South Yorkshire Don Valley (Anglie); disciplína Rapid: 1. South Wales FS, Bridgent, 2. South Yorkshire Central (Anglie), 3. Oxfordshire, FS (Anglie).

Touha potlačená šokem

Souběžně s touto soutěží se denně v dopoledních hodinách konala i další velice prospěšná akce – edukační program pro děti ve věku 10-15 let. Byla to v podstatě část výchovně vzdělávacího systému, který vznikl ve městě Wolverhampton ve Velké Británii. Je zaměřen na problematiku dopravní nehodovosti s cílem přispět ke snížení úrazovosti dětí a mládeže a v tomto případě zvláště na vysoký počet

dopravních nehod, způsobených mladými lidmi v kradených vozech. „Pořád je o tom, že se člověk musí rozhodovat. Může se rozhodnout dobře, ale může se rozhodnout i špatně. A my vám chceme ukázat, co se stane, když se rozhodne špatně,“ dozvídaly se děti při úvodní instruktáži z úst Neila Turnbulla, velitele hasičské stanice ve Wolverhamptonu. Včetně toho, že každých 26 vteřin dojde ve světě k dopravní nehodě, při které vyhasne jeden lidský život...

Poté děvčata ze Střední a Vyšší zdravotnické školy z Prahy 4, ulice 5. května, rozehrála scénku. Začala v instruktážním stanu a vyvrcholila vedle na volném prostranství. Srážkou ukradeného auta s jiným automobilem, při které byli mrtví, ač hasiči-záchranáři, kteří k nehodě přijeli, dělali co mohli. Byli i zranění. Simulovaná dopravní nehoda s naličenými figurantem a figurantkami vypadala velice „ostře“. „Touhu mládeže řídit auto, i když v něm mohou zemřít, jsme se rozhodli potlačit šokovou metodou realistických ukázek,“ vysvětlil Neil Turnbull. Zážitek, který tady školáci prožili, byl tak věrohodný, že by se záměr účinkem minout nemusel. Děti, z pražských základních škol se jich tady vystřídala téměř tisícovka, samozřejmě viděly i aspoň něco ze soutěže ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel. Vedle toho byly i seznámeny s významem a prací asistenčních služeb ABA a mohly si prohlédnout i zásahové vozidlo, odtahové vozidlo a letadlo této společnosti.

Elegán je z Jablonce nad Nisou

V sobotu 5. října ráno pozvaly k dalšímu programu Týdne hasičů v Praze obyvatele a návštěvníky našeho hlavního města hasičské automobily z kategorie veteránů. Absolvovaly Spanilou jízdu, projely Václavským náměstím, aby se pak na Letenské pláni představily zblízka ve své kráse všem

obdivovatelům. Většina z této přehlídky byla přihlášena do Soutěže elegance, jejíž výsledky byly hned na místě i vyhlášeny. Byli odměněni všichni zúčastnění „krasavci“, největšího ocenění se ale nakonec dostalo cisternové automobilové stříkačce, která je v péči HZS Libereckého kraje, územního odboru Jablonec n. N. Jedná se o typ Praga L z roku 1918, výrobce První českomoravská továrna na stroje v Praze. Má čtyřválcový, řadový, vodou chlazený motor s rozvodem SV o obsahu 4000 ccm a výkonu 40 HP. Převodovka je čtyřrychlostní bez synchronizace. Automobil má celkovou hmotnost 3540 kg a s loukočnými koly, opatřenými plnopřijímovými obručemi, dosáhne maximální rychlosti 45 km/h. V nástavbě je cisterna na vodu o obsahu 200 litrů, odstředivé čerpadlo o výkonu 600 litrů/min je poháněno kardanem od motoru vozidla. Jablonečtí nadšenci nám ukázali, jak funguje horská vzpěra, zajímavé konstrukční vylepšení vozidla. Jde o tyč, která se ve svahu spustí na zem a automobil je zajištěn proti případnému samovolnému rozjetí.

Šlo o vteřiny

Stejný den byl vyhrazen i soutěži Jde o vteřiny, závodu kategorií mužů a žen v běhu na 100 m s překážkami, který je jednou z disciplín požárního sportu. Toto klání má svou tradici. Letos se bojovalo už v 9. ročníku a na startu bylo 27 závodníků a 18 závodnic, prakticky všichni nejlepší z České republiky. Ti absolvovali nejdříve dva pokusy a prvních osm z každé kategorie se o konečné pořadí utkalo vyřazovacím způsobem. Po zaváhání v základní části, ze které postupovala až jako pátá, byla mezi ženami zcela suverénní úřadující mistryně ČR Vlasta Michalovičová. V mužích do vyřazovacího „pavouka“ vstoupili nejlépe Jaroslav Hrdlička a Martin Provazník, ovšem finále bylo nakonec záležitostí dvojice Martin Kulhavý – Pavel Sádecký, když posledně jmenovaný se stal vítězem. Pořadí-muži: 1. Pavel Sádecký (HZS Zlínského kraje, územní odbor Uherské Hradiště), 2. Martin Kulhavý (HZS Libereckého kraje), 3. Martin Provazník, 4. Pavel Sloup (oba HZS Plzeňského kraje, územní odbor Plzeň-město); ženy: 1. Vlasta Michalovičová (SDH Moravský Beroun), 2. Jitka Pecháčková (SDH Pisková Lhota), 3. Monika Sedláťá (SDH Kvasiny), 4. Andrea Noličová (SDH Chválenice).

Extrémně těžká soutěž

V závěrečný den, v neděli 6. října, se program Týdne hasičů v Praze přestěhoval z Letenské pláně na Pankrác. V blízkosti i uvnitř budovy City Empiria (bývalý Motokov) se uskutečnila soutěž Iron Fireman 2002. Devětadvacet závodníků – profesionálních hasičů z České republiky a Slovenska, soutěžilo v závodě, který sestával z tří extrémně náročných disciplín absolvovaných v jednom časovém horizontu a s minimálním časem na

odpočinek. První disciplína spočívala v rozvinutí deseti hadic B na vzdálenost 65 metrů, poté závodník musel dvě z nich smotat a přenést na cílové místo; druhá začínala 60 údery hasičskou palicí do spodní a vrchní hranice tvz. hammer

boxu, pokračovala v přemísťování 50kilogramové zátěže do vzdálenosti 40 metrů, překonání dvoumetrové bariéry, našroubování proudnice na stabilní monitor, opět překonání dvoumetrové bariéry a třicetimetrový běh. Nejnáročnější byla závěrečná disciplína – výběh do 23. poschodí budovy City Empiria, což představovalo 506 schodů. Závodníci „trať“ absolvovali, zrovna jako obě předchozí dvě disciplíny, vystrojeni v přílbě, kabátu a s dýchacím přístrojem nezapojeným k použití (obuv a spodní část oděvu předepsána nebyla). V této podobě se tato extrémní hasičská soutěž uskutečnila poprvé nejen u nás, ale i ve střední Evropě, když na „starém

kontinentu“, a hlavně v USA a Austrálii, má dlouholetou tradici.

Jestli si organizátoři dali za úkol vytvořit soutěž, která veřejnosti představí povolání hasiče jako odhodlání člověka pomáhat druhému v těch nejtěžších podmínkách a situacích, záměr vyšel.

Celkovým vítězem se stal Rastislav Pecník (Banská Bystrica – SR) součtem časů 5:00:89 min před Zdeňkem Koutníkem (HZS hl. m. Prahy) 5:29:16 min a Janem Semerádem (HZS Libereckého kraje) 5:36:38 min. R. Pecník byl rovněž první ve výběhu do 23. patra a jako jediný z účastníků pokořil třiminutovou hranici časem 2:44:22 min.

Úspěch u diváků měly i další ukázky, například slaňování po stěně budovy City Empiria, kterou předvedli členové lezeckého družstva HZS hl. m. Prahy. Ti dali rovněž příležitost veřejnosti a tu, mimo jiné, využil i exprimátor Prahy Jan Kasl.

Díky, bylo to skvělé!

Týden hasičů v Praze byl skutečně unikátní projekt. Zcela jistě náročný na organizaci. Pořadatelé byly WCOR, HZS ČR a HZS hl. m. Prahy, ovšem ve větší či menší míře se podílely i další subjekty. „Byla to skutečně vydařená akce. Jak pro laiky, tak i pro profesionály. Nás může těšit, že se Česká republika a hlavní město Praha brzy stanou právoplatnými členy WCOR – i zástupci této organizace u nás byli velmi spokojeni,“ řekl nám ředitel HZS hl. m. Prahy plk. Bc. Dalibor Gosman. „Byli jsme svědky mnoha neformálních kontaktů, ale například i setkání dvou záchranných filozofií – naší, kde vedle péče o zraněného jde o rychlost a podceňují se bezpečnostní prvky, a anglicky mluvících zemí, která je zaměřena na intenzivnější práci s pacientem a v popředí je i bezpečnost práce záchranných v místě zásahu. Myslí, že právě ze soutěže ve vypořádání zraněných osob z havarovaných vozidel jsme si mohli odnést řadu námětů pro naši další činnost v této oblasti.“ ■

Různost taktiky zdolávání požárů

Na počátku byla hypotéza ruských hasičských taktiků o existenci rozdílů v taktice zdolávání požárů v Německu, Velké Británii, Rusku a USA. Pak následovalo dlouhodobé sledování taktických postupů ve zprávách o zásazích u požárů. Provedly se rozbory postupů v učebnicích a příručkách taktiky. Závěr – taktika zdolávání požárů v Německu, Velké Británii, Rusku a USA vykazuje zvláštnosti, které lze shrnout takto:

- Taktika zdolávání požárů se v každé z uvedených zemí historicky rozvíjela na základě tamních ekonomických, technických a sociálních podmínek.
- Kvalita zdolávání požáru závisí bezprostředně na vybavení jednotek požární ochrany a standardech stavební a technické požární ochrany.
- Taktiku zdolávání požáru určuje úroveň technického vybavení a ta pak stimuluje dokonalé přizpůsobení taktických postupů k technice a rozvoj nových hasiv.

Německá taktika

Zdolávání požáru je založeno zejména na vnitřním zásahu do ohniska požáru v izolačních dýchacích přístrojích. Děje se tak při zabezpečení maximální zásoby hasiva. Zásahová opatření se přitom často provádějí v principu nezávisle na vývojové fázi požáru a druhu a velikosti zasažených prostor. Tedy nezávisle na tom, zda má smysl ještě něco zachraňovat, protože objekt po požáru nebude možné dále využívat.

Tento postup je založen na dostatečné ochraně dýchací technikou a nutnosti již při výstavbě aplikovat řadu stavebních opatření k ochraně prostor budoucího zdolávání požáru. I přes tato existuje stále ohrožení zásahových sil zřícením zuhelnatělých, volně ložených nebo požárem silně poškozených konstrukčních prvků. To zase vyžaduje další zásahová opatření k jejich zajištění, např. podepřením těchto dílů. To vše je však značně náročné a ve stádiu požáru v objektu i velmi nebezpečné.

Americká taktika

Taktika zdolávání požárů vychází z charakteru amerického městského života. Na rozdíl od evropské taktiky je založena na aplikaci velkého množství hasiva, které je podáváno jak pomocí výškové techniky, tak i nasazením lafetových proudnic s velkým dostřikem. V praxi to znamená, že hořící budova je často „zaplavena“ hasivem. Takováto taktika je diktována řadou podmínek:

- Realizace vnitřního zásahu je často riskantní, zejména u typických mnohaposchodových budov, kde není často zajištěna ochrana ocelových konstrukcí proti požáru.
- Dobře fungující systém pojištění podporuje rychlou obnovu požárem zničených budov a má vliv na taktiku zásahu s využitím velkého množství hasiva vnějším zásahem.
- Další rozdíl spočívá v tom, že evropská taktika, z důvodů preference vnitřního zásahu, upřednostňuje systém dopravního vedení velkého průměru zakončeného rozdělovačem, od kterého pokračují útočná vedení menších průměrů. Americká taktika funguje na opačném principu. Sdružováním hadic menších

průměrů do dopravních vedení vytváří podmínky pro zajištění dostatečného množství hasiva pro mohutné lafetové proudnice. Zásahová vozidla jsou tak často vybavena jen silnými čerpadly, vrhači vody a hadicemi k jejich napájení.

Anglická taktika

Anglická taktika zdolávání požáru má prvky jak německé tak i americké taktiky. Zvláštnosti spočívají v tom, že zásahové síly postupují jen na stanovenou vzdálenost od ohniska požáru. Zde se vytváří tzv. „ochranné pásmo“, které se nechá pod kontrolou vyhořet a rozhodující opatření se uskutečňují k ochraně sousedních, požárem zasažených prostor. Tato taktika se používá jak při venkovních požárech, tak i při požárech v budovách. Zásahové oděvy poskytují univerzální ochranu před účinkem tepla, plamene a částečně i vody. Zásahová vozidla jsou univerzální, ve značné míře vybavena i nářadím pro technické zásahy.

Ruská taktika

Dominující zvláštnosti ruské taktiky zdolávání požárů je kombinace principů již zmíněných taktik. To vyžaduje systematický trénink zásahových sil

a přísnou kontrolu činnosti v dýchací technice. Zásahové síly se snaží postoupit co nejbližší k ohnisku požáru, často také při podceňování nebezpečí a z neznalosti situace.

Všechny dosud vydané ruské služební předpisy k taktice požadují tradičně od hasičů „vysoké taktické znalosti, aktivitu, rozhodnost v jednání, disciplínu a rozumné riziko při provádění zásahových činností“. Základní zásahovou techniku tvoří cisternová vozidla a automobilové stříkačky. Jejich vybavení pokrývá celé spektrum nářadí od trhacích háků až po odsavače kouře. Čerpadla na vozidlech mají výkonovou rezervu. Průměrný vypočtený průtok u zásahu je 840 l/min a lze jej zvýšit na 960 – 1200 l/min.

Narůstající počet úmrtí u požárů v posledních deseti letech vyvolal nutnost analýzy jednotlivých případů úmrtí, zejména ve vztahu k času příjezdu jednotek a jejich plnému nasazení. Cílem je korektura a přizpůsobení taktiky novým podmínkám.

Podle Brandschutz –DFZ, č. 1/2002
zpracoval
pplk. Ing. Vilém ADAMEC Ph.D.,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Využitie leteckej techniky v boji proti lesným požiarom

Ing. Mgr. Ivan CHROMEK, katedra požiarnej ochrany DF TU vo Zvolene, foto archiv autora

Výkyvy počasia v posledných rokoch sú predpokladom pre vznik prírodných katastrof, medzi ktoré patria povodne a lesné požiare. V boji proti vodnému živlu sa do dnešnej doby nenašli účinné prostriedky. Činnosť proti tomuto typu katastrofy sa zameriava v prevencii najmä na budovanie hrádzi, spevňovanie brehov vodných tokov, budovanie vodohospodárskych diel na zachytenie prívalových vôd alebo na včasné zalesnenie vyťažených a kalamitných plôch vhodnými lesnými kultúrami. V prípade vzniku tohto typu udalosti je činnosť zameraná na včasnú evakuáciu osôb, zvierat, poprípadne hnutelného majetku. Ďalšia činnosť sa môže organizovať až po opadnutí vodnej hladiny. O skúsenostiach s týmto typom prírodnej katastrofy za posledných desať rokov môžu hovoriť obyvatelia skoro všetkých štátov Európy.

Opakom povodní sú požiare. Predpoklad pre vznik plochou najväčších, lesných požiarov, je dlhodobý deficit vodných zrážok spojený s tropickými teplotami.

Tieto predpoklady spojené častokrát so zlyhaním ľudského faktora môžu mať katastrofálne dôsledky. Na základe týchto podmienok vznikli lesné požiare v Arizone a Kalifornii v USA ale aj v Chorvátsku, kde lesné požiare zasiahli uprostred tohtoročnej dovolenkovej sezóny letoviská, ku

ktorým patrí aj ostrov Krk. Výhodou boja proti tomuto živlu oproti povodňam je to, že človek s adekvátnou technikou a dokonalom výcviku dokáže účinne bojovať proti ohňu. Jedným z prostriedkov boja proti lesným požiarom je letecká technika. Letecká technika sa môže rozdeľovať podľa

rôznych kritérií. Jedným z nich je spôsob transportu hasiaceho média. Na základe toho kritéria sa delí na:

Technika s integrovanou nádržou pre dopravu hasiva:

- hydroplány,
- vrtuľníky,
- poľnohospodárske (práškovacie) lietadlá.

Technika s podvesenou nádržou pre dopravu hasiva:

- vrtuľníky,
- hasiace vaky-BAMBI, VSU, HELI,
- kontajnery.

Do prvej skupiny patria špeciálne jednocelové lietadlá – hydroplány, s integrovanou nádržou, cisternou, vo svojom trupe. Tieto lietadlá sú schopné štartovať a pristávať na vodnej hladine, z ktorej počas krátkej doby dopĺňajú aj hasiace médium. Tento druh lietadiel je rozšírený v prímorských krajinách alebo v krajinách z veľkým možstvom vodných plôch. Z európskych štátov sú to najmä krajiny v okolí Stredozemného mora. Najrozšírenejším typom pre túto oblasť je kanadský hydroplán CANADAIR 415 s kapacitou integrovanej nádrže až 6 137 litrov. V našich podmienkach by bolo možné uvedený typ lietadla použiť v mimoriadnych prípadoch vzhľadom na požiadavky na dráhu pre manéver tankovania z vodnej hladiny / dĺžka 1341 m, maximálne prevýšenie pre pristátie a štart 15 m/, v blízkosti veľkých vodných nádrží, napr. Liptovská Mara, Zemplínska Šírava, Oravská priehrada, Ružín, Domaša, popri prípade priehrad Vážskej kaskády.

Do tejto skupiny patria aj špeciálne vrtuľníky s integrovanou nádržou. Zástupcom tohto variantu techniky je protipožiarny vrtuľník Mi-6 ATZ, schopný uniesť 12 000 litrov hasiva. Uvedený objem dokáže vyprázdniť v priebehu 12 sekúnd. Nádrž doplní vysokovýkonnými čerpadlami pri vísení nad vodnou hladinou za dve minúty [3]. Avšak vzhľadom k jednocelovosti takéhoto typu techniky v našich podmienkach by jej prevádzkovanie bolo neekonomické.

typ	verzia	výrobca	štát	vznik	únosnosť	
					v podvese	integrovaná nádrž, kontajner
Ľahké vrtuľníky						
AS-550 FENNEC	U2	Eurocopter	Fr.	1979	1160 kg	
AS-555 ECUREUIL 2	UN	Eurocopter	Fr.	1979	1140 kg	
AS-565 PANTHER	UA	Eurocopter	Fr.	1987	1650 kg	
SA 316/319	B	Aerospatiale	Fr.	1972	750 kg	
ALOUETTE III						
SA 341/342	M	Aerospatiale	Fr.	1971	700 kg	
Bk 117	B-2	Eurocopter/ Kawasaki	Fr./			
Jap.	1979	965 kg				
Stredné vrtuľníky						
AS 532 COUGAR	UL, U2Mk2	Eurocopter	Fr.	1990	4500 kg	
AS 322 SUPER PUMA	B	Eurocopter	Fr.	1978	4500 Kg	
SA 321 SUPER FRÉLON	H	Aerospatiale	Fr.	1965	5000 Kg	
SA 330 PUMA	L	Aerospatiale	Fr.	1969	3200 Kg	
AB 412 Griffon		AGUSTA Licencia BELL 412 SP	Tal.	1982	1820 kg	
EH 101		EH INDUSTRIES	Tal./ VB	1987	5400 kg	
W-3 SOKÓL	A	PZL Swidnik	Poľ.	1979	2100 kg	
Ka-32 HELIX	K	Kamov	Rusko	1973	5000 kg	lietajúci žeriav
Mi-8/17/171		Mil	Rusko	1965	4000 kg	
Mi-38		Eurocopter/Mil	Rusko		6000 kg	
Ťažké vrtuľníky						
Mi-6	ATZ	Mil	Rusko	1967		12 000 litrov, protipožiarna verzia
Mi-26	TZ	Mil	Rusko	1977		14 000 litrov, cisternová verzia
	TM				20 000 kg, lietajúci žeriav	
CH-53 STALION SRN	D, G 1964	SIKORSKI 9 000 kg	USA			
CH-54 Thare	A, B	SIKORSKI	USA	1962		9 000 litrov, protipožiarny kontajner
CH-46/ 47/147 Chinook	Mk.1 KV-107	BOEING Vertol Kawasaki	USA VB Jap.	1961 1965	4 536 kg/ 12 701 kg trojbod. hák. systém	
CH-234 Chinook	LR	BOEING Vertol	USA	1978	12 701 kg trojbod. hák. svstém	

ké. Do úvahy však prichádza možnosť legislatívnej prípravy takéhoto zásahu zo zahraničia na požiadanie zo strany zodpovedajúcich ministerstiev.

V našich podmienkach je účelnejší variant využitia lietadiel typu Z-37T a Z-137T Agro Turbo. Uvedené lietadlá využívajú pre prenos hasiaceho média integrovanú nádrž pre dopravu chemikálií a hasenie realizujú cez systém ich núdzového odhodenia obsahu nádrže (ZNOOIN) alebo špeciálnym zariadením vyvinutým pre plošné hasenie požiarov lesných a poľnohospodárskych kultúr (ZHLP). Plnenie nádrží realizované spodným plnením cez polospojku C, alebo B, z CAS.

Výhody a nevýhody použitia uvedených typov lietadiel oproti vrtuľníkom, ako aj podmienky ich privolania k haseniu lesných požiarov je metodicky riešené vo firemnej príručke Využitie leteckej techniky Aero Servis, a.s., Košice na hasenie lesných požiarov [2]. Napriek možnosti využitia tohto typu lietadiel k preventívnej ale aj zásahovej činnosti pri ochrane lesov, dochádza k veľkému odpredaju týchto lietadiel zo Slovenska do zahraničia. Takže len zo závisťou môžu ich prevádzkovatelia v SR hľadať na ČR, kde len pre tieto účely sa ich využíva okolo 40.

Do druhej skupiny patria technické prostriedky prepravované formou podvesu na vrtuľníku. Nosným vrtuľníkom v našich podmienkach je stredný viacúčelový vrtuľník typu Mi-8, Mi-17 a od roku 2002 najnovší variant tohto typového radu Mi-171. Prevádzkovateľom týchto vrtuľníkov, využívaných pre potreby likvidácie lesných požiarov sú Ministerstvo vnútra SR a Ministerstvo obrany SR. Pozitívnu skutočnosťou pre zabezpečenie súčinnosti medzi obidvomi zložkami je podpis medzirezortnej dohody o poskytnutí vojenských vrtuľníkov pre potreby HaZZ v prípade zásahu proti lesným požiarom. Táto dohoda umožní aj pružnejšie využitie leteckých dispečerov, ktorých prítomnosť je nevyhnutná pre zabezpečenie letovej prevádzky na mieste zásahu ktorého sa zúčastňuje viac leteckých prevádzkovateľov. O ich nevyhnutnosti sa mohli

presvedčiť aj účastníci likvidácie lesného požiaru v Slovenskom raji v roku 2000.

Do tejto skupiny môžu byť zaradené aj špeciálne viacúčelové vrtuľníky pre dopravu kontajnerov (napr. lietajúci žerjav Sikorski CH-54/S-64 "SKYCRANE"). Hasiace médium v tomto prípade je prepravované v špeciálnom jednoúčelovom kontajneri s objemom cca 9000 litrov, z ktorého je priamo aplikované do požiaroviska. Tieto vrtuľníky boli použité aj pri hasení lesných požiarov vo východnej Arizone v júli 2002 [1].

K základným technickým prostriedkom používaným pri zásahoch vrtuľníka v podmienkach Slovenskej republiky patria:

BAMBI vak – model 2732

- hmotnosť v prázdnom stave: 70 kg,
- objem náplne vaku: 1225 litrov,
- ovládacie napätie: 24 V,
- minimálna hĺbka vodnej hladiny pre plnenie: 1,5 m,
- možnosť prídavného penotvorného zariadenia,
- variabilná plniaca schopnosť: z vodnej hladiny,
- z pomocnej nádrže,
- z CAS,
- výrobca: SEI Industries International Inc. Canada.

Hasiaci vak VSU-5A

- max. kapacita 4 500 litrov,
- hmotnosť vaku max. 160 kg,
- max. rýchlosť letu s naplneným vakom 180 km/hod,
- napájanie = 27 ± 1 V max. 5 A,
- rýchlosť vypúšťania vody z vaku 800 litrov/sec,

- Výrobca: Ruská federácia.

Poznámka: Vrtuľník Mi-8, Mi-17 má obmedzenú nosnosť záťaže v podvese do 4000 kg. Z toho dôvodu sa pri použití hasiaceho vaku znižuje jeho objemová kapacita na povolenú záťaž.

HELIVAK – 1800

Helivak bol vyvinutý na základe návrhu členov jednotky HaZZ z Banskej Bystrice. Pri jeho konštrukcii boli využité technické parametre z originálneho HELIVAKU 200 a praktické skúsenosti z hasenia lesných požiarov v ťažko prístupných horských terénov v Slovenskom raji a Polome pri Banskej Bystrici. Bol skonštruovaný pre nesenie vrtuľníkom typu Mi.

Max. kapacita 1800 litrov

Vak je určený pre zabezpečenie činnosti hasičského družstva leteckej záchranné skupiny, ktoré je priamo vysadené z vrtuľníka do priestoru lesného požiaru. K vaku sú pripojené vrecká s čerpadlom, sekera-mi, hadicami a prúdnicami.

Operatívnosť nasadenia týchto technických prostriedkov sa v budúcnosti zvýši aj zriadením troch základní (heliportov) pre potreby HaZZ na území Slovenska so stálou službou a prítomnosťou leteckej techniky Leteckého útvaru MV SR.

Napriek tomuto progresívnemu technickému vybaveniu a organizačným opatreniam zostáva dúfať, že v najbližších rokoch nebude potrebné na našom území uvedenú techniku a vycvičený personál využiť. Lebo najlepším opatrením pri likvidácii lesných požiarov je dôsledná prevencia pred nimi. Túto skutočnosť potvrdzujú svojimi slovami aj arizonská guvernérka Jene Dee Hullová a šéf federálnej lesnej správy Dale Bosworth, ktorí po udalostiach v Arizone povedali: „Treba sa k lešom správať tak, ako si zaslúžia. Nielen z nich ťažiť drevo, ale ich aj ošetrovať. Je načase, aby sme začali viac investovať do lesných robotníkov, ktorí budú naše lesy ošetrovať, než do úradníkov, píšucich správy o ich stave [1].“

Poznámka: Pre boj proti lesným požiarom v Európskom meradle sa dajú využiť vrtuľníky ozbrojených síl, polície alebo špecializovaných súkromných leteckých firiem. Možnosť prepravy nákladu v podvese umožňuje využiť uvedené vrtuľníky pre núdzový transport materiálu, popřípadе evakuáciu ľudí aj pri iných prírodných katastrofách, napr. povodniach. K základným typom vrtuľníkov, schopným uniesť hasiace médiá v podvese alebo integrovanej nádrži, popřípadе kontajneri, patria: [4]

Literatúra:

- 1) Amerika v plameňoch. Plus 7 dní 27/2002. ISSN 1210-2040, s. 113-115.
- 2) Palúch, I.: Využitie leteckej techniky Aero Servis, a.s., Košice na hasenie požiarov. Príručka firmy Aero Servis, august 2001, 46 s.
- 3) Svoboda, V.: Vrtuľníky. Naše vojsko. Praha 1979, 28-010-79.05/112, s. 243.
- 4) Zdobinský, M.: Atlas vojenskej techniky VRTULNÍKY. Magnet-Press, Praha 1994, ISBN 81-85847-13-2, 278 s. ■

Ke zvratu došlo až na samém konci

nstržm. František LANDSMANN, foto autor

Ve dnech 21. a 22. září 2002 se na Městském stadionu v Liberci uskutečnilo mistrovství České republiky SH ČMS v požárním sportu. Na startu bylo 15 družstev mužů a stejný počet družstev žen – vítězné celky ze čtrnácti krajů a obhájci prvenství z loňského roku, muži z SDH Doubravka a ženy z SDH Chválovce. Celkem se na tartanové dráze představilo 270 závodníků a závodnic.

V soutěži mužů jsme zaregistrovali i některé naše reprezentanty z mistrovství světa profesionálních hasičů v Moskvě. Patřili k oporám svých týmů a tři z nich mezi sebou rozhodli také o medailových postech v úvodní disciplíně, která určovala individuální pořadí – běhu na 100 metrů s překážkami. M. Provazník měl nejvyšší startovní číslo, a tím také přehled o svých největších soupeřích. V druhém pokusu toho dokázal stoprocentně využít a překonat výborné časy, kterých před ním dosáhli P. Sádecký a R. Vyvial. Výborně však běželi i J. Hůla a druhý pokus vyšel také M. Kulhavému, kterému tato disciplína vyložené sedí.

Mezi ženami mistrovský titul obhájila V. Michalovičová, ovšem vůbec jednoduché to neměla. V prvním pokusu neuspěla, v druhém zazlobila časomíra a rozhodčí běh nechali opakovat. V něm však nenechala nikoho na pochybách – jako jediná mezi 135 závodnicemi se časem 17,96 dostala pod hranici 18 vteřin.

V hodnocení družstev si nejlepší výchozí pozice do dalšího měření sil vytvořily SDH Doubravka, Hradec u Stoda a Mniší v kategorii mužů, v ženách pak Moravský Beroun, Chválenice a Kvasiny. Následná štafeta na 4x100 m s překážkami v soutěži mužů výrazně změny v pořadí nepřinesla, všechno se ale zamíchalo v soutěži žen. Chválenice, nejlepší v této disciplíně, mírně stáhly náskok Moravského Berouna.

Požární útok, závěrečná disciplína mistrovství ČR, mohl předchozí výsledky potvrdit, nebo také pořadím pořádně zamíchat. Stalo se obojí. Ženy Moravského Berouna potvrdily velmi dobrou formu a hodnotným časem 28,54 vteřin v celkovém hodnocení sesadily z mistrovského trůnu srdnatě bojující Chválenice, které v této disciplíně byly druhé.

Požární útok je nejen poslední, ale také velmi náročnou disciplínou. Není možnost opravy v druhém pokusu jako ve dvou předchozích. Každá chyba zde může narůst do časových ztrát, a tím i způsobit ztrátu vybojovaných pozic, či dokonce nedokončení závodu. O tom se na mistrovství přesvědčili závodníci SDH Nemyší, Mniší (ztratili třetí příčku, z čehož se radovaly Radimovice), Ři-

mic, Moravských Budějovic (po dvou disciplínách na 5.-6. místě), Dolních Měcholup... A také SDH Doubravka! Obhájce mistrovského titulu a vítěz dvou předchozích disciplín se na start postavil jako poslední v celém programu a jeho členové jistě měli spočítáno, že jim k obhajobě stačí průměrný výsledek v čase kolem 29 vteřin. Časomíra se však zastavila až na 36,36! Na jedné straně smutek, na druhé velká radost závodníků Hradce u Stoda z prvního místa, Radimova, jimž se bronz nečekaně přetavil ve stříbro, a Horního Poříčí za třetí místo, které je zcela jistě lepší než „bramborové“ medaile za čtvrtou příčku. Co bylo příčinou tohoto „míchání karet“? Středové šroubení mezi sacími požárními hadicemi, které se zaseklo a sálo tak vedle vody i vzduch...

Poř.	Družstva žen	Běh na 100 m s překážkami	Štafeta 4x100 m s překážkami	Požární útok	Celkový čas
1.	SDH Moravský Beroun	113,12	65,79	28,54	207,45
2.	SDH Chválenice	114,73	65,04	29,32	209,09
3.	SDH Dolní Měcholupy	118,48	66,56	29,77	214,81
4.	SDH Trnava	119,64	67,39	31,33	218,36
5.	SDH Kvasiny	117,76	68,42	33,43	219,61
6.	SDH Huť	121,33	68,00	31,47	220,80
7.	SDH Desná	119,78	70,35	31,38	221,51
8.	SDH Písková Lhota	126,43	70,74	33,10	230,27
9.	SDH Nýrsko	123,95	69,69	40,02	233,66
10.	SDH Borovany	124,90	73,60	38,93	237,43
11.	SDH Horní Poříčí	133,37	74,59	31,70	239,66

Poř.	Družstva mužů	Běh na 100 m s překážkami	Štafeta 4x100 m s překážkami	Požární útok	Celkový čas
1.	SDH Hradec u Stoda	104,95	58,66	28,89	192,50
2.	SDH Radimovice	106,54	61,45	26,26	194,25
3.	SDH Horní Poříčí	106,93	62,61	25,21	194,75
4.	SDH Mniší	106,01	60,53	28,46	195,00
5.	SDH Doubravka	104,59	58,48	36,36	199,43
6.	SDH Místě	113,24	61,58	25,93	200,75
7.	SDH Přovice	109,27	64,14	28,34	201,75
8.	SDH Hajnice	112,44	65,52	26,47	204,43
9.	SDH Dalovice	111,28	64,60	29,59	205,47
10.	SDH Široký Důl	116,03	64,46	26,85	207,34
11.	SDH Nemyší	114,28	63,92	30,10	208,30

Běh na 100 m s překážkami - jednotlivci

1.	Martin Provazník	Doubravka	16,48	1.	Vlasta Michalovičová	Moravský Beroun	17,96
2.	Pavel Sádecký	Místě	16,58	2.	Marcela Rezková	Moravský Beroun	18,34
3.	Radek Vyvial	Mniší	16,93	3.	Monika Sedláta	Kvasiny	18,43
4.	Jan Hůla	Hradec u Stoda	16,98	4.	Andrea Nolečová	Chválenice	18,74
5.	Martin Kulhavý	Radimovice	17,06	5.	Pavla Theisová	Moravský Beroun	18,76
6.	Roman Snášel	Hradec u Stoda	17,25	6.	Jitka Pecháčková	Písková Lhota	18,77
	Pavel Sloup	Doubravka	17,25	7.	Jitka Kubičková	Kvasiny	18,79
8.	Jan Vachata	Přovice	17,36	8.	Monika Řepková	Moravský Beroun	18,83
9.	Jan Lorenc	Široký Důl	17,36	9.	Alena Kaslová	Chválenice	18,84
10.	Dušan Iker	Radimovice	17,41	10.	Jana Doležalová	Desná	18,85
11.	Radim Juřena	Mniší	17,42	11.	Blanka Králová	Chválenice	18,95

Tentokrát bez zahraniční účasti a štafety

por. Mgr. Radka NESTRAŠILOVÁ, foto ppor. Ing. Martin PLISKA, HZS Moravskoslezského kraje

Ve dnech 26. a 27. září se uskutečnil 22. ročník Beskydského poháru v požárním sportu. Porovnat své síly přijelo sedm družstev - HZS hl. města Prahy, Plzeňského kraje, kraje Vysočina, Olomouckého kraje, Moravskoslezského kraje, Zlínského kraje a podniku Škoda Služby Plzeň.

Soutěže se měly zúčastnit i zahraniční celky včetně naší reprezentace, ale pravděpodobně malý časový odstup od mistrovství světa v Moskvě způsobil, že se všechny na poslední chvíli odhlásily. Proto byla „rozpuštěna“ i naše reprezentace.

První den soutěže a disciplíny výstup do 4. podlaží cvičné věže a běh na 100 m překážek absolvovali účastníci v areálu HZS Moravskoslezského kraje v Ostravě-Porubě. Ve výstupu na cvičnou věž se nejlépe dařilo Radku Vyvalovi z HZS Středočeského kraje, který dosáhl času 14,74 vteřin. V druhé disciplíně kraloval Pavel Sádecký (HZS Zlínského kraje) s časem 16 vteřin.

Druhý den soutěže se konal ve sportovním areálu Policie ČR ve Frýdku-Místku, avšak i letos počasí soutěž zkomplikovalo, neboť vytrvalý déšť podmáčel trať natolik, že se štafeta 4x100 m s překážkami nekonala. Poslední disciplínou tedy byl požární útok, v němž bylo nejlepší družstvo HZS podniku Škoda Služby Plzeň s časem 24,20 vteřin. V celkovém pořadí družstev se první umístili závodníci z HZS Plzeňského kraje.

Výsledky: výstup do 4. podlaží cvičné věže - jednotlivci: 1. Radek Vyval (HZS Středočeského kraje), 2. Pavel Sádecký (HZS Zlínského kraje), 3. Marek Špendla (HZS Škoda Služby Plzeň); **běh na 100 m s překážkami** - jednotlivci: 1. Pavel Sádecký (HZS Zlínského kraje), 2. Pavel Sloup (HZS Plzeňského kraje), 3. Milan Onderka (HZS Moravskoslezského kraje); **dvojboj**: 1. Pavel Sádecký

(HZS Zlínského kraje), 2. Radek Vyval (HZS Středočeského kraje), 3. Pavel Sloup (HZS Plzeňského kraje); **požární útok**: 1. HZS podniku Škoda Služby Plzeň, 2. HZS Moravskoslezského kraje, 3. HZS Plzeňského kraje; **družstva celkově**: 1. HZS Plzeňského kraje, 2. HZS podniku Škoda Služby Plzeň, 3. HZS Moravskoslezského kraje. ■

Putovní pohár získaly Domažlice

Šestým závodem, který se uskutečnil dne 25. září 2002 v Paskově, skončil v pořadí už VI. ročník Velké ceny ČR v požárním útoku družstev územních odborů HZS krajů a HZS podniků o putovní pohár generálního ředitele HZS ČR.

Ještě před závěrem v Paskově se v průběhu roku konaly závody ve Stochově, Domažlicích, Odolena Vodě a Jeseníku, představilo se celkem 15 družstev, ovšem jen třetina z nich startovala na všech místech. Protože se však do celkového hodnocení započítávají maximálně vždy čtyři nejlepší výsledky,

není tato skutečnost rozhodující. V Paskově, kde byl pořadatelem akce HZS podniku Bioceľ, a.s., zvítězil územní odbor Jihlava HZS kraje Vysočina před územním odborem Ostrava HZS Moravskoslezského kraje a územním odborem Domažlice HZS Plzeňského kraje. Ředitel odboru integrovaného

záchranného systému a výkonu služby MV-generálního ředitelství HZS ČR pplk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška však předal hlavní cenu členům družstva územního odboru Domažlice HZS Plzeňského kraje. To dokázalo zvítězit ve čtyřech dílčích závodech a méně úspěšné výsledky z dalších dvou (třetí a šesté místo) se mu škrtaly.

kpt. Pavel PEČENÝ,
MV-generální ředitelství HZS ČR

VI. ročník Velké ceny ČR v požárním útoku družstev HZS krajů a HZS podniků o putovní pohár generálního ředitele HZS ČR

Družstvo územního odboru HZS kraje, HZS podniku	I. závod 7.5.2002 Kladno Stochov		II. závod 11.5.2002 Domažlice		III. závod 8.6.2002 AERO, a.s. Odolena Voda		IV. závod 30.8.2002 Brno		V. závod 6.9.2002 Jeseník		VI. závod 25.9.2002 BIOCEL, a.s. Paskov		Započteno bodů do konečného hodnocení	Konečné pořadí
Domažlice	24,63	15	22,76	15	24,85	15	27,40	5	24,72	15	23,92	10	60	1
ČD Česká Třebová	27,13	5	23,26	12	26,95	6	25,26	12	25,92	10	24,13	8	42	2
Jihlava	25,52	12	25,17	6	27,31	5	-	-	27,63	4	22,80	15	38	3
Uherské Hradiště	26,63	8	-	-	26,44	8	25,89	10	25,38	12	24,27	6	38	4
Ostrava	-	-	23,26	10	-	-	24,71	15	-	-	24,38	12	37	5
Prostějov	25,67	10	23,29	8	25,46	12	-	-	28,29	2	24,76	5	35	6
AERO, a.s. Vodochody	28,52	1	25,71	5	25,78	10	26,57	8	35,81	1	29,34	1	24	7
BIOCEL, a.s. Paskov	26,98	6	27,11	3	27,52	4	26,76	6	26,53	8	25,89	2	24	8
Brno-město	28,33	2	28,52	2	33,36	1	28,12	3	26,97	6	25,37	4	15	9
Havlíčkův Brod	28,16	3	36,72	1	28,09	2	-	-	28,07	3	25,51	3	10	10
Chomutov	29,95	1	29,06	1	27,84	3	-	-	27,58	5	28,42	1	10	11
Hradec Králové	28,02	4	25,88	4	-	-	-	-	-	-	-	-	8	12
Praha	-	-	-	-	44,87	1	27,49	4	-	-	29,05	1	6	13
Jeseník	29,94	1	-	-	33,47	1	34,55	1	28,62	1	26,70	1	5	14
Blansko	-	-	-	-	-	-	30,62	2	30,60	1	-	-	3	15
Nový Jičín	-	-	-	-	-	-	-	-	29,82	1	26,69	1	2	16
MITAS, a.s. Zlín	32,52	1	-	-	-	-	-	-	-	1	33,30	1	2	17
Přerov	-	-	-	-	-	-	-	-	28,61	1	-	-	1	18
Olomouc	-	-	-	-	-	-	-	-	31,31	1	-	-	1	19
Vsetín	-	-	-	-	-	-	-	-	32,18	1	-	-	1	20
Zlín	-	-	-	-	-	-	3,73	1	-	-	-	-	1	21

Představujeme

MV-generální ředitelství HZS ČR

Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky bylo zřízeno ze zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 309/2002 Sb. Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen „HZS ČR“) tvoří generální ředitelství HZS ČR a hasičské záchranné sbory krajů. Generální ředitelství HZS ČR (dále jen „generální ředitelství“) je součástí Ministerstva vnitra.

Předmět činnosti generálního ředitelství je stanoven zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. a organizačním řádem Ministerstva vnitra.

V čele generálního ředitelství je generální ředitel HZS ČR, který je přímým nadřízeným náměstků, ředitele kanceláře, vedoucího oddělení kontroly, ředitele Střední odborné školy požární ochrany a Vyšší odborné školy požární ochrany ministerstva ve Frýdku-Místku a ředitelů HZS krajů.

Generální ředitelství se člení na odbory, na kancelář generálního ředitele, která je na úrovni odboru a na oddělení kontroly. Odbory a kancelář se dále člení na oddělení. V čele kanceláře stojí ředitel kanceláře, v čele odboru stojí ředitel odboru a v čele oddělení stojí vedoucí oddělení. Organizačními součástmi ředitelství jsou též vzdělávací, technická a účelová zařízení, která jsou na úrovni odboru a jsou podřízena náměstkům nebo řediteli kanceláře.

(red)

S U M M A R Y

Hochwasser 2002

Mitte August 2002 ist die Tschechische Republik von einem umfangreichen, zerstörenden Hochwasser betroffen worden. Die Wassermassen haben einen Schaden von mehreren zehnmilliarden Kronen verursacht. Die Mannschaften des vereinigten Rettungssystems mussten mehr als 123000 Personen evakuieren. 24000 Feuerwehrmänner waren ständig im Einsatz. Vom Hochwasser waren insgesamt 43 Bezirke betroffen. (150-HOŘÍ, 2002, Nr. 11, S. 4)

Der Brand einer Sporthalle

Am 17. August dieses Jahres ist es in Kladno zu einem ausgedehnten Brand der Sporthalle BIOS gekommen. An Ort und Stelle wurden 3 Berufsfeuerwehrmannschaften und 2 Mannschaften der Freiwilligen Feuerwehr der Gemeinde eingesetzt, die das Feuer nach 3 Stunden gelöscht hatten. Der Schaden wurde auf 42 Millionen Kronen geschätzt. (150-HOŘÍ, 2002, Nr. 11, S. 28)

Hochdruck Schneid- und Löschanlage

Im Zusammenhang mit dem verheerenden Hochwasser, das im August 2002 die Tschechische Republik betroffen hat, erhielt das Feuerwehrrückzugskorps der Hauptstadt Prag von Königreich Schweden, im Rahmen der Humanitätshilfe, eine Hochdruck Schneid- und Löschanlage. Eine derartige Anlage wird derzeit nur in wenigen Staaten Europas verwendet. (150-HOŘÍ, 2002, Nr. 11, S. 30)

Die Mechaniker von Chomutov

Die Fachmittelschule des Feuerwehrschutzes in Chomutov ist eine Bildungstätte des Innenministeriums und Bestandteil des Innenministeriums – Generaldirektion des Feuerwehrrückzugskorps der Tschechischen Republik. Sie veranstaltet theoretischen und praktischen Unterricht mit dem Erwerb der fachlichen Eignung. Hier finden laufende Kurse und auch spezialisierte Kurse für die Bedienung von Motorsägen und kleinen Wasserfahrzeugen statt. (150-HOŘÍ, 2002, Nr. 11, S. 34)

Erfolgreiche Woche der Feuerwehr in Prag

In den Tagen vom 30. 9. bis 06. 10. 2002 fand in Prag auf dem Gelände von Letná und auf weiteren Plätzen der Hauptstadt der Tschechischen Republik, die sogenannte Aktion "Woche der Feuerwehr" statt. Hier trafen Feuerwehren aus verschiedenen Ländern der Welt zusammen, die, in einer Reihe von Wettbewerben, ihre Tätigkeit und Leistungen zeigten, so u.a. auch im Wettbewerb zur Befreiung von verletzten Personen aus havarierten Fahrzeugen. (150-HOŘÍ, 2002, Nr. 11, S. 37)

Floods 2002

In the middle of August 2002 the Czech Republic was affected by extensive devastating floods. Water caused damages in worth of several tens milliards of Czech crowns (approx. 2 milliards EUR). All compounds of Integrated Rescue System evacuated more than 123,000 persons and more than 24,000 firefighters (professional plus voluntary) were in operations. Floods involved 43 from all 77 districts in the country. (150-HOŘÍ, 2002, No. 11, p. 4)

Fire of an athletic hall

On 17 August a large fire arose in the BIOS Athletic Hall in Kladno. Three professional fire units and two voluntary fire units operated together on place more than three hours. Damage overreached 42 mil Czech crowns (1.4 mil EUR) (150 HOŘÍ, 2002, No. 11, p. 28)

The Cutting Extinguisher

In connection with devastating floods which affected the Czech Republic so strongly this August, the Czech Fire Rescue Service received from the Swedish Kingdom through the Swedish Rescue Services Agency a Cutting Extinguisher. This unique and handy novelty has since been used in a few countries of Europe. (150 HOŘÍ, 2002, No. 11, p. 30)

Visit at Chomutov engine drivers

The Chomutov Fire School of MI in north Bohemia prepares firefighters both theoretically and practically in courses of vocational education. This institution provides courses from basic level to specialised level as a diesel saw servicing or small vessels leadership. (150-HOŘÍ, 2002, No. 11, p. 34)

Successful Firefighters' Week in Prague

The Letná Plain and other places in Prague, capital of CR, quickened with the Firefighters' Week in Prague from 30 September to 6 October this year. Firefighters from many countries arrived to present their activities and compare their skills in many competitions – the main of them was World Extrication Challenge 2002. (150 HOŘÍ, 2002, No. 11, p. 37)

Hlavní úkoly MV-generálního ředitelství HZS ČR

Generální ředitelství v rámci stanoveného předmětu činnosti plní zejména následující úkoly:

a) na úseku požární ochrany

1. řídí výkon státní správy ve věcech požární ochrany a vykonává státní požární dozor,
2. stanovuje zaměření preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti na úseku požární ochrany a podílí se na jejím zabezpečování,
3. řídí odbornou přípravu a usměrňuje výkon služby v jednotkách požární ochrany,
4. stanovuje postupy a v závažných případech se podílí na zjišťování příčin vzniku požárů a zpracování rozborů těchto příčin,
5. vytváří a provozuje informační systém požární ochrany a zabezpečuje statistické sledování vzniku požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek PO,
6. zajišťuje mezinárodní spolupráci HZS ČR,
7. zabezpečuje výzkum a vývoje v oblasti požární ochrany a provádění požárně technických expertíz,
8. poskytuje dotace občanským sdružením a navrhuje účelové dotace pro vybrané jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí,
9. zabezpečuje přípravu požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu;

b) na úseku státního požárního dozoru

1. zabezpečuje a koordinuje zpracování metodických materiálů v oblasti požární prevence, kontrolní činnosti a zjišťování příčin vzniku požárů,
2. stanovuje technické podmínky požární ochrany staveb a technologii, podmínky požární bezpečnosti výrobků a činnosti, u nichž hrozí nebezpečí vzniku požárů a technické podmínky požární techniky, věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení,
3. posuzuje územně plánovací dokumentaci a projektovou dokumentaci staveb z hlediska požární bezpečnosti,
4. zajišťuje úkoly státní správy na úseku požární ochrany v oblasti prevence závažných havárií, způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami;

c) na úseku integrovaného záchranného systému

1. řídí výkon státní správy ve věcech integrovaného záchranného systému a havarijního plánování,
2. usměrňuje integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) a přípravy na mimořádné události, organizuje zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí,
3. zabezpečuje ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, zpracovává ústřední poplachový plán IZS, usměrňuje proces havarijního plánování, kontroluje a koordinuje poplachové plány IZS,
4. plní úkoly kontaktního místa pro vyžadování pomoci při katastrofách a velkých haváriích podle mezinárodních smluv;

d) na úseku prevence závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami

1. zabezpečuje jednotný systém vnějšího havarijního plánování na úseku prevence závažných havárií a jaderných havárií,
2. plní úkoly kontaktního místa pro oznamování závažných havárií podle mezinárodních smluv;

e) na úseku krizového plánování a příprav

1. podílí se na zpracování podkladů pro zajištění koordinace postupu správních úřadů a právnických a podnikajících fyzických osob na úseku příprav a řešení krizových stavů,
2. organizuje instruktáže, školení a další přípravu k získání zvláštní odborné způsobilosti pracovníků orgánů krizového řízení a zřizuje vzdělávací zařízení k těmto účelům,
3. podílí se na kontrole krizových plánů, zpracovaných správními úřady,
4. koordinuje přípravy přechodu HZS ČR z mírového stavu do stavu ohrožení státu a válečného stavu;

f) na úseku civilního nouzového plánování

1. zajišťuje činnost Výboru pro civilní nouzové plánování a výkon funkce jeho sekretariátu,
2. koordinuje činnost ústředních správních úřadů při zabezpečování úkolů civilního nouzového plánování v České republice,
3. v součinnosti s příslušnými ústředními správními úřady zajišťuje spolupráci s NATO, EU a ostatními mezinárodními organizacemi (OSN, OBSE) v oblastech, souvisejících s civilním nouzovým plánováním a poskytováním humanitární a záchranné pomoci;

g) na úseku ochrany obyvatelstva

1. zpracovává koncepci ochrany obyvatelstva a zabezpečuje výkon státní správy v oblasti ochrany obyvatelstva,
2. zajišťuje a provozuje jednotný systém varování a vyzoomění obyvatelstva,
3. organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a k tomu účelu zřizuje vzdělávací zařízení,
4. usměrňuje postupy při zřizování zařízení civilní ochrany a určuje stavebně technické požadavky na stavby, určené k ochraně obyvatelstva.

Generální ředitelství dále v rámci vymezené působnosti

- a) řídí HZS krajů,
- b) vykonává veřejnosprávní kontrolu u žadatelů o veřejnou finanční podporu z rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra a u příjemců této finanční podpory,
- c) vykonává vymezenou působnost delegovanou na Ministerstvo vnitra zvláštními zákony
 - řídí výstavbu a provoz určených informačních a komunikačních sítí a služeb IZS a zabezpečuje informační systém krizového řízení,
 - řídí Střední odbornou školu požární ochrany a Vyšší odbornou školu požární ochrany Ministerstva vnitra ve Frýdku-Místku.

Gaston – lachtan, kterého znala možná celá Evropa

ppor. Ing. Jiří MATĚJKA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Ing. Tomáš KALIVODA

Bylo něco po dvaadvacáté hodině. Telefony pomalu přestávaly řinčet, a tak byla chvilka času k vyhodnocení denní činnosti na krizovém štábu humanitární pomoci ze zahraničí. Moc se mi do toho nechtělo. „Mám na to stejně celou noc“, říkal jsem si pro sebe. Daleko zajímavější činností se mi zdál boj proti komárům a nejrůznějšímu hmyzu, který otevřenými okny nalétal na krizový štáb a okupoval zářivky, televizi a mě, a rušil tak ticho teplé letní noci. „Tebe dostanu, cvrčku“, a připravil jsem se k výpadu, když zvonící telefon přerušil moji dozajista přesnou trefu. Tak, honem do práce.

Na druhém konci drátu se ozval Ing. Fejk, ředitel pražské zoologické zahrady. Překvapen jsem zprvu myslel, že mě odněkud pozoruje a že mě bude kárat, že jsem chtěl zabít v celém světě chráněný druh cvrčka. Překvapen jsem byl, ale jinak. Ředitel mi ve stručnosti vysvětlil, jak je to s již mediálně známou lachtaní rodinou, která následkem povodní uplavala z Tróje. Že se matka vrátila zpátky do zoo, že se podařilo odchytit i její děti, že pouze otec, hrdý Gaston, se rozhodl plout dál a že se ho nepodařilo zastavit na hranicích ani zoologům, ani pohraničnickům, ani celním inspektorům. Zkrátka uplavala za hranice. Kdybychom žili v době minulé, řeklo by se, že utekl za kopečky, na Západ, za lepším. „Hasiči už chytali nejrůznější havěť“, říkal jsem si pro sebe, „ale s lachtany nemají určitě zkušenosti“. Gaston to vzal „Richtung Drážďany“. Možná se nemohl vyřadit z rychle nabyté svobody, možná už ucítil vůni a svěžest oceánu, té ledové kolébky, odkud pocházejí jeho předci a kde asi nikdy nebyl.

Ředitel Fejk však chtěl pomoc z jiného soudku. Chtěl, abychom oznámili hasičům v Německu, že lachtan míří do Drážďan, že je hravý, že bude vyhledávat mělčiny, kde si bude chtít odpočinout, že ho nemůže nikdo přehlédnout, protože o sobě dá určitě vědět. Záchranu jsem vzal tedy do svých rukou a těšil jsem se, jak budu dětem vyprávět, že já, a nikdo jiný zachránil Gastona. Napsal jsem tak dopis „PRO VŠECHNY NĚMECKÉ HASIČE“, ve kterém jsem je žádal o pomoc při záchraně tohoto vzácného zvířete. Druhý den se Gaston opravdu našel, možná k tomu přispěl i ten náš dopis... Vysílen jsem ulehal s vítězným pocitem, že jsem zachránil lachtana.

Další vývoj byl však smutný. Při převozu z Drážďan do České republiky Gaston zemřel. Vysílením? Únavou? Otravou z řeky, která se stala stokou? Kvůli vnitřnímu zranění? Mohlo se něco udělat jinak, lépe? To jsou ale již otázky pro jiné. Tak tedy skončil případ s lachtanem Gastonem, další obětí ničivých povodní. Případ veselý, ale se smutným koncem.

